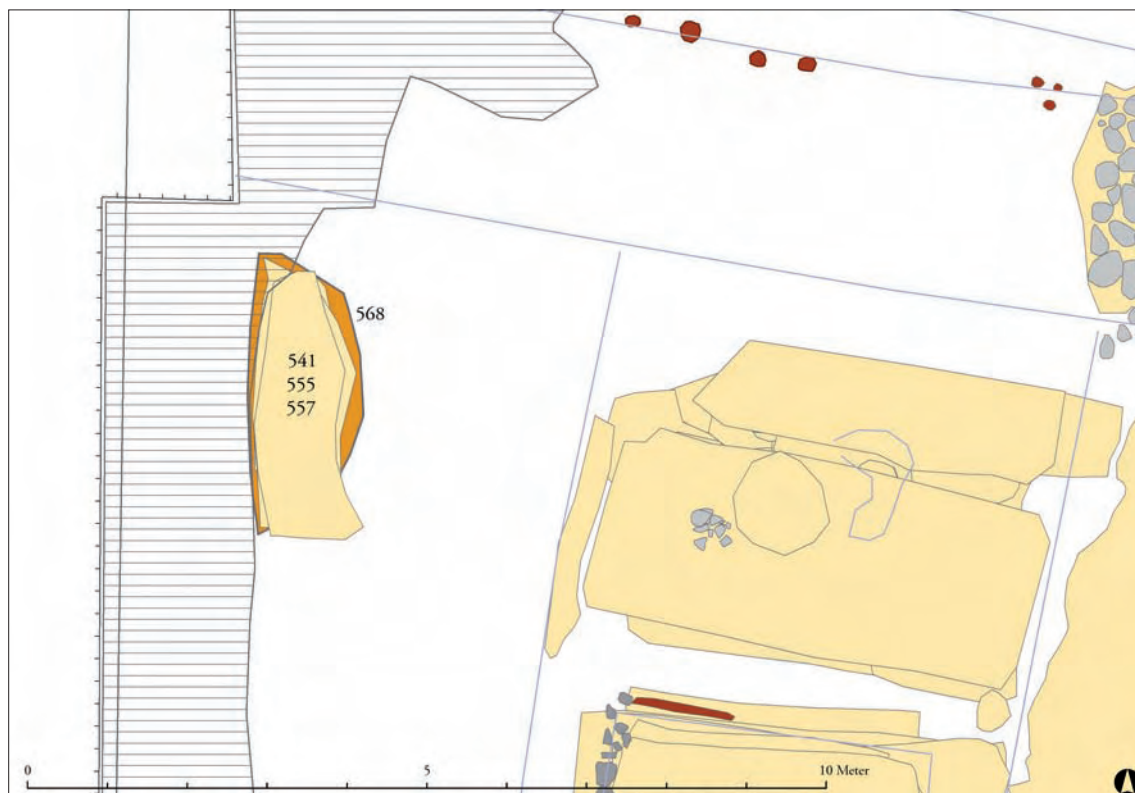

Grupp 7005

Hus Å

Tomt 1
Fas: 2a

SL 541 Aktivitetslager
SL 555 Golvlager
SL 557 Aktivitetslager
SN 568 Nedgrävning

Samtidighet med

Som redan nämnts omstruktureras bebyggelsen på de norra delarna av tomt 1 och 2 vid övergången mellan fas 1b och fas 2a. Grophuset bör således vara samtida med hus S (grupp7013) och hantverksytan på tomt 2 (grupp 7022).

Beskrivning

Grupp 7005 består av lämningarna efter ett grophus på norra delen av tomt 1. Det bör dock framhållas att både kontexterna och de stratigrafiska förhållandena var svårtolkade. Den västra delen av grophuset var avgrävd av frischaktet för Humlegårdsbyggnaden. Nedgrävningen för grophuset (SN 568) var dis-tinkt i norr och i öster, där den skar den orörda markhorisonten, medan den var mycket diffus i söder där den var grävd genom äldre kulturlager. Till grophuset kunde tre lager kopplas, två aktivitetslager (SL 557 och 541) och mellan dessa låg ett lergolv (SL 555).

Den norra delen av den äldsta byggnaden på tomt 1, hus Å (grupp 7006), hade skadats av nedgrävningen för grophuset. De stratigrafiska förhållandena mellan grophuset och hus Z (grupp 7004), vilket överlagrade hus Å, var svåra att utläsa. Några lager vilka bedömdes tillhöra hus Z låg över grophusets södra del. Således bör grophuset ha anlagts när hus Å gått ur bruk. När sedan även grophuset spelat ut sin funktion byggdes hus Z ovanpå detta. Söder om grophuset fanns inga bevarade lämningar. Eventuella huslämningar kan ha dock förstörts i samband med senare byggnationer. Intressant att notera är att bebyggelsestrukturen på tomt 1 och tomt 2 tycks omstruktureras vid ungefär samma tidpunkt. I fas 1b fanns två större byggnader på tomterna, hus Å och U. När dessa gick ur bruk fick de nordligaste delarna av stadsgården ett nytt användningsområde. På tomt 1 anlades grophuset medan norra delen av tomt 2 kom att nyttjas som ett hantverksområde.

Nedgrävningen för grophuset (SN 568) var skålförmad och cirka 0,6 meter djup. Utifrån vad som kan uppskattas av den bevarade delen av grophuset bör formen i plan ha varit kvadratisk med rundade kanter. Diametern där grophuset skars av frischaktet för Humlegårdsbyggnaden var 3,5 meter. Undersökta grophus från vikingatid i Sanda i Fresta socken i Uppland hade en kvadratisk form och en storlek som varierade mellan 2,6 x 2,2-2,4 meter (Göthberg 1995: 82). Vikingatida och tidigmedeltid grophus i Köpingsområdet i Skåne tenderar att vara av något större storlek. De hade en rundad rektangulär planform och byggnadernas storlek varierade mellan 3,3 x 3 meter till 5 x 4,1 meter (Tesch 1993: 199). I botten på grophuset låg ett brunsvart lager med kulturlager uppblandat med lera (SL 557). Lagret var relativt kompakt och beståndsdelarna låg horisontellt. Troligen representerar detta lager både en äldre golvnivå och ett aktivitetslager. Ovanpå detta

lager låg ett kompakt lergolv (SL 555) som i sin tur överlagrades av ytterligare ett lager med lerinblandad kulturlager (SL 541), vilket tolkas vara ett yngre aktivitetslager. I grophuset fanns således spår efter två brukningsnivåer.

Tolkning

Tolkningen av hus Å försvårades av att den västra delen hade förstörts av frischaktet för Humlegårdsbyggnaden. Faktorer som talar för att det rör sig om ett grophus är nedgrävningens storlek och form liksom att golv- och aktivitetslager kunde knytas till nedgrävningen. En osäkerhetsfaktor är att lämningar efter takbärande stolpar och andra konstruktionselement saknades. Stolphål bör ha funnits, men har sannolikt grävts bort av frischaktet. Om en hård funnits har den i så fall legat i den förstörda västra delen av huset.

Grophuset kan svårigen funktionsbestämmas utifrån de tillvaratagna fynden. I den äldre nivån (SL 557) påträffades ett eldstål (Fnr 9085), ett fragment av en sax (Fnr 9086) och i botten av lagret låg en fint ornerad sammansatt enkelkam (Fnr 3503). Två skifferbrynen (Fnr 9178 och 10314) och fragment av en vävtyngd framkom i det yngre lergolvet med tillhörande aktivitetslager (SL 555 och 541). Samtliga lager innehöll äldre svartgods. Ytterst små mängder hantverksavfall från horn- och metallhantverk framkom, men fyndmaterialet tyder inte på att någon form av omfattande produktion ägt rum. Grophus sätts vanligen i samband med handels- och hantverksbebyggelse och de bör inte ha fungerat som bostadshus (se t.ex. Tesch 1983: 57f). Ofta förekommer fynd av mer personlig karaktär i grophusen som till exempel kammar och kamfodral i golvlagren (Söderberg 1995: 20f). I det undersökta grophuset på tomt 1 hittades just en kam i den äldre golvnivån. Vävtyngdsfragment och fynd av en sax skulle kunna peka mot att grophuset använts som vävstuga.

Källkritik

När grophuset undersöktes regnade det kraftigt vilket försvårade arbetet. Lagren grävdes med skärsliv och hacka och på grund av tidsbrist handplockades fynden direkt vid underökningsstillfället. Väderleken och grävmetoden gör att de tillvaratagna fynden inte behöver ge en representativ bild av fyndsammansättningen i grophuset.

Grupp 7022

Glasugn (hantverksyta R)

Tomt 2
Fas: 2a

I:

SL 340 Raseringslager
SL 341 Konstruktionslager
SL 343 Aktivitetslager
SN 344 Glasugngrop?
SN 345 Grop

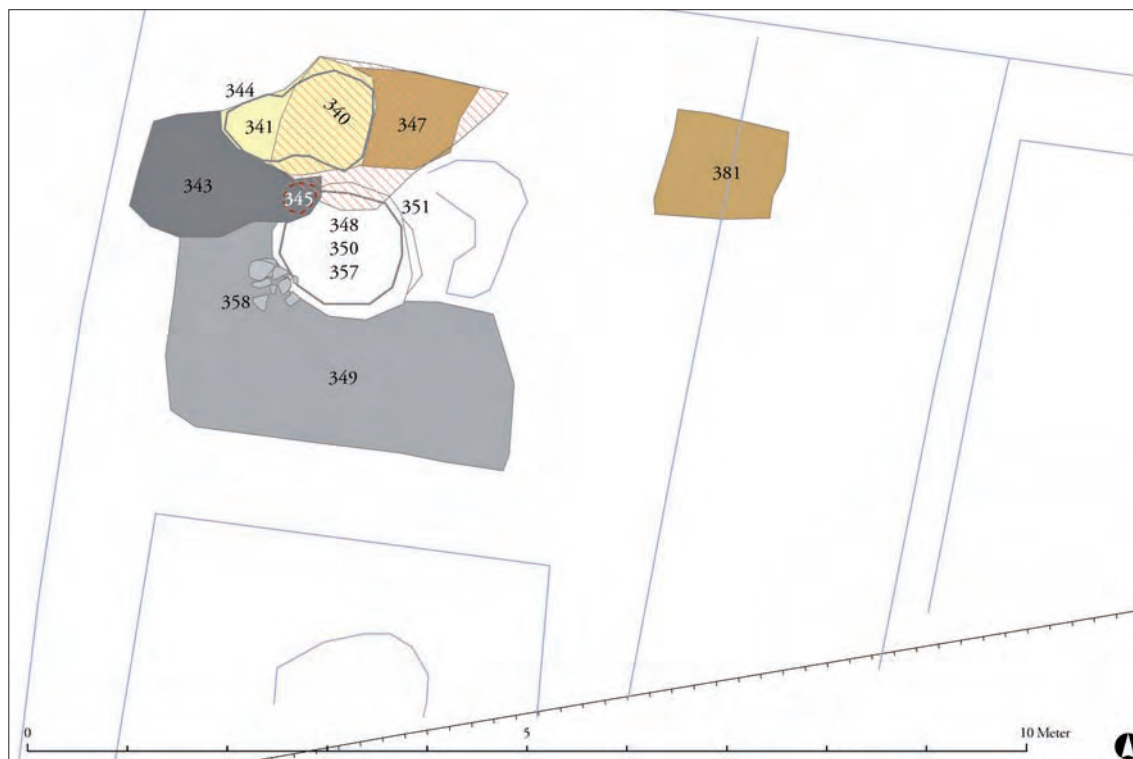
II:

SL 348 Utrakningslager
SL 350 Konstruktionslager
SN 351 Glasugngrop
SL 357 Utrakningslager
SK 358 Stenläggning

III:

SL 353 Raseringslager
SK 354 Glasugn
SL 366 Fyllnadslager
SN 367 Grop
SL 368 Glasugnslager
SL 374 Utrakningslager
SL 375 Glasugnsbotten

SL 347 Gårdslager
SL 349 Aktivitetslager
SL 381 Gårdslager
SL 362 Aktivitetslager
SL 398 Sättsand
SL 400 Utjämningslager
SL 410 Utjämningslager
SK 474 Staket/hägnad

Beskrivning

Grupp 7022 bestod av lämningar efter ett hantverksområde på den norra delen av tomt 2. Glashantverket tycks ha dominerat, men spår fanns även efter metallhantverk som dock kan var sekundärdeponerat. Kontexterna delades in i tre undergrupper som utgjorde mer eller mindre skilda aktivitetsområden som avlöste varandra (kallas här I-III). Aktivitetsytorna låg troligen nära varandra i tid och de representerar en kontinuerlig hantverksproduktion på tomten. Den äldsta gruppen (III) bestod av en fragmentariskt bevarad glasugn med tillhörande ugn- och utrakningslager som låg centralt belägen på tomten. Ugnen hade delvis grävts sönder av en glasugnsgröp (II) belägen något väster om denna. Till glasugnsgröpen kunde ett konstruktionslager och ett aktivitetslager knytas. Den yngsta aktivitetsgruppen (I) utgjordes av en ytterligare en eventuell glasugnsgröp, rester efter den förstörda konstruktionen samt ett aktivitetslager på den nordvästra delen av tomt 2.

Lagren som avsatts i samband med verksamheten på tomt 2 var mycket välavgränsade, i synnerhet i norr och väster, vilket tyder på att området varit inhägnat. De distinkta lagersluten syntes tydligast i de vitgrå utrakningslagren längs tomtens norra begränsning (figur X, foto P1010081). Längs med tomtens västra kant ut mot passagen kunde en smal linje med humös jord och trärester skönjas (SK 474). Detta var troligen återstoden av ett staket/hägnad kring tomten. Hantverksområdet överlagrade ett äldre hus (hus U, grupp 7014). I och med att den nordligaste delen av tomten kom att användas för hantverksproduktion

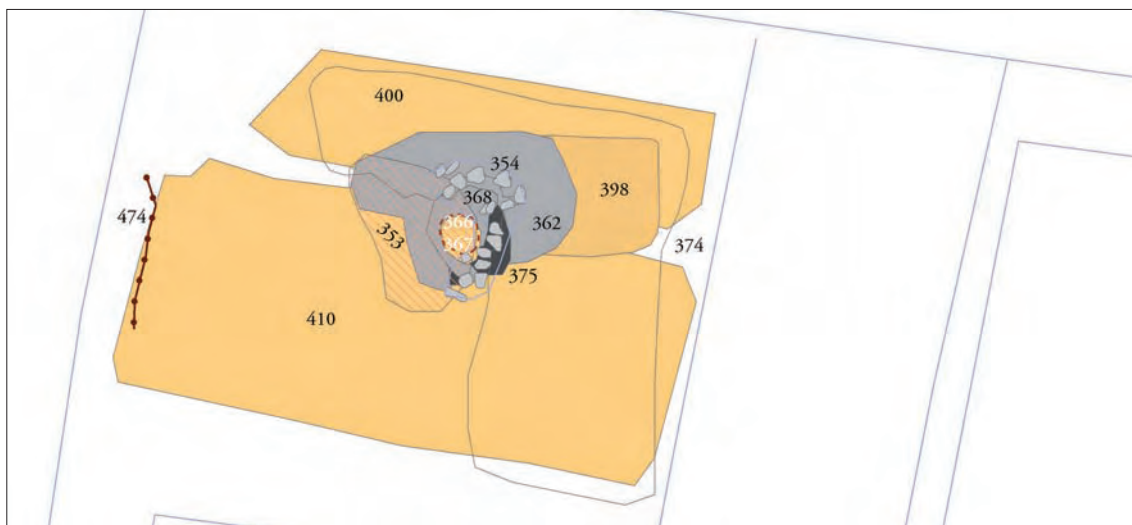
förändrades bebyggelsestrukturen inom tomten och huset söder om hantverksytan (hus S, grupp 7013) byggdes längre söderut jämfört med den äldre byggnaden.

Ett större utjämningslager (SL 410) hade lagts ut över lämningarna av det äldre huset innan den norra gårdsytan började användas som ett hantverksområde. Lagret var homogent och innehöll småsten och en hel del djurben som var fördelade i olika riktningar vilket tyder på att lagret var påfört. Utjämningslagret låg söder om, upp mot de kantställda stenarna i nordsyllen till det underliggande huset (SK 458, hus U) och sluttade därifrån kraftigt åt söder där lagret var som tjockast. Norr om syllen, på samma stratigrafiska nivå som SL 410, låg ett snarlikt sammansatt lager (SL 400), vilket bör vara del av samma utjämning av marknivån. Ovanpå utjämningslagret på den nordvästra delen av tomt 2 låg ett tunt, kvadriskt format lager med träkol, sand och aska (SL 398). Lagrets funktion är oklar, eventuellt skulle det kunna vara avtryck efter en konstruktion, alternativt sättsand till en sådan. Ett tunt sotlager (SL 362) överlagrade delvis sandlagret. Sotlagret låg norr om och delvis under glasugnen (SK 354) på den äldsta aktivitetsytan (III). Lagret hade grävts sönder av ugnen och kunde inte kopplas till någon specifik aktivitet.

Nedan presenteras de tre aktivitetsgrupperna i kronologisk ordning.

III:

SK 354 tolkades som resterna efter en glasugn. Denna

framkom nästan direkt under glasugnen (SK 298, grupp 7021) från fas 2 b och hade skadats av den yngre konstruktionen. Det som återstod av glasugnen var en oregelbundet formad ”stenram” med öppen sida åt väster. Under ugnen, i en svacka, låg ett kompakt asklager med inslag av värmepåverkad sand (SL 375). Lagret bör vara resterna efter själva glasugnsbotten som blandats med sättsand. Innanför stenarna i ugnen låg ett gulrött, tjockt asklager (SL 368) som var genomgrävt av en mindre skålformad grop (SN 367). Gropen var fylld av ytterligare ett asklager (SL 366) med grå-vit-brun färgton. Norr och söder om glasugns lämningarna fanns ett kraftigt gråvitt asklager (SL 374) som bildats genom utrakning från ugnen. Att lagret saknades i väster beror sannolikt på att det grävts bort i samband med yngre aktiviteter. Asklagret låg upp mot och delvis över stenarna i konstruktionen. Lagerslutet åt norr var mycket tydligt och kunde följas i en östvästlig rak linje rätt över tomten. Den distinkta gränsen tyder, som redan nämnts, på att ett staket stått här. Ett mindre lager med träkol och sot överlagrade delvis stenarna i härklämningen. Detta lager låg till viss del under utrakningslagret (SL 348) från glasugnen (SN 351) i aktivitetsgrupp II vilket visar att glasugnen i grupp III var äldre.

II:

Den andra gruppen bestod av lämningarna efter en glasugnsgröp på den västra delen av tomt 2. Konstruktionen var fragmentarisk och svårtolkad. I botten på en 0,15 meter djup och 1,1 meter stor skålformad nedgrävning (SN 351) låg ett grusigt asklager (SL 357). Över askan fanns ett lager bestående av silt, sand, skörbränd sten och lera (SL 350). De skörbrända stenarna vilade tätt sammanpackade i ett lerlager. Stenarna var nästan helt pulveriserade vilket visar att de måste ha utsatts för höga temperaturer. Nedgrävningen tolkades som gropen för en ugnskonstruktion som lagret med skörbränd sten och lera (SL 350) bör vara lämningar efter. Nedgrävningens avgränsning i öster var tydlig där den skar ett aktivitetslager (SL362), i väster var gropens kanter diffusare. Över konstruktionslagret låg ett tjockt utrakningslager med flera askhorisonter uppblandade med sot, silt och skörbrända stenar (SL 348). Lagret låg även utanför själva gropen har bildats i samband med att anläggningen brukades. Utifrån konstruktionslagrets utseende och utrakningslagrets utbredning kan man sluta sig att de som arbetat med ugnen stått norr om denna medan luften troligen tillförts från söder. Alldeles väster om gropen (SN

351) låg en mindre stenläggning (SK358), vilken funktion den har haft är oklar.

Gårdslager:

Söder och öster om glasugnsgruppen i aktivitetsgrupp II låg ett heterogent gårdslager vilket innehöll kulturjord blandad med kol, lera sot och aska (SL 349). Lagret bör ha avsatts utomhus i samband med hantverksaktiviteter på tomten. Att lagret var kompakt beror troligen på att ytan har trampats. På den nordvästra delen av tomten fanns ett mindre, homogent och kompakt lager (SL 347). Lagret tolkades som ett avsatt utomhuslager på gårdsytan. Ett mindre, trampat gårdslager fanns även bevarat på den nordöstra delen av tomten (SL 381). Troligen fanns en samtidighet mellan dessa tre gårdslager (SL 349, 347 och 381). SL 349 har dock primärt avsatts som aktivitetslager. Gårdslagren bör utifrån stratigrafin vara samtida med hantverksaktiviteten i grupp II och III.

I:

Den yngsta av anläggningarna bestod av en 0,8 x 1,5 meter stor, åttaformig dubbelgrop med skålformad botten (SN 344). Gropen var fylld med ett kompakt konstruktionslager med bränd och obränd lera uppblandad med träkol och sot (SL 341). I botten av lagret var leran renare och mindre eldpåverkad och i den övre delen ökade andelen bränd lera. Den åttaformade gropen och lerlagret tolkas som eventuella lämningarna efter en förstörd glasugn. Hur denna mer exakt varit utformad går inte att säga. Söder om dubbelgropen låg en mindre rundad grop (SN 345) som var 0,3 meter i diameter. Den mindre gropen hör sannolikt samman med hantverksverksamheten. Sydväst om anläggningen fanns ett lager som innehöll samma komponenter som konstruktionslagret i den åttaformiga gropen (SN 344) men andelen lera var lägre (SL 343). Lagret tolkas vara ett aktivitetslager som bildats under den eventuella glasugnens brukningstid. Över kontexterna i aktivitetsgrupp I låg ett mindre lager bestående av sot och kol (SL 340), möjligen bildat i samband med raseringen av den eventuella glasugnen.

Tolkning

Fyndmaterialet från aktiviteterna på tomt 2 under fas 2a ger god möjlighet att ringa in vilken typ av hantverk som bedrivits i de olika anläggningarna. Generellt dominerades fyndmaterialet från grupp 7022 av olika former av teknisk keramik. Bränd lera

och äldre svartgods var andra vanliga fyndkategorier. Andelen föremål var mycket liten, oidentifierade järnföremål förekom dock, liksom någon spik, brodd, nit och nitbricka. De enda identifierade redskapen som påträffades var en järnkil (Fnr 7889), ett skifferbryne (Fnr 7874) och en osäker nyckel (Fnr 3541). Även några koppartenar och ett bleck i kopparlegering framkom.

Om man ser till den tekniska keramiken dominerade glashantverk. Detta var i synnerhet tydligt i de två yngre aktivitetsgrupperna (I och II) där fynd kopplade till glashantverk nästan var allena rådande. Avfall från metallhantverk, till största delen smältkullor och hårdväggsfragment, framkom främst i det påförda utjämningslagret (SL 410), i gårdsлагren och i aktivitetsgrupp III. Således i lager som tillhör det äldsta skedet av hantverksytan och som sannolikt kan hänföras till smedjan i hus X (grupp 7098). Teknisk keramik från metallhantverk hade inte samma tydliga koppling till konstruktionerna som fynd som påvisar glashantverk. Att metallhantverket inte tycks ha haft en framträdande roll vittnar även den nästan totala avsaknaden av slag om. Fynd av skärklar tyder på att man kan ha hanterat silver inom området. En skärvel är ett keramiskt kärl som används i första steget i en process för att testa silver och guldprover. Silver och bly smälts samman i en skärvel och kupelleras därefter i ett litet kärl av benaska, ett så kallat kapell. Det ena fyndet kommer från ett uträkningslager från glasugnsgruppen i grupp II (Fnr 7921 i SL 348) och det andra från utjämningslagret (Fnr 9308 i SL 410).

Aktiviteten i glasugnslämningarna i den äldsta aktivitetsgruppen (III) är svårast att funktionsbestämma. Både glas- och metallhantverket finns representerat men mängden fynd är liten i jämförelse med de två yngre aktivitetsgrupperna. I dessa utgjordes hantverksfynden främst av ungsväggsfragment från glasugnar men även deglar och sekundär använd A-keramik med glasmassa påträffades.

Den största mängden fragment av ungsvägg framkom i konstruktionslagret (SL 341) i den åttaformade gropen (SN 344) i aktivitetsgrupp I. Även aktivitetslagret väster om gropen (SL 343) innehöll ungsväggdelar från en glasugn. Fragment av blästermunstycken perforerade med flera mindre hål påträffades i konstruktionslagret och i aktivitetslagret liksom i det ovanliggande brandlagret (SL 340) i aktivitetsgrupp I (Fnr 8050, 7928 och 7868). Det är

därför sannolikt att även den åttaformade gropen är rester efter en glasugn.

Hur anläggningarna i aktivitetsgrupp I och II varit utformade är svårt att uttala sig om, men fyndmaterialet visar att de använts som glasverkstäder. Troligen rör det sig om någon form av delvis nergrävda ugnar med en överbyggnad av lera. Förekomsten av ungsväggsfragment liksom konstruktionslagren med lera i glasugnsgröparna tyder på att det rört sig om någon form av ungskonstruktion. Även om fyndmaterialet i huvudsak kommer från glasverkstäder är det oklart vad som tillverkats. Hantverksspill av glas eller misslyckade halvfabrikat saknas underligt nog från hantverksområdet.

Samtidighet med

Mellan fas 1b och 2a omstruktureras bebyggelsen på både tomt 1 och 2. I fas 1b har det legat två större byggnader (hus Ä, grupp 7006 och hus U, grupp 7014) på de norra delarna av tomterna och när dessa går ur bruk förändras bebyggelsestrukturen på stadsgårdarna. Norra delen av tomt 2 kom att användas som ett hantverksområde och på norra delen av tomt 1 anlagdes ett grophus (hus Å, grupp 7005). Detta sker troligen vid samma tidpunkt. Kopplingen till tomt 3 österut är osäkrare, troligen användes hantverksområdet ungefär samtidigt som hus I (grupp 7085) var i bruk. Inom tomten finns samtidighet mellan hantverksområdet och hus S (grupp 7013). Det bör dock framhållas att husen troligen har en längre varaktighet än hantverksområdet där aktiviteterna kan spegla en kortare tidsrymd.

Källkritik

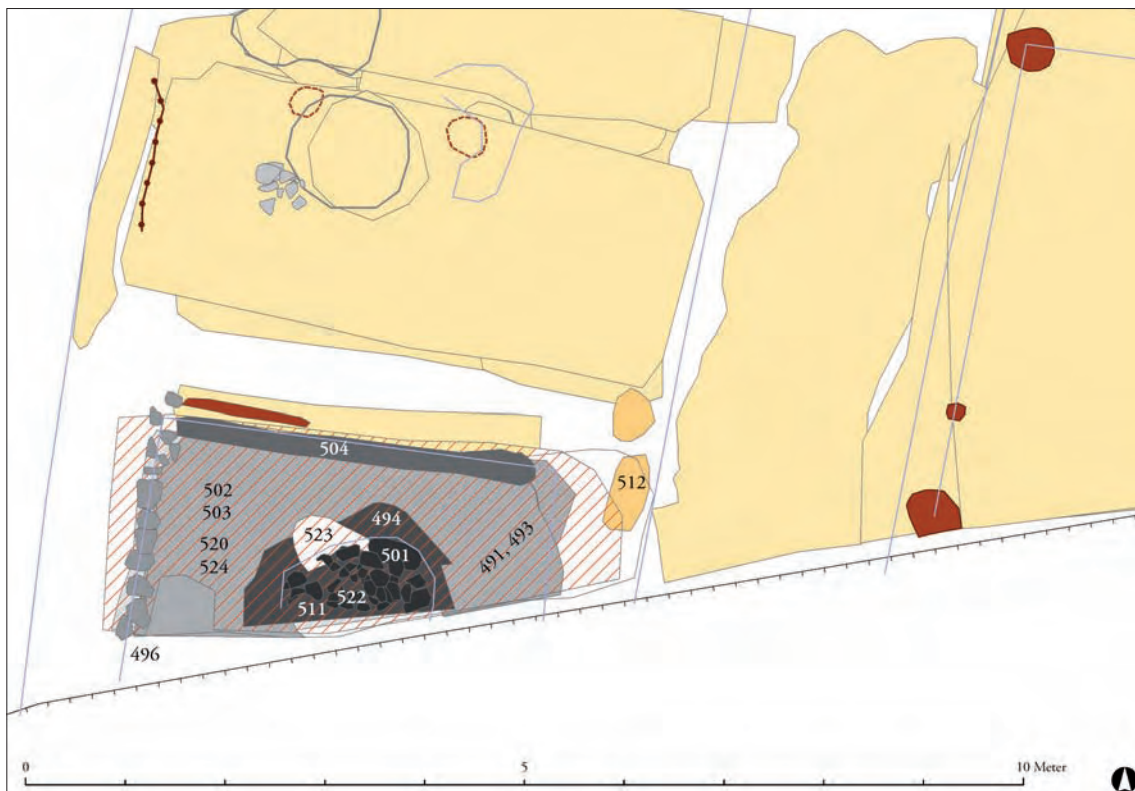
Lager som tillhörde någon av de tre anläggningarna grävdes med skärslöv och jorden gick igenom på hackbord. Från de större gårds- och aktivitetslagren samt det underliggande utjämningslagret handplockades fynden direkt vid själva grävstillfallet. Fynden relaterades till fria grävenheter som motsvarade lagrens utbredning utom i de mer omfattande lagren, dessa delades in i två grävenheter. Väderförhållandena med ihållande regn samt snö och frost påverkade arbetet och gjorde det svårare att urskilja finare lagerskillnader.

Grupp 7013

Hus S

Tomt 2
Fas: 2a

- SL 491 Brandlager
- SL 493 Brandlager
- SL 494 Härdlager
- SN 504 Väggränna
- SK 501 Härd
- SL 502 Aktivitetslager
- SL 503 Golvlager
- SL 511 Bärlager
- SL 512 Utkastlager
-
- SK 496 Syll
- SL 520 Aktivitetslager
- SL 523 Utrakningslager
- SL 524 Golvlager
- SK 522 Härd

Beskrivning

Hus S var beläget på den södra delen av tomt 2. Endast norra delen av byggnaden undersöktes, resterande del låg utanför schaktet. I husets västra begränsning fanns en välbevarad stensyll (SK 496) medan den norra vägglinjen markerades av en väggränna (SN 504). Inget av byggnadens östra vägg fanns bevarad. Över huvud taget var den västra delen av huset bättre bevarad än den östra. Under husets brukningstid har en ombyggnation skett och det var möjligt att urskilja två golvnivåer. Lager som tillhörde den äldre respektive den yngre nivån hade samma utbredning och låg upp mot syllstenarna i den västra väggen. I det äldre skedet har huset haft ett lergolv (SL 524) vilket överlagrades av ett aktivitetslager (SL 520). I golvets mitt fanns en rund härd (SK 522) och kring denna låg ett utrakningslager med aska (SL 523). Den yngre golvnivån (SL 503) hade lagts ut direkt på det äldre aktivitetslagret. Till husets yngre brukningstid hörde en härd (SK 501) som byggts ovanpå den äldre eldstaden. Mellan de två härdarna fanns ett bärlager (SL 511) som stenarna i den yngre eldstaden anlagts i. I och kring den yngre härden låg ett asklager (SL 494). I husets nordöstra del, eller strax utanför huset fanns två mindre fläckar med aska (SL 512) vilka tolkas som utkastlager från härden. Ovanpå det yngre golvlagret låg ett avsatt aktivitetslager (SL 502). Nordväst om huset påträffades resterna efter ett flätverksstaket (grupp 7038) som löpte parallellt med väggrännan, ca 0,15 meter norr om denna. Staketet har haft till syfte att hålla avfall och gödsel borta från husväggen för att hindra att denna ska börja ruttna (se Pettersson 1990:39). Träresterna från staketet var delvis förkolnade vilket visade att det förstörts i samma eldsvåda som huset, vilket brandlagret (SL 491 och 493) är lämningar efter.

Hus S hade byggts direkt ovanpå ett äldre brandlager (SL 529, grupp 7014) från den äldsta byggnaden, hus U på tomt 2. Efter att hus U förstörts genom eldsvådan förändrades användningen av den norra delen av tomten. Medan den äldre byggnaden låg över hela den nordligaste delen av tomten uppfördes hus S cirka 3,5 meter längre söderut. Ytan norr om huset kom att användas som ett hantverksområde (grupp 7022 och 7021).

Den äldsta golvnivån i hus S utgjordes av ett lergolv, eller möjligen ett trampat jordgolv. Golvlagret bestod av lera och silt med inslag av bränd lera (SL 524). Golvlagret låg upp över syllstenarna (SK 496) i den

västra väggen vilket tydligt visar att de anlagts vid samma tillfälle. Stenstorleken i syllan varierade mellan 0,1 till 0,3 meter. Härden (SK 522) hade en rundad form och låg placerad mitt i huset ovanpå golvlagret. Norr om eldstaden fanns ett mindre utrakningslager med aska (SL 523). Ovanpå golvlagret låg ett tunt lager med lerblandad kulturjord (SL 520) vilket tolkas vara ett aktivitetslager som bildats under husets äldre brukningsfas.

Den yngre golvnivån (SL 503) bestod av ett orangegult lager med sand, grus och småsten. Lagret utgjordes främst av morängrus och kulturpåverkan var ringa. Ovanpå golvlagret och i väggrännan (SN 504) fanns ett tunt, sotigt aktivitetslager (SL 502). Väggrännan låg i östvästlig riktning i husets norra avgränsning och syntes som en mjukt skålformad fördjupning. I rännan fanns förutom aktivitetslagret även rester av brandlagret (SL 491 och 493). Bitvis kunde man skönja träfibrer som låg i östvästlig riktning, troligen rester efter en syllstock. Väggrännan bör ha grävts i samband med att den yngre golvnivån lades ut. Från det äldre skedet av hus S fanns inga bevarade lämningar efter en nordvägg. Sannolikt har sådana förstörts i och med ombyggnationen. Den yngre härden (SK 501) var avlagd i ett lerlager (SL 511) ovanpå äldre eldstaden. Härden bestod av stenar av varierad storlek och den har sannolikt haft en rundad form. I och utanför härden låg ett asklager (SL 494).

Hus S täcktes av ett kraftigt brandlager som delades in i två nivåer. Det övre brandlagret (SL 491) innehöll bränd torv, kol och förkolnade rester efter träpinnar medan den undre nivån (SL 493) utgjordes av sot och träkol med inblandning av silt. Lagren representerar samma brand men hade delvis olika utbredning. SL 491 låg även utanför syllarna (SK 496), i passagen mellan tomt 1 och 2, medan SL 493 hade en mer begränsad utbredning. Den övre nivån av brandlagret med bränd torv utgör resterna efter husets torvtak medan den undre nivån består av återstoden av väggar och underliggande takkonstruktion.

Tolkning

Eftersom endast norra delen av hus S undersöktes är det inte möjligt att med säkerhet uppskatta byggnadens storlek. Husets kortsida var lika stor, eller något smalare, än tomt 2 var bred, cirka 4,5 meter. Det fanns dock flera ledtrådar som antyder hur huset varit konstruerat. Intressant att notera är att byggnadens struktur står fast i de två efterföljande faserna där de

yngre husen (hus Q och hus O) i princip följer samma planform och utbredning. Hus S har haft torvtak vilket brandlagret vittnar om. Torvtak är tunga och kräver en kraftigare väggkonstruktion (Pettersson 1990:44) vilket gör det mindre sannolikt att väggarna bestått av flätverk. Den västra väggen har vilat på en stensyll medan den norra vägglinjen markerades av en ränna. Troligen har en stensyll funnits i öster, även om en sådan inte bevarats. Nordväggen kan ha vilat på hörnstenarna i väst- och östsyllen. Trärester i brandlagret i väggrännan skulle kunna vara rester efter en brunnen syllstock. I golvlaget (SL 524) påträffades lerklining (Fnr 9340) med avtryck efter en svagt rundad trästock som skulle kunna härröra från husets väggkonstruktion. Mitthärden i hus S var belägen nära byggnadens nordvägg. Samma planlösning fanns även i den yngre hallbyggnaden, hus Y, från fas 2 c på tomt 1. Troligen utgör de undersökta delarna av hus S den norra delen av en hallbyggnad med mitthärd. Fyndmaterialet motsäger inte en sådan tolkning. Främst påträffades vardagsföremål, därtill framkom en bipolär kulvikt (Fnr 3528) i utkastlagret i husets nordöstra utkant (SL 512).

Fynden från den yngre nivån av hus S kom från golv- och aktivitetslagren (SL 503 och 503) samt det undre brandlagret (SL 493). Det bör dock betonas att fynden i brandlagret bör härröra från det underliggande aktivitetslagret. De fyndförande lagren i den äldre husnivån var aktivitetslagret (SL 520) och golvlaget (SL 524), dessutom framkom en bennål (Fnr 3534) i utrakningslagret (SL 523) från härden.

Fyndmaterialet från hus S utmärktes av den totala avsaknaden av teknisk keramik, en kategori som fanns i nästan alla yngre kontextgrupper över hela underökningsområdet. Stora delar av avfallet från metallhantverk bör komma från den intensiva produktionen i hus X (grupp 7098) på tomt A3 under fas 1b. I lagren i huset fanns inte heller spår efter ben och hornhantverk. En källkritisk aspekt (se nedan) som bör beaktas är dock att jorden inte gick igenom på hackbord, något som emellertid inte förklarar den totala avsaknaden av metall- och hornhantverk eftersom andra fyndgrupper fanns representerade. Inget tyder sålunda på att hantverk i större omfattning bedrivits i hus S.

Fyndmaterialet i den äldre och yngre nivån i hus S var likartat och bestod av äldre svartgods, bränd lera, enstaka järnföremål samt små mängder slagg. I det

äldre aktivitetslagret (SL 520) framkom ett fragment av en kniv (Fnr 9692) och som redan nämnts hittades en bennål (Fnr 3534) i utrakningslagret (SL 523) invid härden. I det yngre golvlaget (SL 503) respektive aktivitetslagret (SL 502) påträffades en bennål vardera (Fnr 9334 och 9334). Även i brandlagret (SL 493) hittades en bennål (Fnr 9353) samt en sländtrissa i ben (Fnr 3523). I botten av väggrännan, i aktivitetslagret (SL 502) låg ett nästan helt keramikkärl (Fnr 10544).

Samtidighet med

Brandlagret (SL 491) från destruktionsen av hus S överlagrades i passagen mellan tomt 1 och 2 av passagelaget SL 393 (grupp 7033) vilket ger en grov stratigrafisk koppling mot tomt 1 och samtidighet bör finnas med grophuset (hus Å, grupp 7005). Hus S byggdes samtidigt som den norra delen av tomt 2 avsattes för användning som hantverksområde (grupp 7022). Detta är tydligt genom att både huset och hantverksytan överlagrar brandlagret från det äldre hus U (grupp 7014). Samtidighet finns sannolikt även med hus I (grupp 7085) på tomt 3.

Källkritik

Lagren i hus S grävdes med skärslöv men på grund av tidsbrist handplockades fynd direkt vid undersökningstillfället och relaterades till fria gräv-enheter. Det tillvaratagna fyndmaterialet från huset representerar sålunda inte lagrens totala innehåll då mindre föremål lätt kan ha förbisetts.

Grupp 7033

Passage

Mellan tomt 1 och 2
Fas: 2a-b

SL 482 Konstruktionslager

Grupp 7038

Gårdslager

Tomt 2
Fas: 2a

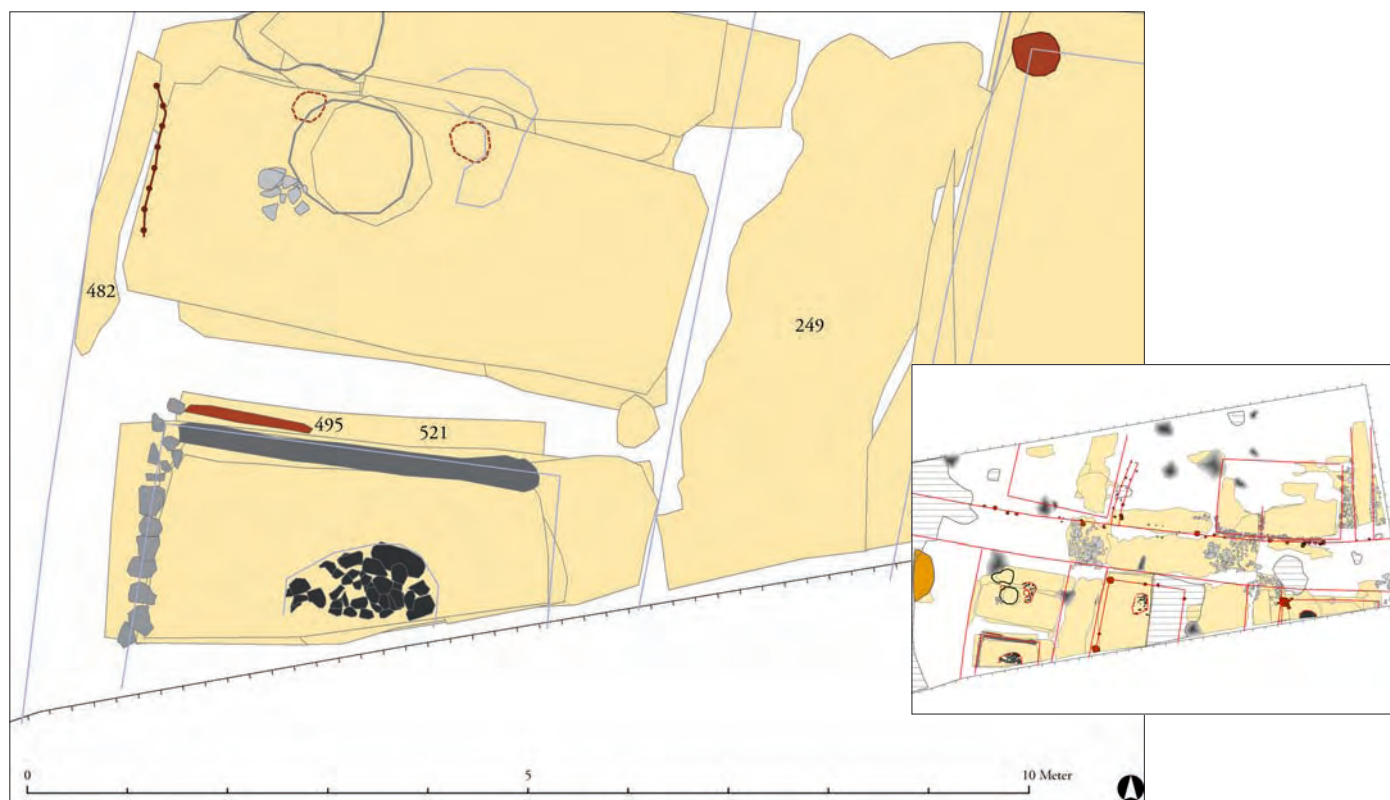
SL 521 Gårdslager
SK495 Flätverksstaket

Grupp 7043

Passage

Mellan tomt 2 och 3
Fas: 2a-b

SL 249 Passagelager

Beskrivning och tolkning

Grupp 7033 utgjordes av ett enda lager beläget i övergången mellan tomt 2 och passagen väster om denna. Lagret bestod av en blandning av sten och kulturjord och låg som en smal remsa längs med tomtgränsen i nord-sydlig riktning. På grund av tidsbrist lades ett snitt genom konstruktionslagret för att utröna dess sammansättning, i övrigt dokumenterades lagret endast i plan. Inga fynd tillvaratogs från grupp 7033. Lagret tolkades som resterna efter någon slags konstruktion, antingen återstoden efter en stenläggning som legat längs med tomt 2 eller som stöd för en kavelbro som funnits i passagen.

Beskrivning och tolkning

Grupp 7038 bestod av rester efter ett gårdslager beläget på den öppna ytan alldeles norr om hus S (grupp 7013) och ett flätverksstaket som stått i östvästlig riktning längs med husets norra vägg. Lagret var homogent och bestod av grå silt blandad med kulturjord. Lagret låg under och kring staketet. Det som återstod av staketet var en fragmentariskt bevarad struktur av horisontella vidjor vilka bands samman av vertikala pinnar. Träresterna i staketet var delvis förkolnade vilket visar att det förstörts i samma eldsvåda som hus S, vilket två brandlagret (SL 491 och 493, grupp 7013) vittnade om. Gårdslagret undersöktes mycket summariskt med hacka under grävningens slutskede. Varken fynd eller djurben finns tillvaratagna från lagret.

Gårdslagret har bildats på den öppna ytan mellan hus S och hantverksområdet (grupp 7022) på den norra delen av tomt 2. Troligen innehöll lagret en blandning av avfall och avsatta beståndsdelar som blandats genom att människor och djur rört sig över ytan. Flätverkstaketet har troligen haft till syfte att hålla avfall och gödsel borta från husväggen för att hindra att denna ska börja ruttna.

Beskrivning och tolkning

Grupp 7043 bestod av ett heltäckande lager i passagen mellan tomt 2 och 3. Passagelagret utgjordes av en gråbrun kulturjord med en hel del horisontellt liggande djurben. Lagret har troligen bildats under en längre period, dels genom att material avsatts när människor och djur rört sig över området, dels genom

att avfall slängts ut i passagen. Fynd av spik, nitar och nitbrickor i lagret kan komma från plank, uttjanta båtsidor och liknande som lagts ut i passagen för att skapa en vägbana eller kavelbro.

Små mängder teknisk keramik från glas- och metallhantverk framkom i lagret. Två glasdeglar och en platta sekundäranvänt A-gods samt en glassmälta härstammar sannolikt från glashantverksområdet på norra delen av tomt 2 (grupp 7021 och 7022). Fynd som kan kopplas till metallhantverk var hårdväggsfragment och en smältkula. I passagelagret hittades ett fåtal föremål: ett fragment av en tandplatta från en sammansatt enkelkam (Fnr 1759), en järnvikt (Fnr 1550), en kniv (Fnr 1771) och en mejsel i järn (Fnr 5325). Fyndmaterialet i passagelagret utgjordes i övrigt av några gram huggspån, enstaka järnföremål, vävtyngdsfragment, bränd lera, slagg, samt en hel del keramik i form av äldre svartgods. Fyndsammansättningen ger ett tidsmässigt homogent intryck med undantag av ett betydligt äldre fynd, nämligen ett fragment av ett vendeltida Husbyspänne i brons (Fnr 1552).

Samtidighet med (alla tre grupper)

Grupp 7033 och grupp 7043 utgör lager som tillkommit under längre tid och var därför samtida med hantverksytorna grupp 7022 (fas 2a) och 7021 (fas 2b) på den norra delen av tomt 2, gårdslagret grupp 7038 (fas 2a), med hus S (grupp 7013, fas 2a) och hus Q (grupp 7012, fas 2b) på södra delen av tomt 2 och hus I (grupp 7085) på tomt 3-4.

Grupp 7085 Hus I

Tomt 3-4
Fas: 2a

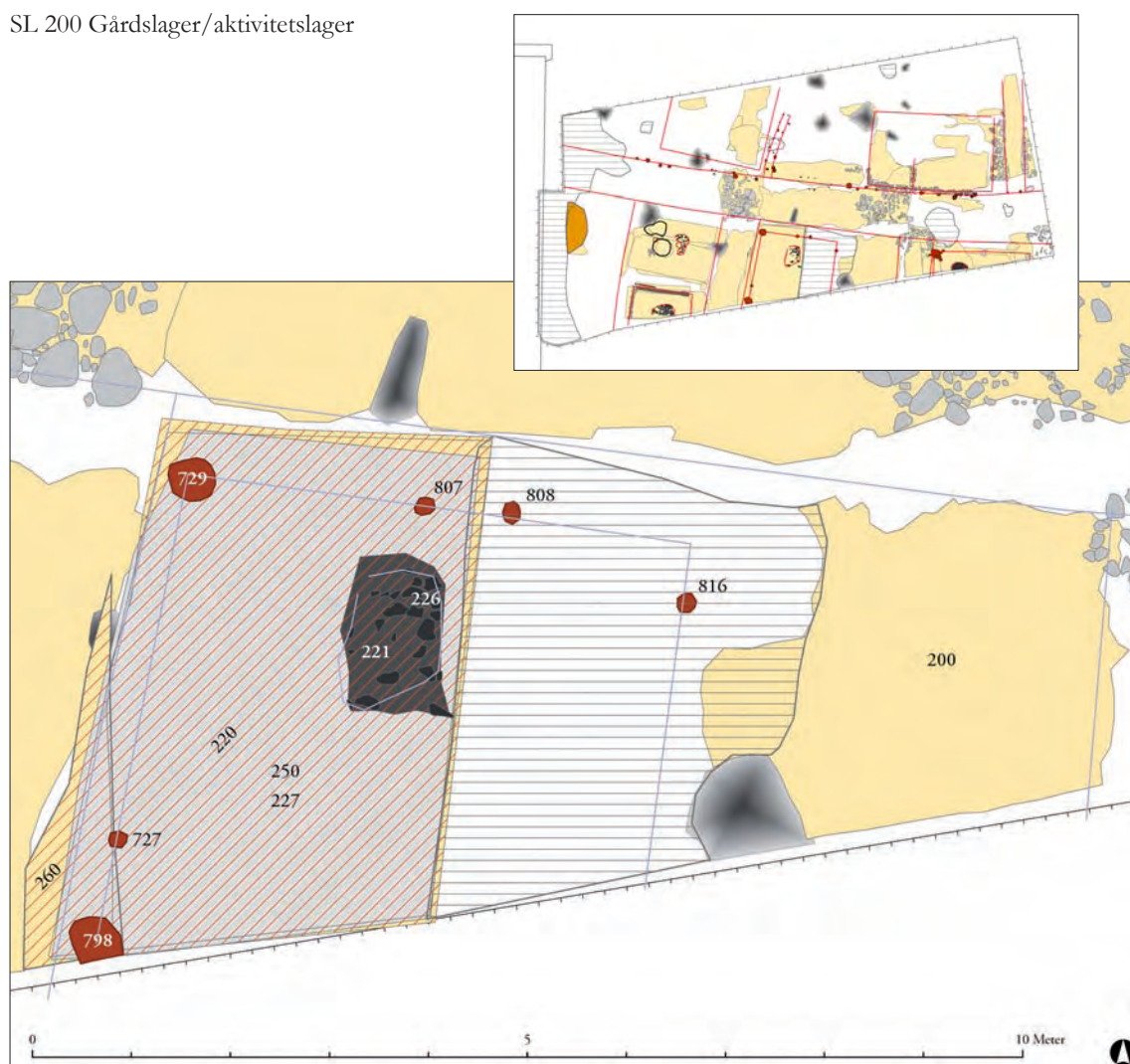
SL 220 Brandlager
SL 221 Härdlager
SK 226 Härd
SL 227 Golvlager
SL 250 Golvlager
SL 260 Brandlager

SN 729 Stolphål
SN 798 Stolphål
SN 727 Stolphål
SN 807 Stolphål
SN 808 Stolphål
SN 816 Stolphål

Grupp 7019 Gårdslager

Tomt 3-4
Fas: 2a

SL 200 Gårdslager/aktivitetslager

Beskrivning

Hus I var beläget på den västra delen av tomt 3-4 medan den östra delen av tomten fungerade som öppen gårdsyta (grupp 7019). Endast den västra delen av hus I var bevarad, eftersom förundersökningsschaktet från 1927 brutit stratigrafin på mitten av tomt 3-4. I väst mot passagen påträffades två stenskodda stolphål (SN 729 och 798) som var mellan 0,43-0,48 meter i diameter och ca 0,3 meter djupa. Mellan dessa två stora stolphål fanns ytterligare ett mindre stolphål (SN 727). Dessa utgjorde tillsammans den västra vägglinjen. Tre mindre stolphål fanns även längs den norra (SN 807 och 808) och nordöstra (SN 8016) vägglinjen. Dessa var ca 0,20 meter i diameter och 0,1-0,25 meter djupa. Det är dock inte helt säkert om de tre mindre stolphålen verkligen tillhört hus I. Det saknades stratigrafiska relationer mellan stolphålen och lagren i byggnaden eftersom denna del av huset sedan tidigare hade blivit bortgrävda. Två mycket tunna golvnivåer kunde iakttas (SL 250 och 227) och rester efter bränd torv visade att huset hade torvtak (SL 220 och SL 260). I husets norra del låg en ca 1,5 x 1,0 meter stor mitthärd (SK 226) med stora platta stenar i botten, varav många skörbrända. På mitthärden låg ett härdlager (SL 221) av sot och aska.

Tolkning

Huset har sannolikt varit en hallbyggnad med mitthärd. Huset hade takbärande stolpar och var sannolikt ca 5 meter brett. Eftersom det fortsatte utanför schaktet i söder är dess längd okänd. De två större stolphålen längs västväggen och placeringen av de mindre stolphålen längs den norra och nordöstra vägglinjen antyder en väggkonstruktion i skiftesverk alternativt lerklinade fältverksväggar. Fynden som påträffades i huset var dels hushållskeramik (A-gods) och vävtyngder, dels en mindre mängd hantverksspill från horn och huggspån eventuellt från kamtillverkning. I övrigt påträffades brasförpackningar, ässjefodring, slagg och en degel från metallhantverk, men dessa föremål kommer snarare från den omfattande verkstaden i hus X (grupp 7098). Även delar av ett eventuellt ringspänne (Fnr 6807) påträffades.

Samtidighet i fas 2a

Huset I var samtida med passage (grupp 7043) mellan tomt 2 och 3, hus S (grupp 7013) på tomt 2, passage (grupp 7071) mellan tomt 4 och 5 samt hus L (grupp 7097) på tomt 5. Samtidighet fanns även med gårdsdraget på den östra delen av tomten.

Källkritik

Gruppen undersöktes under olika tidpunkter med varierande väder vilket innebar att förutsättningarna för tolkningen av lagren och konstruktionerna förändrades. Lagren grävdes både med skårslev och med spade och jorden genomsöktes på hackbord efter fynd. Lergolvet banades med grävmaskin den sista dagen i fält.

Beskrivning och tolkning

SL 200 var beläget på den västra delen av tomt 3-4. Lagret var homogent till sin sammansättning och hade med största sannolikhet avsatts utomhus. I väster var lagret avgrävt av förundersökningsschaktet från 1927 (grupp 7101).

I lagret påträffades små mängder hantverksspill från hornhantverk och metallhantverk i form av slagg, metallurgiska förpackningar, en degel, samt brasförpackningar. Resterna efter metallhantverket kom sannolikt från smedjan i hus X (grupp 7098) som var i bruk under fas 1b. I övrigt framkom ett eventuellt mynt (Fnr 1787 som inte kunde bestämmas), vävtyngder samt en stor mängd hushållskeramik (A-gods). Under fas 2a uppfördes hus I (grupp 7085) på den västra delen av tomt 3-4, SL 400 markerar sannolikt att tomtens östra del fungerat som en öppen gårdsyta.

Grupp 7071 Passage

Mellan tomt 4 och 5
Fas: 2a

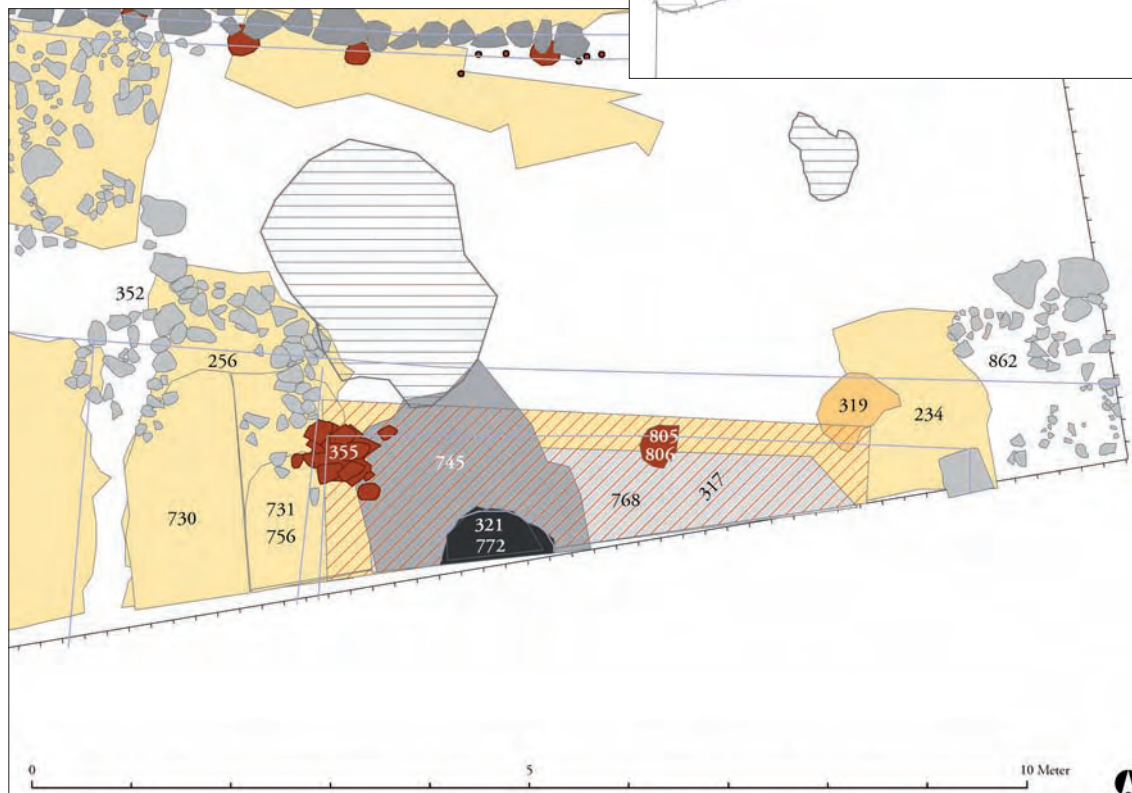
SL 256 Passagelager
SK 352 Stenläggning
SL 730 Passagelager

SL 731 Passagelager
SL 756 Passagelager

Grupp 7097 Hus L

Tomt 5
Fas: 2a

SL 317 Brandlager
SL 319 Lagerrest (lergolv?)
SK 321 Hård
SN 355 Stolphål
SL 745 Aktivitetslager
SL 768 Golvlager
SK 772 Hård
SL 805 Fyllnadslager, stolphål
SK 806 Skoning, stolphål

Beskrivning och tolkning

Grupp 7071 bestod av en stenläggning (SK 352) som låg i skärningspunkten mellan tomt 4 och 5 och vägen i öst-västlig riktning och fyra passagelager (SL 256, 730, 731 och 756). Ett av passagelagren (SL 256) låg över stenläggningen och de övriga tre låg under stenläggningen. De undre passagelagren innehöll rikligt med djurben. Passagen avgränsades i norr av vägen i öst-västlig riktning, i väst och öst av tomt 3-4 respektive 5 och i söder av schaktkanten. Gruppen överlagrades av yngre passagelager (grupp 7070).

I lagren påträffades ett antal nitbrickor och några spikar vilket tyder på att passagen varit träbelagd. Inga spår efter trä fanns dock. Övriga föremål som påträffades var brasförpackningar, rester efter ässjefodring och en mindre mängd huggspån och hantverksspill. Det är oklart varifrån hantverksspillet kommer, men resterna efter metallhantverket kan sannolikt hänföras till hus X (grupp 7098) i fas 1b. En del av föremålen kommer förmodligen från aktiviteter på både tomt 4 och 5.

Samtidighet med

Delar av passagen har varit samtida med hus I (grupp 7085) på tomt 3-4 och hus L (grupp 7097) på tomt 5. Stenläggningen (SK 256) var sannolikt också samtida med en stenläggning (grupp 7058) på den öst-västliga vägen och med en stenläggning (grupp 7073) öster om tomt 5.

Källkritik

Lagren undersöktes i slutet av grävningen och saknade vissa uppgifter i dokumentationen, så som avgränsningar, beskrivning och tolkning, vilka kompletterades under registreringsarbetet. Risk för kontamination förelåg.

Beskrivning:

Grupp 7097 låg på den norra delen av tomt 5 och direkt söder om den öst-västliga vägen. Hus L var det äldsta bevarade huset på tomt 5. Huset har varit ca 4 meter brett med två synliga stolphål (SL 805, SK 806, SN 355), ett i det nordvästra och ett i det nordöstra hörnet. Mellan de två stolphålen vid den södra schaktväggen låg rester efter en härd (SK 321 och SK 772). Troligen rör det sig om en förbättring eller påbyggnad av härden. Härden var rund och hade stående kantstenar (stenstorlek 0,15 m) samt stenlagd

botten (stenstorlek 0,10 m) och var placerad längs husets mittlinje med en förskjutning åt den nordvästra delen. Runt härden fanns ett aktivitetslager (SL 745) som bestod av ett tunt oregelbundet lager som var flammigt och sotigt med fläckar av aska och kol. Golvet bestod av grusig sand (SL 768) och härden var anlagd på detta golv. En mycket diffus och liten klack av lera (SL 319) påträffades i det nordöstra hörnet av huset som var mycket svår att tolka. Rester av bränd torv (SL 317) visar att taket varit täckt av torv. Husets avgränsning åt väst och öst var svår att avgöra men de två stolphålen markerade en tydlig vägglinje. Åt norr avgränsades huset av den öst-västliga vägen och åt söder begränsades det av schaktväggen. Huset överlagrades av ett utomhuslager (grupp 7042).

Tolkning

Grupp 7097 tolkas som ett ca 5 meter brett hus med okänd längd. I husets mittlinje, förskjuten mot norra väggen, fanns en mitthärd. Ett stort antal hus med mitthärd har påträffats i Sigtuna och dessa brukar vara typiska för hallbyggnader. Men på tomt 2 fanns mindre byggnader, ca 5 x 4,5 meter (till exempel hus H, grupp 7009), som också hade mitthärd vilket innebär att hus L även kan vara av denna typ. Huset hade stolpburna väggar som troligen var täckta med flätverk klinade med lera. Taket var täckt av torv och hade brunnit vilket indikerades av ett lager med bränd torv. Golvlagret innehöll få fynd, däribland keramik och djurben.

Samtidighet med

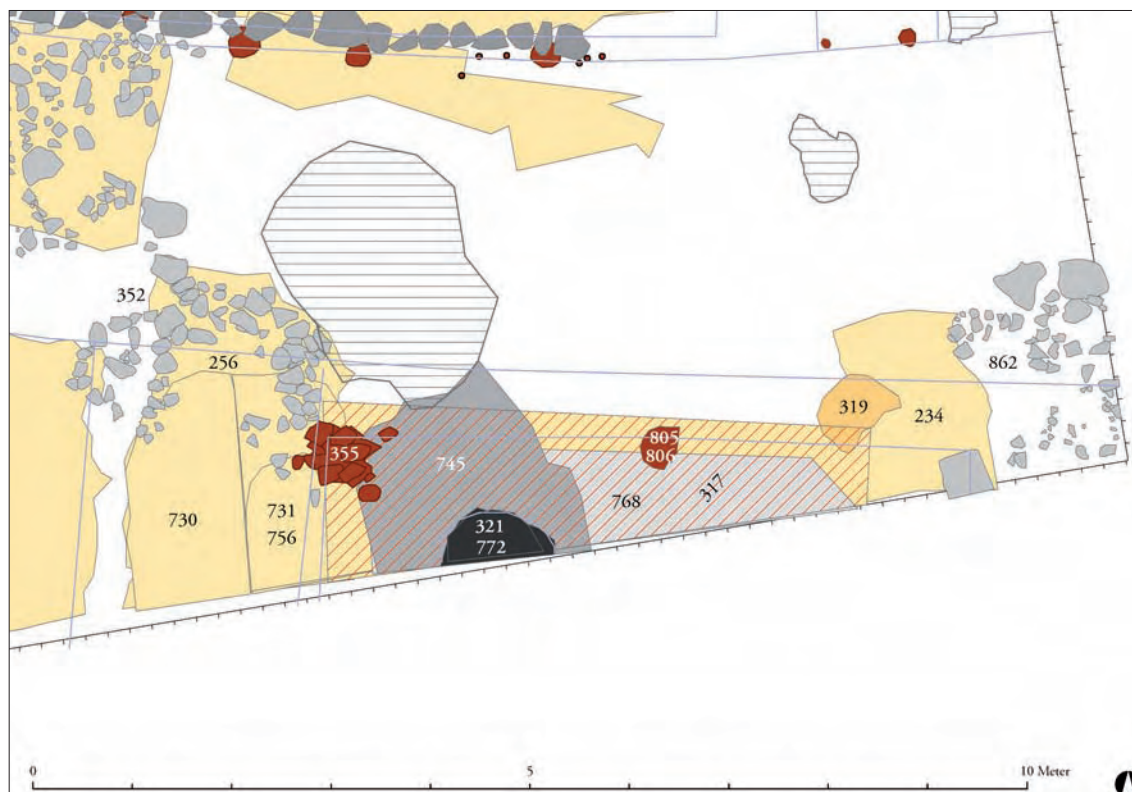
Hus L var samtida med hus I (grupp 7085) på tomt 3, en passage (grupp 7071) mellan tomt 4-5, en passage (grupp 7073) mellan tomt 5-6.

Grupp 7073

Stenläggning i passage

Passage 5-6
Fas: 2a-b

SL 234 Passagelager
SK 862 Stenläggning

Beskrivning och tolkning

Grupp 7073 bestod av en stenläggning (SK 862) och ett passagelager (SL 234) som låg i passagen mellan tomt 5 och 6, i det sydöstra hörnet av schaktet. Stenläggningen var belägen i övergången mellan passagen och vägsträckningen och utgjordes av mellan 0,05 och 0,15 meters stora glest lagda stenar. Passagelagret och stenläggningen var samtida med hus L (grupp 7097) på tomt 5 och överlagrades endast av recenta lager (grupp 7067).

Stenläggningen (SK 862) påminde om den som låg i norra delen av passagen mellan tomt 4 och 5 (grupp 7071). Troligast är att det rör sig om en stenlagd del av en passage, en alternativ tolkning är att SK 862 skulle vara den västra delen av en stenlagd gårdsyta. Fynden i passagelagret bestod av spill från av kamtillverkning, ett hantverk som möjligen har utförts på någon av de angränsande stadsgårdarna. I övrigt påträffades hushållskeramik (A-gods), lerklining samt några enstaka båtnitar.

Källkritik

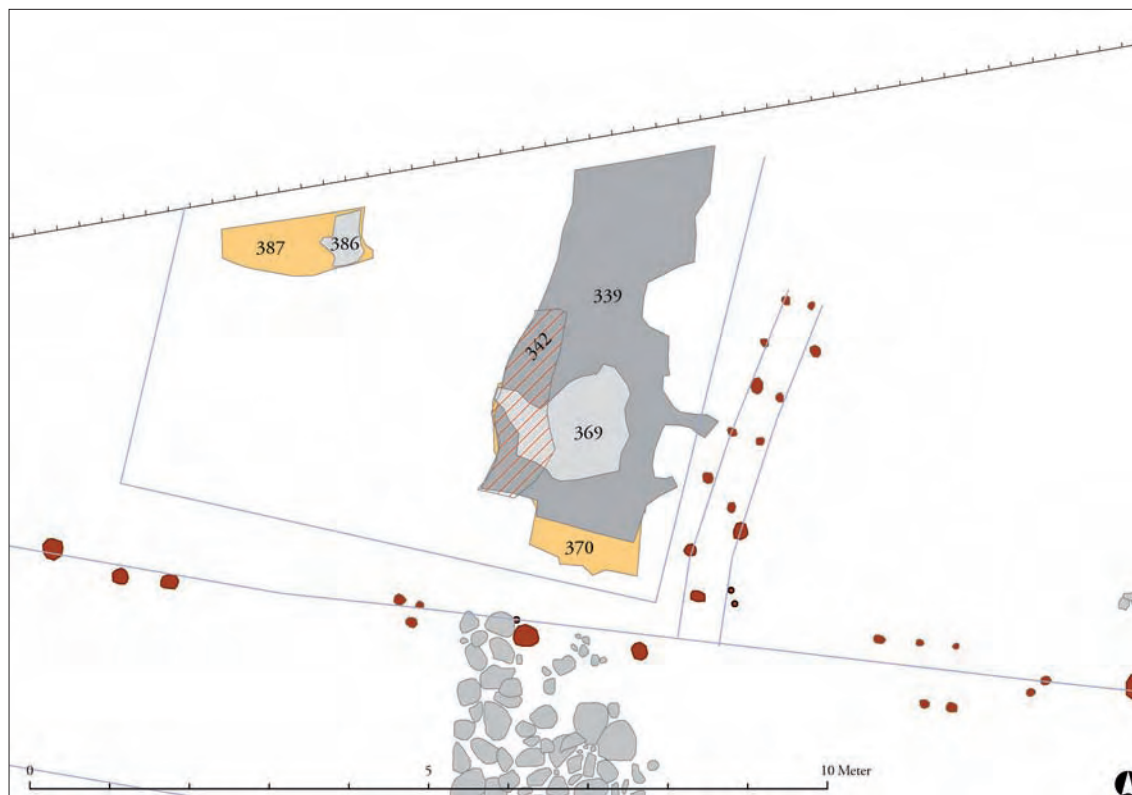
Sammanblandning med yngre material förekom eftersom grupp 7073 endast överlagras av sentida och omrörda lager (SL 105). Stenläggningen (SK 862) grävdes tillsammans med kulturjord mellan stenarna. Kulturlagret mellan stenarna fick inget eget kontextnummer och fynd från detta lager relaterade därför till stenläggningen och inte till det lager de egentligen tillhört.

Grupp 7018

Hus AC

Tomt A1
Fas: 2a

- SL 342 Brandlager
- SL 339 Aktivitetslager
- SL 369 Golvlager
- SL 386 Golvlager
- SL 370 Utjämningslager
- SL 387 Utjämningslager

Beskrivning

På den östra och mittersta delen av tomt A1 direkt under Hus AE (grupp 7016) påträffades söndergrävda bebyggelselämningar. Det enda som återstod av huset var ett brandlager, ett aktivitetslager inomhus, golvlager samt utjämningslager. De två golvlagren och de två utjämningslagren hade vid undersökningstillfället ingen fysisk kontakt, men tolkades ändå som samma lager men fick olika kontextnummer. Ytan mellan lagren var perforerad av gravar. Resterande delar av huset både i öster, söder och väster hade också blivit söndergrävt av gravar. Under Hus AC påträffades en större, mer tydlig och välbevarad byggnad, Hus AH (grupp 7051).

Innan Hus AC byggdes hade ytan jämnats ut med ett utjämningslager (SL 387 och 370). Detta lager bestod av ett ca 0,10 meter tjockt kompakt lager med mycket djurben som låg i både vertikal och horisontell riktning. Detta tyder på en snabb tillblivelse av lagret och tolkades därför som utfyllnadsmassor. En utjämning av ytan var sannolikt nödvändig på grund av den underliggande byggnadens stora syllstenar (grupp 7051, Hus AH). Golvet till byggnaden utgjordes av ett ca 0,05 meter tjockt lerlager som dock var kraftigt begränsad till en endast ca kvadratmeter stor yta. I lagret fanns koncentrationer av bränd lera vilket kan indikera att lerlagret egentligen kan vara botten av en hård eller en förstärkning av golvet vid härden. Inga övriga rester efter någon eldplats påträffades. Aktivitetslagret innehöll fläckar med lera vilket sannolikt innebär att aktivitetslagret egentligen även kan betraktas som ett stampat jordgolv/lergolv. Det påträffade brandlagret visar att byggnaden har brunnit. Brandlagret grävdes ihop med det underliggande aktivitetslagret. Husets vägglinjer var bortgrävda och dess utbredning gick därför inte att avgöra.

Tolkning

Eftersom endast en mindre del av byggnaden fanns kvar var husets funktion svår att avgöra. Fyndmaterialet från byggnaden indikerade främst textilhantverk. Rester efter textilproduktion utgörs av fragment från vävtyngder, 2 sländtrissor (Fnr 7897, varav en i halvfabrikat Fnr 7784) och 4 mindre nålar av järn. Materialet utgjorde dock små mängder vilket kan tyda på hushållsproduktion. Rester efter metallhantverket påträffades också och utgjordes av små mängder brasförpackningar (endast 4 fragment), ässjefodringar, bottenskällor samt ämnesjärn, tenar och diverse odefinierade järnplåtar/plattor. Dessa hantverksrester

kommer troligen från någon annan hantverksmiljö sannolikt den omfattande verksamheten i hus X (grupp 7098). Vidare påträffades ett mindre antal olika verktyg som ett par mejslar, en kil, en syl samt 7 brynen. Keramiken utgjordes av både dekorerad slavisk keramik (AII) och enklare inhemska former (AIV). I övrigt fanns även en kroknyckel (Fnr 3019), en bultlåsnnyckel (Fnr 3020), ett nyckelax från en vridlåsnnyckel (Fnr 3034) samt en röd glaspärla (Fnr 3037).

Det eldpåverkade lerlagrets placering tyder på att huset kan ha haft en mindre mitthård, men detta är mycket osäkert. Huset har sannolikt haft en begränsad och kortvarig livslängd.

Samtidighet med

Hus AC är samtida med de fragmentariska husresterna mot öster (grupp 7076) på tomt A2 samt Hus T (grupp 7087) på tomt A3. Dessa tre byggnader utgör sannolikt en stadsgård parallellt med vägen.

Källkritik

Alla lager grävdes med skärvslev och jorden hackades på hackbord. Aktivitetslagret (SL 339) delades in i två grävnheter, de övriga fick endast en fri grävnheter. Eftersom lagren hade begränsade ytor med få fynd är tolkningen osäker. Aktivitetslagret (SL 339) och utjämningslagret (SL 370) var svåra att skilja åt i den norra och södra delen, kontaktytorna var diffusa där lerlagret (SL 369) inte skiljde de båda lagren åt. Därför är det stor risk för sammanblandning av fynd- och djurbensmaterialen. Samtidigheter är osäkra eftersom fysiska relationer till angränsande samtida lager/konstruktioner saknas.

Grupp 7076

Husrester

Tomt A2
Fas: 2a

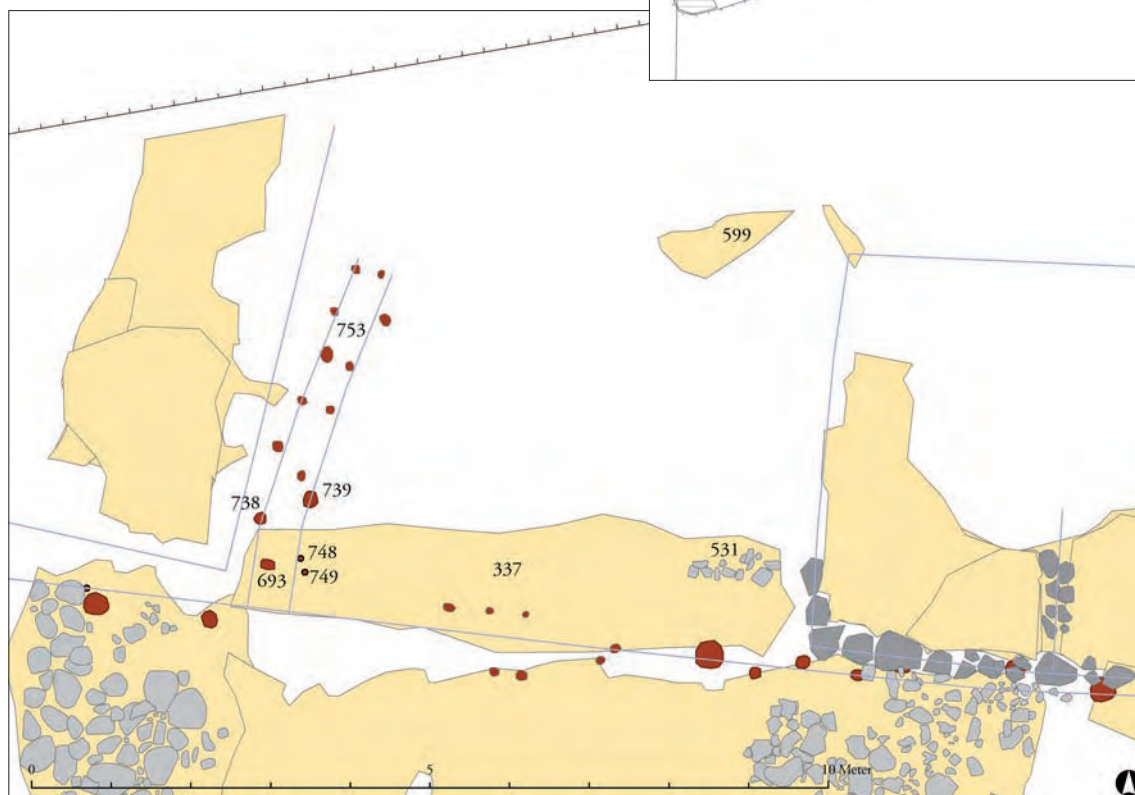
SL 337 Lagerrest
SK 531 Stenläggning
SL 599 Lagerrest

Grupp 7104

Staket

Tomt A1-A2
Fas: 2a (-d)

SN 693 Stolphål
SN 738 Pinnhål
SN 739 Stolphål
SN 748 Pinnhål
SN 749 Pinnhål
SN 753 Pinnhål

Beskrivning grupp 7076

På den södra och delvis nordöstra delen av tomt A2 direkt under kyrkogården påträffades svårtolkade och kraftigt fragmenterade lager. Det enda som återstod var lagerrester (SL 337 och 599) och en mindre stenläggning (SK 531). De två lagren hade vid undersökningstillfället ingen fysisk kontakt, men tolkades ändå som samtida. Ytan mellan lagren var perforerad av gravar. Under grupp 7076 påträffades en större, mer tydlig och välbevarad byggnad, Hus AO (grupp 7077).

Lagerrest SL 337 innehöll sannolikt både utfyllnadsmassor inför anläggandet av kyrkogården och mycket fragmentariska rester efter hus. Kontexten bestod av ett brunt, tjockt och kompakt lager med inslag av kollinsler och lerfläckar. Delar av lagret var också kraftigt söndergrävt av ett dike (grupp 7055) mellan kyrkogården och vägen samt av gravar. De eventuella byggnadernas avgränsning gick inte att avgöra. Lagerrest SL 599 bestod av en kulturlagerklack vid ett markfast stenblock. Lagret var på alla sidor utom mot stenen avgrävt av gravar, och togs bort med grävmaskin sista vecka i fält. Inga fynd togs tillvara från detta lager. Stenläggningen SK 531 bestod av ett mindre antal stenar som var ca 0,1 x 0,25 meter stora. Stenarna låg oregelbundet.

Tolkning

Lagens och stenläggningens funktion är oklar, men utgör sannolikt både utfyllnadsmassor inför anläggandet av kyrkogården och rester efter byggnader samt möjligen en utomhusmiljö norr om byggnaderna. Fyndmaterialet från SL 337 är inte representativt på grund av att det sannolikt är fler olika typer av lager sammangrävda i en kontext. Det är därför stor risk för sammanblandning av fynd- och djurbensmaterialen. Sammansättningen liknar dock de andra samtida grupperna förutom att det påträffades mer hantverksspill av horn, sannolikt för kamtillverkning vilket ett antal ej färdiga tandplattor tyder på (Fnr 8401). En rödbränd degel med svart glassmälta påträffades också (Fnr 7834). Både degeln och hornspillet kommer sannolikt från närliggande hantverksmiljöer och har hamnat sekundärt i lagret. Samtidigheter var osäkra eftersom fysiska relationer till angränsande samtida lager/konstruktioner saknades, men grupp 7076 är sannolikt samtida med de fragmentariska husresterna mot väster (grupp 7018, Hus AC) på tomt A1 samt Hus T (grupp 7087) på tomt A3. Dessa tre byggnader utgör sannolikt en stadsgård parallellt med vägen.

Beskrivning och tolkning

Grupp 7104 bestod av två rader med pinnhål och mindre stolphål som gick i NNO-SSV riktning i mellanrummet mellan hus AC (grupp 7018) på tomt A1 och ett eventuellt hus (grupp 7076) på tomt A2. Pinn- och stolphålen var mellan 0,1 och 0,18 meter i diameter. Pinnhålen var spetsiga i botten och de något större stolphålen hade avrundad botten.

Pinn- och stolphålen tolkades som två parallella flätverksstaket men med oklar funktion. Möjligen är det två olika generationer av staket som har parallellförflyttats. En möjlig tolkning är att staketen avgränsat en mindre yta mellan hus AC (grupp 7018) och hus T (grupp 7087) som i så fall kan ha använts för djurhushållning. Inga rester efter ett eventuellt staket mot norr fanns dock bevarade. Lagren från det eventuella huset (grupp 7076) innanför staketen var också mycket kraftigt störda av nedgrävningar för gravar från kyrkogården och är därmed mycket svårtolkade.

Källkritik

Alla pinn- och stolphål påträffades närhelaytan banades av i slutet av fältarbetet. Inga stratigrafiska relationer kunde därför fastställas, vilket gör samtidigheter osäkra. Staketets sträckning sammanfaller dock med sträckningen av passagen mellan tomt 2 och 3 vilket innebär att de sannolikt är samtida.

Grupp 7087

Hus T

Tomt A3
Fas: 2a

SL 448 Golvlager
SL 513 Golvlager
SL 269 Golvlager
SL 268 Aktivitetslager
SK 323 Syllsten

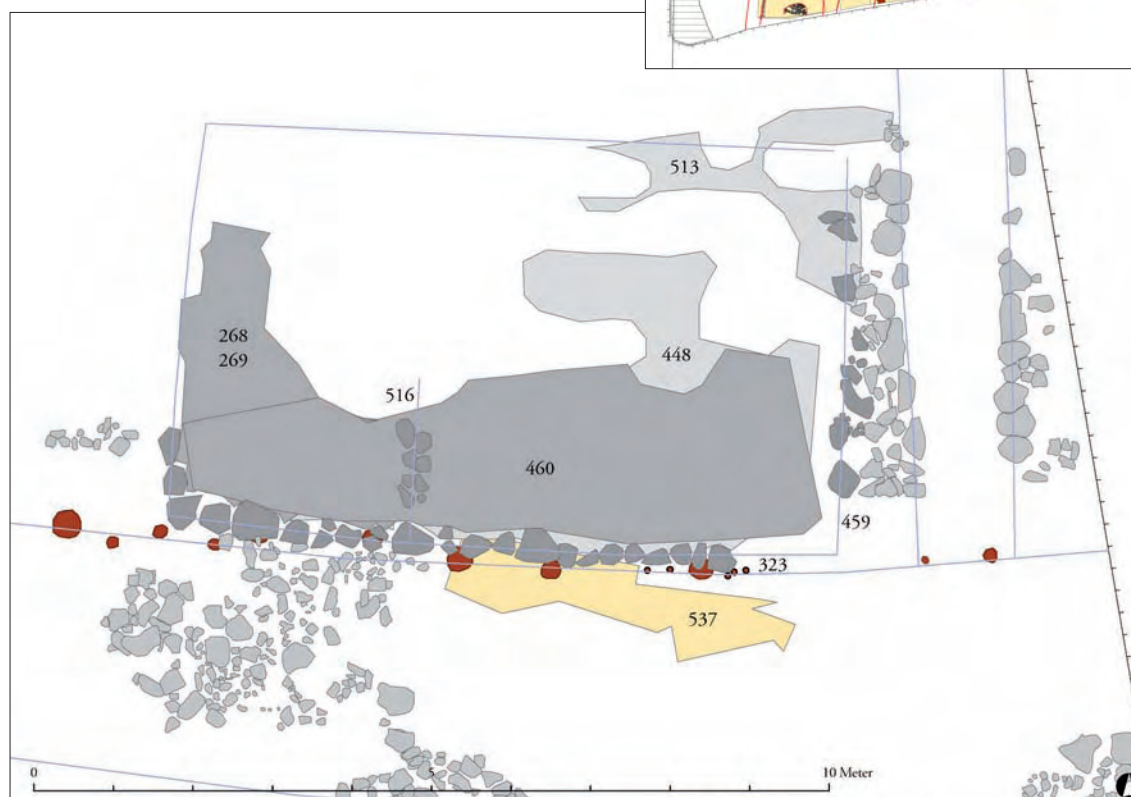
SK 516 Syllsten, innervägg
SK 459 Syllsten
SL 460 Aktivitetslager

Grupp 7091

Gårdslager söder om hus T

Tomt A3
Fas: 2a

SL 537 utomhuslager

Beskrivning

Grupp 7087 var belägen på tomt A3 ca 1 meter norr om vägen och består av tre syllstensrader (SK 323, 459 och 516), tre golvlager (SL 269, 448 och 513) samt två aktivitetslager (SL 268 och 460). Den södra syllstensraden (SK 323) utgjordes av större kantställda stenar (se även hus U grupp 7014) som i den östligaste delen hade raserats vid anläggandet av ett yngre stolphål (grupp 7094). En tätt packad stenrad (SK 516) i nord-sydlig riktning med lera mellan varje sten påträffades i den västra delen. Av den östra syllstensraden (SK 459) var endast 3,5 meter bevarad och hade stenar i storleken 0,10-0,60 meter. Golvlagret (SL 448) delades in i tre grävnheter. I den östligaste grävnheten var leran mycket tydlig och grå, i den västligaste och norra grävnheten hade lagren karaktär av ett trampat jordgolv med fläckvis hög koncentration av lera. Golvlagret låg innanför den södra stensyllen (SK 323). De två golvlagren (SL 513 och SL 448) hade inte fysisk kontakt eftersom ytan hade grävts sönder av gravar från kyrkogården. Golvlagren bestod av siltig lera. Nedre högra hörnet av golvet i den västra delen bestod av ljusbrun lera (SL 269) och innehöll kol. Ett aktivitetslager (SL 268) i den västra delen bestod av svartbrun kulturjord med kol och lera och innehöll djurben och enstaka bitar keramik. Mot den södra syllstensraden och norrut grävdes ett lager (SL 460) som avgränsades fiktivt. Ytan hade efter ett kraftigt snöfall blivit störd och upptrampad och fynden som kopplades till lagret framkom vid rensning av ytan. Gruppen avgränsades av en gårdsyta (grupp 7091) i söder och en terrass (grupp 7127) i öster. I väster och norr var huset genomgrävt av gravar från kyrkogården. Gruppen överlagrade hus X (grupp 7098).

Tolkning

Grupp 7087 tolkas som ett hus. De bevarade delarna av syllstensraderna och golvlagren tyder på att huset har varit 8,5 meter långt i öst-västlig riktning och minst 5,6 meter brett. En nord-sydlig stenrad i väster tolkas som en mellanvägg som delat huset i två rum. Golven i husets båda rum bestod av lera och delvis av stampat jordgolv. Direkt utanför husets östvägg låg en stensatt gångyta och en terrasskant av stora stenar (grupp 7127) som anslöt direkt mot passagen mellan tomt A3 och B. Mot den södra delen av huset påträffades en högre koncentration av djurben. I övrigt förekom djurben endast sporadiskt. En majoritet av det relativt omfattande fyndmaterialet bestod av ugnsväggar, ässjefodring, brasförpackningar, och deglar. Dessa

föremål kommer med största sannolikhet från det underlagrade hus X (grupp 7098) och indikerar således inte funktionen på hus T som därför är oklar. Något lite hornspill påträffades vilket kan härröra från kamtillverkning. I övrigt framkom enstaka verktyg samt hushållskeramik (A-gods). Även en speciell sammansatt enkelkam (Fnr 3545) med täta nitar finns med bland fyndmaterialet. Delar av den södra syllstensraden har senare ingått som kantställda stenar i den norra begränsningen av processionsvägen (grupp 7056).

Samtidighet med

Hus T är samtida med en stensatt gångyta och en terrass (grupp 7127), ett utomhuslager (grupp 7091), en grop (grupp 7094) på tomt A3, en passage (grupp 7081) mellan tomt A3 och B samt en terrass med stenläggning (grupp 7088) på tomt B.

Källkritik

Innerväggen (SK 516) blev varken inmätt, ritad eller lodfotad under fältarbetet. Därför har kontexten frihandsdigitaliserats efter översiktsfoto enligt de angränsande lagrens utbredning. Fynd finns relaterade till stenarna, inte till det lager de egentligen tillhört. Slaggen som samlades in från detta lager kom huvudsakligen från en profilbank och därmed från yngre lager. Lagren grävdes med skårslev, hacka och spade. Lagren genomsöktes på hackbord efter fynd. Några fynd plockades även direkt när lagren grävdes.

Beskrivning och tolkning grupp 7091

Lagret låg söder om och upp mot stensyllen till hus T (grupp 7087) och ovanpå en äldre stensyll till hus X (grupp 7098). Lagret bestod av mörkbrun kulturjord och hade ett rikligt inslag av kol. Lagret avgränsades i söder av vägen, vilken var orienterad i öst-västlig riktning, och av husets syllstenar i norr. Avgränsningen i öst och väst var oklar.

Gruppen tolkas som en gårdsyta söder om hus T. Lagret innehåller stora mängder slagg, rester efter ugnsväggar, ässjefodring och brasförpackning som dock med största sannolikhet kommer från den underliggande hantverksmiljön i hus X (grupp 7098). Vilken funktion det samtida hus T hade är oklart.

Grupp 7081

Passage

Tomt A3-B
Fas: 2a

SL 423 passagelager

Grupp 7088

Terass

Tomt B
Fas: 2a

SK 441 Kantsten (terrasskant)
SK 443 Stenläggning
SL 435 Utjämningslager under stenläggning

Grupp 7127

Terass

Tomt A3
Fas: 2a

SK 365 Terrasskant
SK 442 Stenläggning
SL 449 Utjämningslager

Beskrivning och tolkning

Grupp 7081 bestod av ett ca 7 x 1 meter stort lager mellan tomt A3 och tomt B i den östligaste delen av schaktet. Lagret avgränsades i väst av tomt A3 och i öst av tomt B. I den norra delen hade lagret delvis grävts sönder av gravar från kyrkogården i huvudfas 3 och i söder var det söndergrävt av ett dike (grupp 7055) till processionsvägen. Uppgifter om lagret blev inte ifyllda på kontextblanketten i fält och rekonstruerades vid efterarbetet. Lagret tolkades som en passage och hade bildats av olika aktiviteter från tomterna A3 och B. Passagelagret innehöll få fynd, bland annat ett fragment av hantverksspill av horn, en nål (Fnr 3518), en bjällra (Fnr 3519), en kniv, en syl och en mindre mängd hushållskeramik (A-gods). Fynd från lagret bör ge indikationer om verksamheten på de intilliggande tomterna men eftersom fynden var få var de svårtolkade, men tyder främst på hushållsavfall.

Samtidighet med

Passagen är samtida med en stenlagd terrasskant (grupp 7088) på tomt B och hus T (grupp 7087) på tomt A3.

Beskrivning och tolkning

Grupp 7088 låg i den allra östligaste delen av schaktet direkt norr om den öst-västliga vägen. Gruppen bestod av en ca 0,3 meter hög jordfylld terrass som var uppbyggd av ett utjämningslager (SL 435) som ut mot passagen markerades av en enkel rad med 0,20-0,60 meter stora stenar (SK 441) som låg i nord-sydlig riktning. Fyllningen hade lagts dit efter att kantstenarna kommit på plats. Ovanpå utjämningslagret låg en fragmentariskt bevarad stenläggning (SK 443) med 0,10 - 0,20 m stora stenar. Denna sträckte sig mellan stenkanten in mot den östra schaktväggen. Gruppen avgränsades åt väster av passagen mellan tomt A3 och B och i öster av schaktväggen. I den södra delen hade terrassen grävts sönder av ett dike (grupp 7055) till processionsvägen i huvudfas 3.

Gruppen tolkades som en terrass (jämför grupp 7127). Stenläggningen hade sannolikt använts som en stenlagd yta vid en byggnad som låg utanför schaktet. Den stensatta terrasskanten markerade slutet av tomten ut mot passagen. Liknande stenlagda terrasskanter mellan hus och passager har påträffats vid tidigare undersökningar i Sigtuna, bland annat i Trädgårdsmästaren 9 & 10. Fyllningen

under stenläggningen innehöll få fynd bland annat ässjefodring, huggspån av horn, järntenar, en silverring (Fnr 3227) och hushållskeramik (A-gods) samt en båtnit. Eftersom lagret sannolikt var utlagt som utjämning är dock inte fynden representativa för verksamheten på tomten utan bör betraktas som sekundära.

Samtidighet med

Terrassen är samtida med hus T (grupp 7087) på tomt A3 och en passage (grupp 7081) mellan tomt A3 och B.

Beskrivning och tolkning

Grupp 7127 var belägen på den östra delen av tomt A3 ca 1 meter norr om vägen. Den bestod av en ca 5 meter lång stenrad (SK 365) med stenar i storleken 0,20 - 0,70 meter vars överkant låg lika högt som en terrass (grupp 7088) på tomt B. Upp mot stenarna låg ett mörkbrunt utjämningslager (SL 449). På utjämningslagret låg en 4-5 meter lång stenläggning som bestod av stenar i storleken 0,10 - 0,30 meter. Stenläggningen avgränsades västerut av hus T (grupp 7087) och i öster av en passage (grupp 7081). Kontexterna i gruppen var i nordväst och i norr genomgrävd av gravar från kyrkogården i huvudfas 3.

Grupp 7127 tolkades som en terrass med en stenlagd gångyta på tomt A3. Gångytan var belägen öster om hus T och ut mot passagen mellan tomt A3 och tomt B. Det som var bevarat var den ca 0,6 meter breda stenlagda ytan öster om huset samt terrasskanten mot passagen, med en ungefärlig längd på 4,75 meter. Utjämningslagret innehöll få fynd av slagg, hushållskeramik (A-gods), hantverksspill av horn samt ett skifferbryne. Eftersom lagret var utlagt som utjämning är dock inte fynden representativa för verksamheten på tomten utan bör betraktas som sekundära.

Samtidighet med

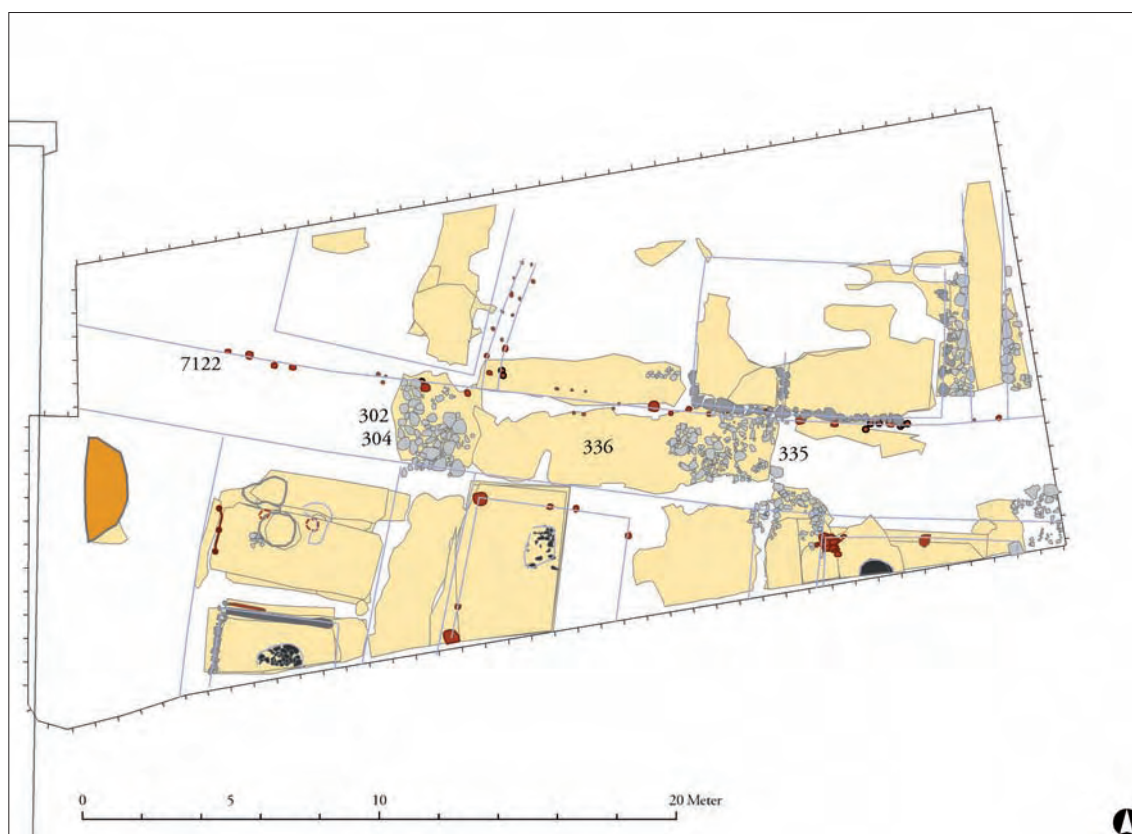
Terrassen är samtida med hus T på tomt 5 (grupp 7087), en grop (grupp 7094) på tomt A3, en passage (grupp 7081) mellan tomt A3 och B samt en terrasskant med stenläggning (grupp 7088) på tomt B.

Grupp 7058

Väg

Öst-västlig riktning längs
hela schaktet
Fas: 2a-d

SK 302 Stenläggning
SL 304 Gatulager
SK 335 Stenläggning
SL 336 Gatulager

Beskrivning

Grupp 7058 består av kontexter i öst-västlig riktning längs en ca 14 meter lång sträcka i schaktets mitt. De framkom direkt under ett utjämningslager för den stenlagda gatan (grupp 7056).

Gruppen utgjordes av två stenläggningar och två lager vilka bedömdes vara samtidiga. Lagren bestod av brun, halvkompakt kulturjord som var ganska homogen och hade jämn fördelning av innehållet. Lagren låg mellan och under stenarna i stenläggningarna SK 302 och 335 och var mycket likt ett yngre utjämningslager (SL 280, grupp 7056). Lagren kunde skiljas åt endast genom stenläggningarna (SK 302 och 335). Stenläggningarna var olika till sin karaktär. Den västra bestod av jämnstora stenar, upp till 0,45 meter, och mindre stenar inkilade i mellanutrymmena.

Den östra stenläggningen var mer oregelbunden och bestod av en blandning av större och mindre sten och liknade mer stenläggningen (grupp 7071) i passagen mellan tomt 4 och 5. Gruppen avgränsades i söder och norr av stadsgårdar och i väster var de söndergrävda av en yngre nedgrävning som gjordes inför anläggandet av den stenlagda gatan (grupp 7056). Sannolikt har även den östra delen av vägen röjts av inför denna ombyggnation.

Tolkning

Gruppen representerar rester efter en äldre vägsträckning i öst-västlig riktning. Att det rörde sig om en vägsträckning var troligt eftersom det inom kontexterna inte gick att se några tydliga gränser som motsvarade de som fanns på tomterna söderut och norrut, förutom stenläggningen (SK 302) vid passagen mellan tomt 2 och 3. Gränsen mellan vägen och tomt A och B utgjordes också av ett staket (grupp 7122) vilket indikerade att de norra tomterna och kontexterna i grupp 7058 hade varit åtskilda. Lagren bestod av en stor mängd olika föremål och djurben. Det är dock oklart varifrån föremålen kommer och vad de representerar eftersom de kan komma från en mängd olika miljöer.

Samtidighet med

Den närmast överlagrande kontexten var ett utjämningslager för den stenlagda gatan (grupp 7056) i huvudfas 3. Det är därför sannolikt att kontexterna

i vägen representerar en mycket lång tid, större delen av huvudfas 2. Grupp 7058 bör därför vara samtida med i stort sett alla grupper under denna huvudfas. Möjligen finns även en samtidighet med en stenläggning (grupp 7059) under fas 1b, men det är osäkert.

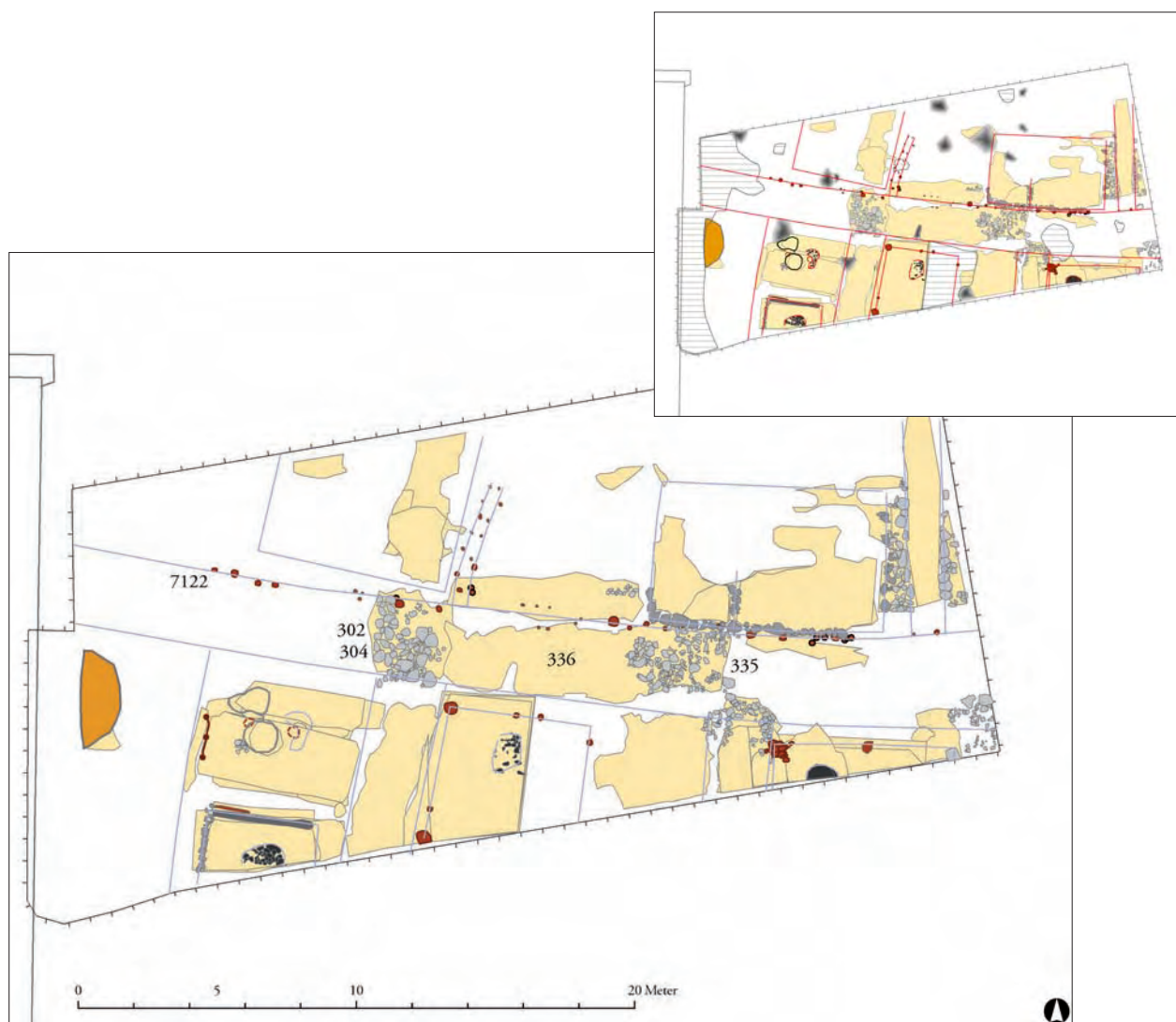
Grupp 7122

Staket

Längs tomt A1-A3
(och möjligen B)
Fas: 2a-d

SN 648 Stolphål
SN 655 Pinnhål
SN 660 Stolphål
SN 671 Stolphål
SN 673 Stolphål
SN 675 Stolphål
SN 700 Pinnhål
SN 701 Stolphål

SN 703 Stolphål
SN 733-734 Stolphål
SN 750 Stolphål
SN 755 Pinnhål
SN 757-759 Pinnhål
SN 850 Pinnhål
SN 852 Stolphål
SN 780-783 Stolp- och pinnhål

Beskrivning och tolkning

Grupp 7122 bestod av en bitvis gles rad med 18 pinnhål och 16 mindre stolphål som gick i öst-västlig riktning mellan tomt A och vägen (grupp 7058). Pinn- och stolphålen var mellan 0,05 och 0,25 meter djupa med ett genomsnitt på cirka 0,15 meter. Storleken på diametern varierade. Pinnhålen var som regel spetsiga i botten och de något större stolphålen hade avrundad botten. Pinn- och stolphålen tolkades som ett staket (sannolikt med fältverk) som avgränsat tomt A och eventuellt tomt B från den öst-västliga vägen. Sannolikt har fältverksstaketet byggts om i flera omgångar därav de olika typerna av och djupen på pinn- och stolphål. Staketet har förmodligen haft en lång livslängd och bör därför vara samtida med alla grupper på tomt A under huvudfas 2.

Källkritik

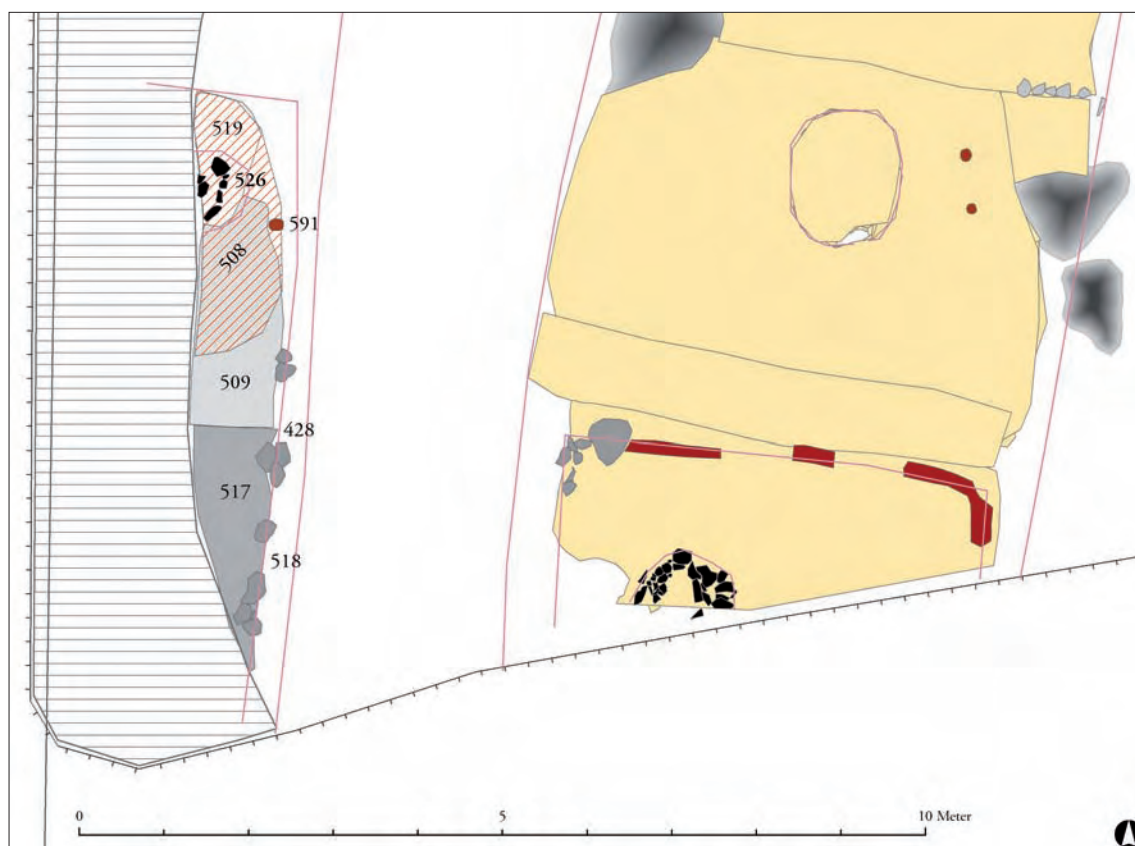
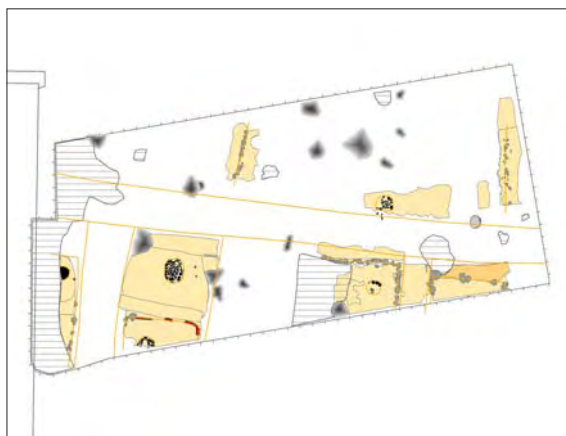
Alla pinn- och stolphål påträffades när ytan banades av i slutet av fältarbetet. Inga stratigrafiska relationer kunde därför fastställas, vilket gör samtidigheter osäkra. Staketets sträckning sammanföll dock med gränsen för husen på tomt A under huvudfas 2 vilket innebär att de sannolikt var samtida.

Grupp 7004

Hus Z

Tomt 1
Fas: 2b

SK 428 Syllsten
SL 508 Brandlager
SL 509 Golvlager
SL 517 Golvlager/aktivitetslager
SK 518 Syllsten
SL 519 Utrakningslager
SK 526 Hård
SN 591 Pinnhål

Beskrivning

Gruppen består av fragmentariska lämningar efter hus Z på tomt 1. Byggnadens norra del var skadad, troligen har detta skett i samband med anläggandet av det yngre hus Y (grupp 7003), och dess västra del var avgrävd av frischaktet för Humlegårdsbyggnaden. I söder sträckte sig byggnaden utanför undersökningsområdet. Lämningarna efter huset Z bestod av två golvlager, ett i den norra delen av byggnaden och ett i den södra (SL 509 respektive SL 517). Golvlagren låg upp över syllarna i den östra vägglinjen (SK 428=518). I den norra delen av huset fanns lämningarna efter en rund härd och kring denna låg ett utrakningslager. Öster om härden fanns ett pinnhål (SN 519) som lutade i 45 graders vinkel och hade två spetsigt formade avtryck. Möjligen var detta hålet för ett järnspett vari kitteln ovanför härden hängt i. Ett mindre brandlager tyder på att huset förstörts av en eldsvåda.

De stratigrafiska förhållandena i hus Z var svårtolkade, liksom relationerna till underliggande bebyggelse. I fält rådde osäkerhet huruvida härden (SK 526) och utrakningslagret (SL 519) tillhörde hus Z eller det äldre grophuset (hus Å, grupp 7005). Det mesta talar dock för att härden kan kopplas till golvlagret (SL 509) i hus Z vilket i sin tur leder till slutsatsen att detta har byggts ovanpå grophuset och således är yngre. Den södra delen av hus Z överlagrade även den äldsta byggnaden på tomen, hus Å (grupp 7006).

Av väggarna i hus Z fanns endast en fragmentarisk stensyll i nord-sydlig riktning (SK 428=518), bestående av enstaka större stenar, bevarad. Troligen har syllen förstörts av den ovanliggande byggnaden, hus Y, och stenar kan ha återanvänts i syllen i detta hus. I den norra delen av hus Z, låg ett lergolv (SL 509) medan golvytan i den södra delen av byggnaden hade större inblandning av kulturjord (SL 517). Gränsen mellan de olika golvlagren var skarp vilket indikerade en rumsindelning kan ha funnits. Möjligen har olika delar av huset haft skilda användningsområden. Härden var rund och uppbyggd av 0,1 till 0,3 meter stora stenar. Troligen har den legat centralt placerad i den norra delen av huset på samma vis som i det ovanliggande, bättre bevarade, hus Y. Ovanpå lergolvet, kring härden fanns ett mindre asklager vilket tolkades som utrakning från eldstaden. Den norra delen av hus Z täcktes av ett lager som innehöll mycket kol och sot, troligen resterna efter ett brandlager.

Tolkning

Eftersom endast de östra delarna av hus Z undersöktes var dess avgränsning åt norr eller söder inte känd vilket gör det svårt att uppskatta byggnadens storlek. De bevarade lämningarna tyder trots allt på att det rör sig om en större byggnad. Inom schaktet mätte husets östra sida ca 7 meter. Väggarna har vilat på en stensyll men hur tak och väggar varit konstruerade kunde inte avgöras. Huset förefaller ha haft en nordligt placerad mitthärd och golvlagren antyder att en rums- och/eller funktionsindelning funnits. Det föreligger således flera likheter med hallbyggnaden, hus Y, som uppfördes på tomt 1 när hus Z gått ut bruk. Det är rimligt att den norra delen av tomten haft samma funktion under såväl fas 2b som 2c och att hus Z utgjorde en föregångare till hus Y.

Fyndmaterialet från lagren i hus Z var magert (se källkritik nedan) och gav ingen information om husets funktion. Golvlagren och utrakningslagren hade en likartad fyndsammansättning vilken bestod av äldre svartgods, oidentifierade järnföremål, två vikter i järn (Fnr 9360 och 9361) samt ett fåtal smältkulor.

Samtidighet med

Utifrån de stratigrafiska förhållandena bör hus Z vara samtida med hantverksområdet (grupp 7021 och eventuellt 7022) på norra delen av tomt 2. Huset har troligen haft längre livslängd än en enskild hantverksaktivitet och det är svårt att avgöra de exakta inbördes tidsförhållandena. Samtidighet bör även finnas med hus Q (grupp 7012) på den södra delen av tomt 2. Lagerövergångarna mellan passagelagren på ytan mellan tomt 1 och 2 var mycket diffusa och på grund av tidsbrist grävdes lagren samman varför inget enskilt lager kunde knytas till hus Z brukningstid.

Källkritik

Hus Z undersöktes i november under de sista veckorna av fältsäsongen och väderförhållandena var mycket dåliga vilket påverkade arbetet. Lagren grävdes med hacka och skårslev och fynden handplockades och relaterades till fria grävnheter. Med tanke på de yttre omständigheterna och undersökningsmetoden har endast en del av de befintliga fynden tillvaratagits och dessa ger inte en representativ bild av det ursprungliga innehållet. Detta försvårar möjligheten att tolka husets funktion.

Grupp 7021

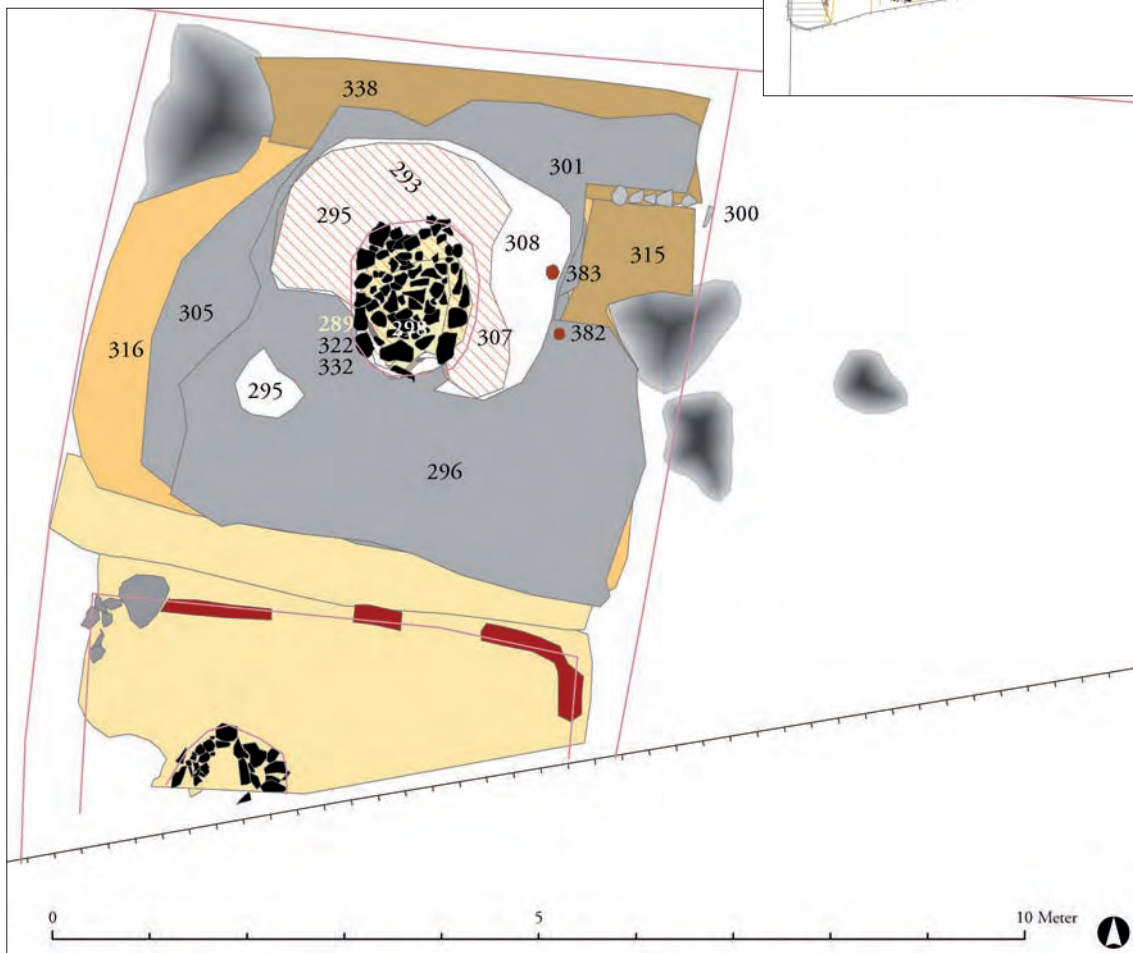
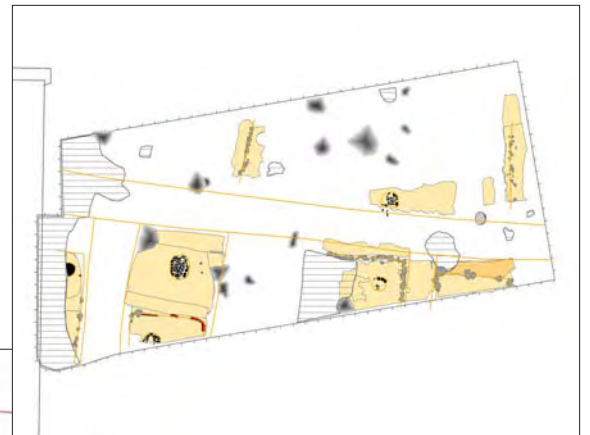
Glasugn (hantverksyta P)

Tomt 2
Fas: 2b

SL 289 Konstruktionslager
SL 293 Raseringslager
SL 295 Utrakningslager
SL 296 Aktivitetslager
SK 298 Glasugn
SL 301 Aktivitetslager

SK 300 Stenkonstruktion
SL 338 Gårdslager
SN 382 Pinnhål
SN 383 Pinnhål

SL 305 Aktivitetslager
SL 307 Sättsand
SL 308 Utrakningslager
SL 315 Gårdslager
SL 316 Utjämningslager
SL 322 Glasugnslager
SL 332 Sättsand

Beskrivning

Under inledningen av fas 2 har den norra delen av tomt 2 inte varit bebyggd, området har under en period istället fungerat som en utomhusyta för hantverksaktiviteter. Verksamheten kan delas in i två faser där de yngre aktiviteterna, som beskrivs inom föreliggande grupp, huvudsakligen har kretsat kring en större ungskonstruktion. Utifrån fyndmaterialet har den främst använts för glashantverk. Även fynd från metallhantverk förekom, men dessa var sannolikt sekundärt ditkomna från smedjan i hus X (grupp 7098). Inom grupp 7021 finns alla kontexter som kan kopplas till ugnen och som har samband med hantverksproduktionen samlade. Över hela norra delen av tomten låg ett större utjämningslager (SL 316) som bör ha lagts ut inför att ugnen byggdes. Glasugnen (SK 298) var 1,2 x 1,6 meter stor och hade en oval till rektangulär form och var placerad mitt på den norra delen av tomten. Stenarna var anlagda i ett sättsandslager (SL 332) och de överlagrades av ett lerlager (SL 289) vilket tolkades som resterna efter en ungsöverbyggnad. Konstruktionen täcktes av ett mindre kol- och asklager (SL 293) som sannolikt bildats i samband med raseringen av ugnen.

Glasugnen bör ha varit i bruk under en längre period eftersom ett antal utrakningslager (SL 295 och 308), aktivitetslager (SL 296, 301 och 305) och avsatta gårdslager (SL 315 och 338) kunde kopplas till hantverksproduktionen. Utifrån lagrens utbredning kunde man skönja hur hantverksytan strukturerats. Öster om glasugnen fanns ett rektangulärt område med en fördjupning vilket troligen fungerat som den huvudsakliga aktivitetsytan. Lagren var här mycket välavgränsade med distinkta lagersluten mot norr och öster. Detta förhållande tyder på att någon form av avgränsning funnits, möjligen utgör två pinnhål (SN 382 och 383) resterna efter ett flätverksstaket. Norr och öster om ugnen och aktivitetsområdet fanns trampade, homogena gårdsytor (SL 315 och 338). Området söder och väster om ugnen täcktes av ett sotigt aktivitetslager vilket bestod av avsatt material blandat med sot från ugnen (SL 305).

Övergången mellan de två grupperna av hantverksaktiviteter på tomt 2, grupp 7022 i fas 2a och föreliggande grupp, markerades av att ett större utjämningslager lagts ut över den norra delen av tomt 2 (SL 316). Lagret hade en heterogen sammansättning och bestod sannolikt både av påförda massor som lagts över den äldre hantverksnivån och material som

avsatts i samband med aktivitet i ugnen (SK 298). Ugnen var uppbyggd av stenar i varierade i storlek, från knytnävsstora upp till 0,4 meter i diameter. Dessa var anlagda i en sättsand (SL 332). Stenpackningen hade en oval till rektangulär form och var cirka 1,2 x 1,6 meter stor. Den var uppbyggd med större stenar i ytterkanten som var stabiliserade med lera. Två av dessa stenar var tydligt kantställda. Flata stenar var lagda i ugnens centrum, ursprungligen måste de ha bildat en jämn yta i mitten av ugnen. Stenarna inne i ugnen var kraftigt eldpåverkade och mellan dem låg ett glasugnslager bestående av sot, kol och bränd respektive obränd lera (SL 322). Stenkonstruktionen överlagrades av ett cirka 0,15 meter tjockt lerlager vilket bör vara resterna av en kollapsad ungsöverbyggnad (SL 289). Mot botten av lagret ökade förekomsten av bränd lera, sot, kol och skörbrända stenar. Formen på lagret, med bredare botten som gick ut över utrakningslagret kring ugnen (SL 295), visar att ungs-kappan tryckts samman och fått en något större utbredning än i den ursprungliga konstruktionen. Konstruktionslagret stack upp högt i stratigrafin och det har troligen även fungerat sekundärt som golvnivå i hus H tillsammans med golvlager SL 279 (grupp 7009).

I försänkningen, vid aktivitetsytan, öster om glasugnen låg några lager som tillhörde ugnens brukningsfas. Lagren bestod av utrakning av sot och aska samt av material som avsatts i samband med produktionen. I botten fanns en askhorisont (SL 308) vilken överlagrades av ett tunnare sandlager (SL 307) som låg upp mot ugnens ytterkant. Tolkningen av sandlagrets funktion är osäker, möjligen har det varit praktiskt att ha en sandig arbetsyta med tanke på den eldfångda verksamheten. Sanden överlagrades av ett sotigt aktivitetslager (SL 305) vilket även fanns över ett större område, utanför den skålformade fördjupningen, öster om ugnen. Ovanpå sotlagrets nordöstra del, i utkanten av aktivitetsområdet, låg en ojämn leryta (SL 301). Norr och öster om det huvudsakliga aktivitetsområdet fanns två kompakta lager med horisontellt liggande beståndsdelar (SL 338 respektive SL 315) vilka tolkas vara trampade gårdslager. Lagersluten mellan gårdslagren och aktivitetslagren kring glasugnen var abrupta vilket, som redan nämnts, tyder på att någon typ av avgränsning funnits kring hantverksytan. På gårdslagren, i östvästlig riktning, var en stenrad belägen. Dess funktion är oklar men placeringen sammanfaller med riktningen för en tänkt avgränsning av glasugnsområdet åt norr.

De yngre lagren som kan kopplas till glasugnen följde inte den uppdelning av tomten i aktivitetsytor och gårdslager som ovan beskrivits. Ett större aktivitetslager (SL 296) bestående av silt, sot, aska och mindre stenar låg över ett större område kring ugnen. Aktivitetslagret överlagrades av ett asklager (SL 295), beläget i ugnens närområde. Utrakningslagret var som tjockast kring ugnen och tunnade sedan ut åt alla kanter. I väster var lagret avgrävt av härdgropen i hus H (SN 292, grupp 7009). I utrakningslagret framkom en del keramik, varav en intakt skål av mindre format (Fnr 2523). Det yngsta lagret i gruppen utgjordes av ett raseringslager (SL 293) vilket innehöll mycket träkol och sot.

Tolkning

Funktionsbestämningen av ugnen har främst skett utifrån fyndmaterialet som framkommit i dess närhet, men även konstruktionens uppbyggnad visar att det inte rör sig om en ordinär härd. Fynd-sammansättningen från hantverksområdet skiljer sig avsevärt från husmiljöerna och gårdsytorna inom området. Den grupp som dominerade fyndmaterialet var olika former av teknisk keramik. Andra vanliga fyndkategorier är keramik, uteslutande äldre svartgods, bränd lera, slagg och järnföremål. Ben och hornhantverket lyste nästan helt med sin frånvaro och andelen föremål tycks vara mindre än i husen. Dock bör några speciella fynd tas upp till diskussion. I ett av aktivitetslagren (SL 305) påträffades två stycken ornerade tinbllein (Fnr 2521). De hittades på samma plats, i utkanten av lagret och har troligen inget samband med hantverksområdet. Vidare framkom en hel sammansatt enkelkam (Fnr 3022), fragment av ytterligare en sammansatt enkelkam (Fnr 2519) och två delar av ett kamfodral (Fnr 2568 och 2555). I ett av utrakningslagren (SL 295) från glasugnen stod ett mindre, komplett lerkärl (Fnr 2523). Några olika redskap påträffades också: fragment av skifferbrynen (Fnr 7562, 7562, 7704 och 8455), fragment av en kniv (Fnr 6724), ett hornskaft med hål för en järntänge (Fnr 8650) samt en järnnyckel (2594).

Teknisk keramik framkom i nästan alla fyndförande kontexter. Fynd från metallhantverk, som smältkulor, smältdelar och brasförpackningar, var närvarande men glashantverket dominerade kvantitetsmässigt. Dock var inslaget av metallhantverk större än i lagren från hantverksslämningarna i föregående fas (grupp 7022, fas 2a) som nästan uteslutande innehöll avfall från glashantverk. Fyndkategorier med koppling

till glashantverk, som härdväggsdelar, fragment av blästermunstycken, glasdeglar och keramikplattor av återanvänt A-gods, påträffades både i själva ungskonstruktionen och i lagren kring denna. I ett av utrakningslagren (SL 295) nordöst om ugnen, framkom en turkosblå glasskärva av mycket hög kvalitet (Fnr 2549) Det rör sig om importerat glas, möjligen från en kantigt formad flaska (muntlig uppgift Henricson). Troligen skulle glasbiten smältas ner för att återanvändas som glasmasa. Hantverksområdets och ugnens huvudsakliga användningsområde har varit som glasverkstad, vilket fyndmaterialet antyder. Vad som producerades är oklart eftersom glashantverksspill och halvfabrikat inte påträffades i lagren från hantverksområdet. I detta sammanhang bör dock några fynd som framkom i den efterföljande fasen nämnas. Hus H (grupp 7009), som uppfördes direkt ovanpå hantverksytan på tomt 2, innehöll fynd både från glas- och metallhantverk. Detta material kommer till stor del troligen från det underliggande hantverksområdet.

I ett lerlager (SL 288) i husets nordöstra del, som eventuellt utgjorde en del av golvlagret, hittades en glassmälta (Fnr 2010). Lagrets stratigrafiska tillhörighet var osäker och det fanns risk att golvlagret i huset nordöstra del grävts samman med äldre lager från hantverksytan. Detta leder i så fall till att glassmältan inte hörde till huset utan till verkstaden. I passagelagren (grupp 7041), väster om hantverksytan, framkom också avfall från glasproduktion liksom en del av en sländtrissa i glas (Fnr 1776), en retuscherad glasbit (Fnr 7217) och en turkosblå glasskärva (Fnr 6218). Passagelagren bedömdes tillhöra fas 2c-d, således tiden efter glasugnens användande, men det är inte omöjligt att avfall och glasföremål ursprungligen härstammade från hantverksområdet på tomt 2.

Samtidighet med

Glashantverket på den norra delen av tomt 2 bör ha bedrivits medan hus Q (7012) på den södra delen av tomten varit i bruk. Lager på gårdsytan mellan aktivitetsområdet och huset (grupp 7037) visar på samtidighet. Möjligen speglar glashantverket en kortare tidsrymd än byggnadens livslängd, detta kan emellertid inte avgöras utifrån stratigrafin. På norra delen av tomt 1 har det troligen legat ett hus (hus Z, grupp 7004) under samma period som ugnen varit i bruk.

Källkritik

Lagren i gruppen grävdes med skårslev och jorden

gicks igenom på hackbord. På grund av tidsbrist övergavs rutgrävningen och fynden relaterades till fria grävnheter. De större lagren delades in i fyra fria grävnheter medan lagren med en begränsad utbredning endast fick en grävnheter relaterad till sig.

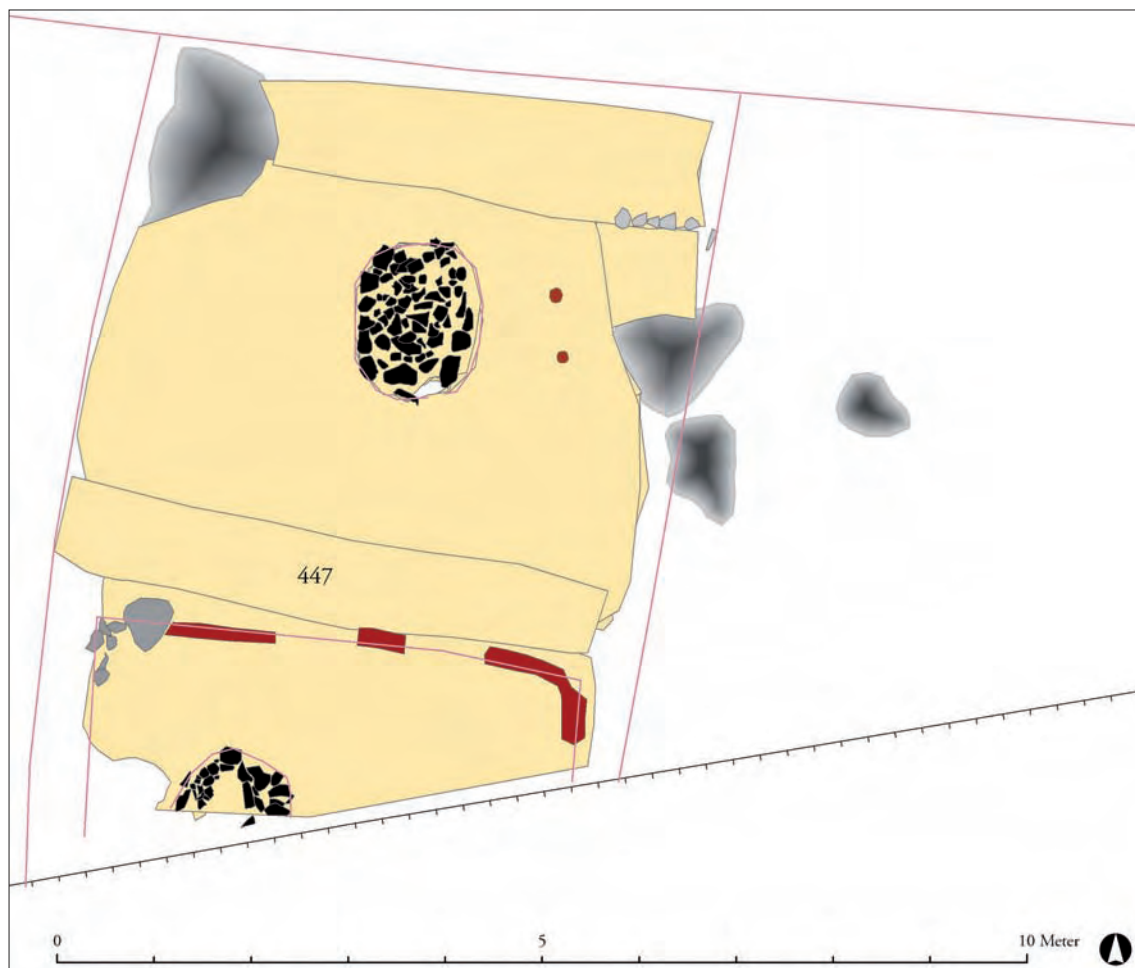
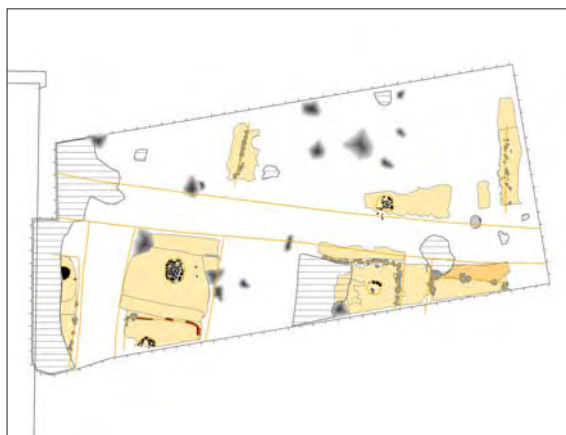

Grupp 7037

Gårdslager

Tomt 2
Fas: 2b

SL 447 Gårdslager

Beskrivning

Gruppen består av ett gårdslager som låg på den cirka en meter breda ytan mellan hantverksområdet (glasugnen) på den norra delen av tomt 2 och huset söder om detta. Lagret var homogent och kompakt och innehöll en hel del djurben. Lagerbryt var mycket svåra att urskilja och flera diffusa nivåer grävdes samman i en kontext. Dessa representerar dock samma slags miljö och samma typ av aktiviteter.

Tolkning

Gårdslagret var relativt fyndfattigt, vilket åtminstone delvis berodde på grävmetoden. Fyndmaterialet utgjordes av äldre svartgods, slagg, bränd lera, några fragment av brasförpackningar och ett fåtal järnföremål. Vidare framkom ett bronsbleck (Fnr 9250) och en bennål (Fnr 9249). Gårdslagret var mycket homogent vilket tyder på att det uppstått genom likartade, upprepade handlingar. Andelen djurben i lagret visar att det innehöll hushållsavfall som slängts ut på tomten. Att lagret var kompakt tyder på att påförda massor blandats ut och trampats ned när människor och djur rört sig över ytan.

Samtidighet med

Gårdslagret låg upp mot utjämningslagret för det äldre hantverksområdet (SL 410, grupp 7022, fas 2a), dessutom överlagrade det golvlager i hus Q (grupp 7012). Samtidighet finns således med bruksfasen för hus Q. Eftersom flera otydliga nivåer grävts samman i gårdslagret var det utifrån de stratigrafiska förhållandena samtida både med hantverksområdet kring glasugnen (grupp 7021) och även delvis med den äldre hantverksfasen (grupp 7022).

Källkritik

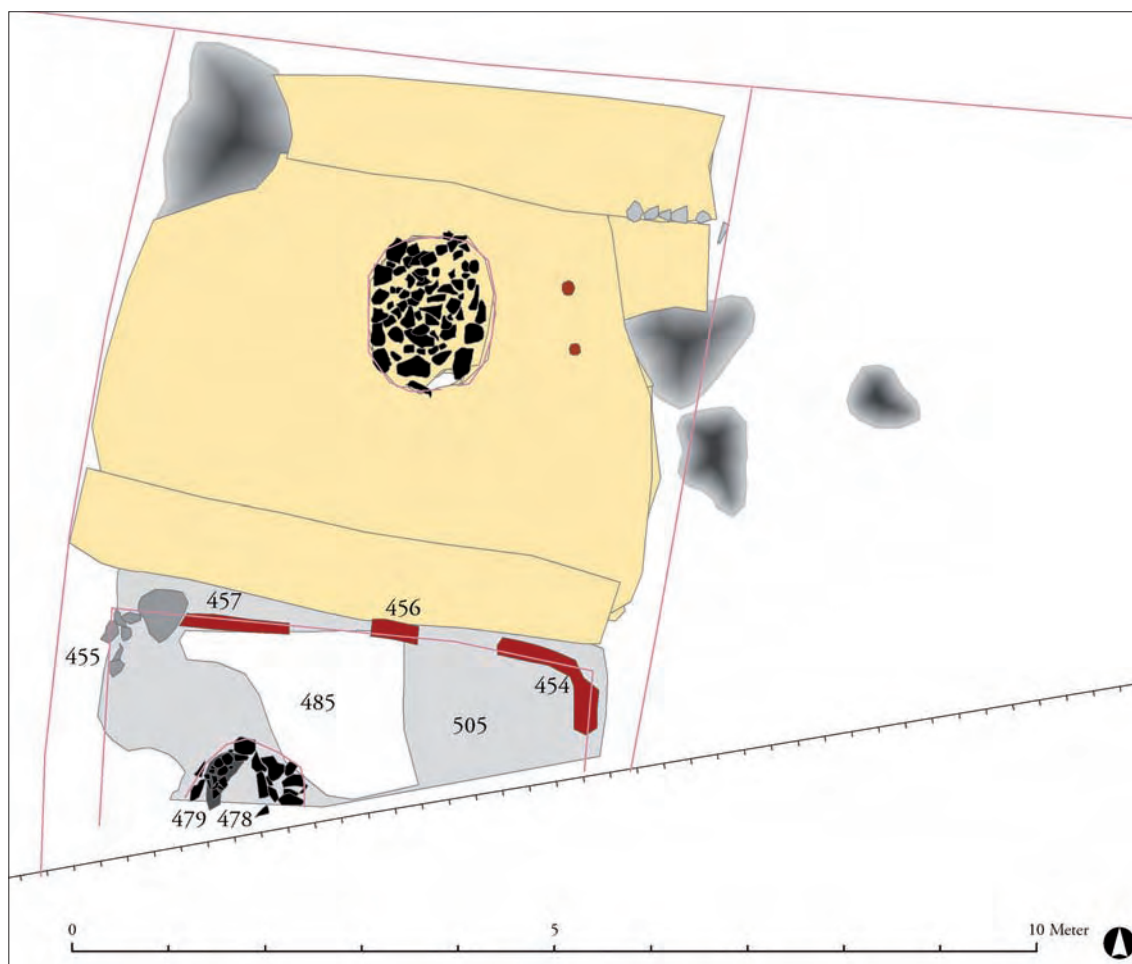
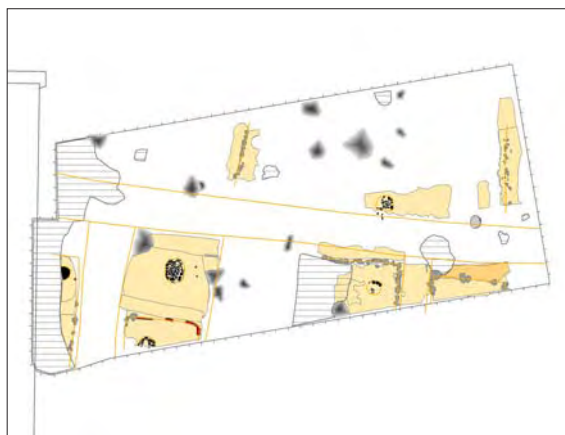
Gårdslagret undersöktes i november under kyla och frost och fynden handplockades direkt ur lagret. Djurben tillvaratogs inte. Väderförhållandena och grävmetoden gör att de tillvaratagna fynden inte kan anses vara representativa.

Grupp 7012

Hus Q

Tomt 2
Fas: 2b

- SK 454 Bränd trästock
- SK 455 Syll
- SK 456 Bränd trästock
- SK 457 Bränd trästock
- SK 478 Hård
- SL 479 Hårdbotten
- SL 485 Utrakningslager
- SL 505 Golvlager

Beskrivning

Hus Q var beläget på den södra delen av tomt 2. Endast den norra delen av byggnaden undersöktes då resterande del låg utanför undersökningsområdet. Syllstenar (SK 455) fanns bevarade i det nordvästra hörnet av huset. Vägglinjerna markerades i övrigt av rester av bränt trä (SK 454, 456, 457) vilka sammanföll med golv- och utrakningslagrens utbredning (SL505 respektive SL 485). Det brända träet bör antingen komma från syllträ eller från brunna trästockar från väggen. Huset har haft en nordligt belägen mitthärd vilken var dåligt bevarad.

Hus Q var byggt direkt ovanpå en underliggande byggnad med samma utbredning (hus S, grupp 7013). Golvlagret (SL 505) tolkades som återstoden av ett trampat jordgolv och utgjordes av silt uppblandad med lera med horisontellt liggande beståndsdelar. Härden (SK 478) var uppbyggd av 0,1 till 0,2 meter stora stenar och låg centralt belägen i byggnaden cirka 1,2 meter söder om nordväggen. I härden fanns ett mindre lager bestående av gulgrå aska och lera (SL 479). Nordväst om härden ovanpå golvet låg ett tunt utrakningslager (SL 485) från eldstaden. Utrakningslagret låg längs med och innanför den förkolnade norra trästocken (SK 457). I husets nordvästra hörn låg en större samt några mindre stenar (SK 455) och en av de brända trästockarna (SK 465) låg upp mot den större stenen. Inga syllstenar fanns i övrigt bevarade. Byggnadens nordöstra hörn markerades i stället av de förkolnade trästockarna (SK 454). Träets fibrer gick i nord-sydlig respektive öst-västlig riktning vilket tyder på att två trästockar varit lagda vinkelrätt mot varandra och att dessa var resterna efter den nordöstra husknuten.

Tolkning

Eftersom endast den nordligaste delen av hus Q undersöktes gick det inte med säkerhet att fastställa byggnadens storlek. Vidare var det vanskligt att uttala sig om dess utformning. Husets bredd var cirka 5 meter och härden hade placerats i den nordvästligaste delen. Samma planlösning hade såväl det äldre hus S (grupp 7013) som det efterföljande hus O (grupp 7011) på den södra delen av tomt 2. De brända trästockarna tyder på att huset förstörts i en eldsvåda även om inget brandlager hade bevarats. De brända träresterna kan antingen representera syllträ i ett skiftesverkshus eller vara resterna efter brända stockar i ett knuttimrat hus.

Det tillvaratagna fyndmaterialet från hus Q

behöver inte var representativt för de verksamheter som föregått i byggnaden. Intressant är ändå att iakttas att hantverksavfall, med undantag av några få slagglumpar, helt saknades. I golv- och utrakningslagret påträffades några oidentifierade järnföremål, keramik (äldre svartgods) och en bennål (Fnr 10549). Två mer exklusiva föremål framkom i golvlagret, dels en spelpjäs i valrosstand (Fnr 3614), dels en blå glasskärva med pålagda glastrådar från en dryckesbägare (Fnr 3527). Avsaknaden av fynd kopplade till hantverksproduktion tyder på att huset främst fungerat som bostad. Förekomsten av spelpjäs och dryckesbägare pekar mot en högre social miljö. Möjligen utgör hus Q norra delen i en hallbyggnad.

Samtidighet med

Medan hus Q varit i bruk har den norra delen av tomt 2 fungerat som ett hantverksområde. Samtidighet finns med aktiviteter kring glasugnen (grupp 7021). Gårdslagret (SL 477, grupp 7037) norr om hus Q bör ha avsatts när byggnaden varit i bruk. Till samma tidsperiod som hus Q hör sannolikt hus Z (grupp 7004) på tomt 1 och hus I (grupp 7085) på tomt 3, dock är de stratigrafiska kopplingarna i passagera mellan tomterna osäkra eftersom det var svårt att koppla enskilda byggnader till ett specifikt lager.

Källkritik

Hus Q undersöktes i november under dåliga väderförhållanden med frost. Golvlagret delades in i två fria grävnheter, en östlig och en västlig. Endast en grävnheter relaterades till utrakningslagret. Lagren grävdes med skärslav och fynd handplockades direkt vid undersökningstillfället. Det tillvaratagna fyndmaterialet från hus Q representerar således inre lagrens totala innehåll då mindre föremål lätt kan ha förbisetts.

Grupp 7084

Hus J

Tomt 3-4
Fas: 2b

SL 197 Brandlager
SL 180 Aktivitetslager
SL 181 Härdlager
SK 186 Härd
SK 184 Härd
SL 228 Golvlager
SK 185 Syllsten

Samtidighet med

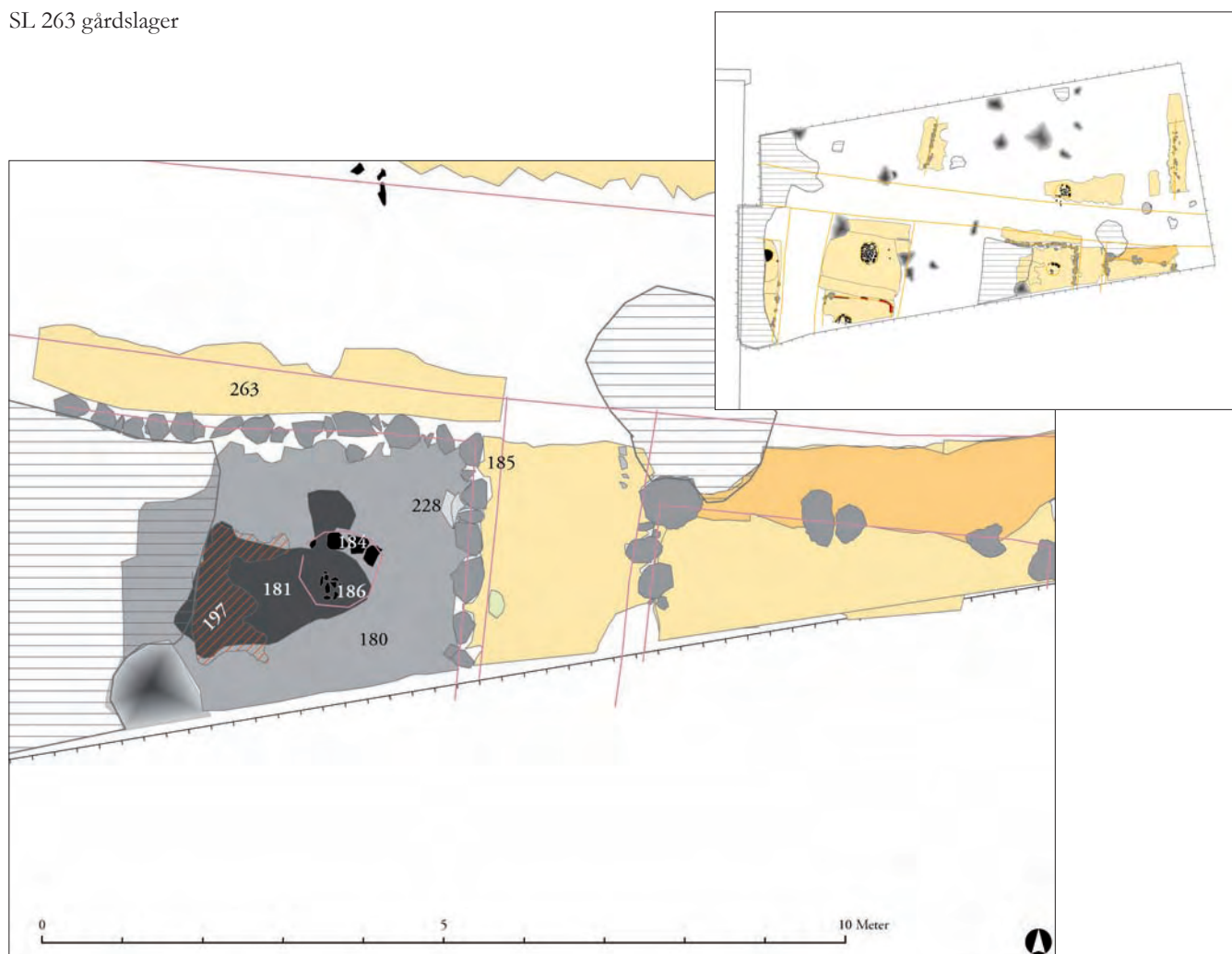
Hus J har varit samtida med hus K (grupp 7099, fas 2b) på tomt 5 och med passagen mellan tomt 4 och 5 (grupp 7070).

Grupp 7089

Gårdslager

Tomt 3-4
Fas: 2b

SL 263 gårdslager

Beskrivning

Hus J bestod av en kraftig stensyll mot norr och öster (SK 185). Fragmentariska rester av en härd påträffades i form av en koncentration småsten som låg tätt intill varandra (SK 186). Även tre stenar med diametern 0,25-0,30 meter tolkades tillhöra härden (SK 184). Dessa stenar avgränsade härden mot nordöst. Konstruktionen överlagrades delvis av ett härdlager med bränd lera (SL 181). En ytterst liten del av ett eventuellt lergolv påträffades i form av ett sandigt lerlager (SL 228). I huvudsak bestod golvet sannolikt av ett stampat jordgolv. Golvet samt ett aktivitetslager (SL 180) grävdes samman i en kontext. Lagret var delvis skadat av sentida odling. Ett orangefärgat brandlager (SL 197) bestående av gul bränd sand fördelad fläckvis över ytan påträffades innanför syllstenarna. Detta lager tolkades som ett bränt torvtak vilket också visade att huset brunnit. Huset överlagrades av recenta lager (grupp 7067) och underlagrades av ett utomhuslager bestående av ett avsatt kulturlager (grupp 7019) i fas 2a. I väster var huset söndergrävt av ett äldre arkeologiskt schakt från 1927 (grupp 7101).

Tolkning

Taket på huset var av ett torvtak som vilat på en takbärande vägg som stod på syllstenar. Golvet har vid en period möjligen bestått av lera men eftersom huset troligen har existerat under en längre tid kan golvmaterialiet ha bytts ut. De fem nordvästra stenarna av den norra syllstensraden är möjligen rester efter stenar i slutet på en passage och inte syllstenar. Denna tolkning styrs av att ett större markfast stenblock ligger vid den södra schaktväggen. Möjligen markerar denna sten husets västra begränsning. Men om denna tolkning stämmer blir huset endast ca 3,5 meter brett med en centralt placerad mitthärd. Det troliga är dock att även de nordvästra stenarna ingått i husets vägg och bredden på huset blir då ca 5,5 meter med en härd placerad mot det nordöstra hörnet. Hustypen har sannolikt varit en hallbyggnad. Fyndmaterialet var omfattande där hushållskeramik, sländtrissor och vävtyngder dominerade men även ben- och järnnålar, ett nålhus, ett remändebeslag, en pincett, några brynen och några verktyg av järn påträffades. Utöver dessa fynd påträffades även en sepulkralsten av grekisk porfyrit (Fnr 1036) som passade ihop med en ytterligare ett fragment av samma sten (Fnr 1082) som påträffades strax utanför husväggen i den samtida passagen (grupp 7089). Även en triangulär sten av serpentin och talk påträffades i huset (Fnr 1037).

Källkritik

Aktivitetenslagret (SL 180) var skadat av både sentida odling och en större nedgrävning från en arkeologisk undersökning 1927 (grupp 7101) och det var initialt mycket svårt att skilja ut de medeltida ostörda lagren från moderna lager och nedgrävningen. Därför finns en stor mängd yngre material som till exempel yngre rödgods (BII-y), tegel, fönster- och buteljglas i fyndsammansättningen. Vid den arkeologiska undersökningen från 1927 observerades varken några konstruktioner eller medeltida lager. Lagren grävdes med skärslöv och genomsöktes på hackbord efter fynd.

Beskrivning och tolkning

Grupp 7089 bestod av ett mörkgrått lager med en mängd stenar som var oregelbundet placerade. Den låg direkt norr om hus J (grupp 7084) på tomt 4 och upp mot husets syllstenar. Gårdslagret var delvis söndergrävt av ett dike (grupp 7054) som var samtida med den stenlagda gatan (grupp 7056) i huvudfas 3. Delar av lagret har också sannolikt blivit avgrävt vid anläggandet av vägen. I väster var lagret avgrävt av ett äldre arkeologiskt schakt (grupp 7101) och åt öster slutade lagret i samma linje som tomt 3-4. De delar av lagret som var bevarat överlagrades av recenta lager.

Grupp 7089 tolkades som en stenlagd gångyta längst bak på tomt 3-4 och har varit i bruk samtidigt med hus J (grupp 7084). Liknande stenlagda ytor har påträffats i samma miljöer, längst bak på tomterna, vid tidigare undersökningar i Sigtuna. I gårdslagret framkom delar av tre kammar (Fnr 1772, 1778 och 6932) och en ringnål av brons (Fnr 1784). Vidare påträffades hantverksspill från metallhantverk, vävtyngder, hornspill samt spikar och nitar. En stor del av materialet från metallhantverket kan sannolikt relateras till aktiviteter i hus X (grupp 7098) från fas 1b.

Källkritik

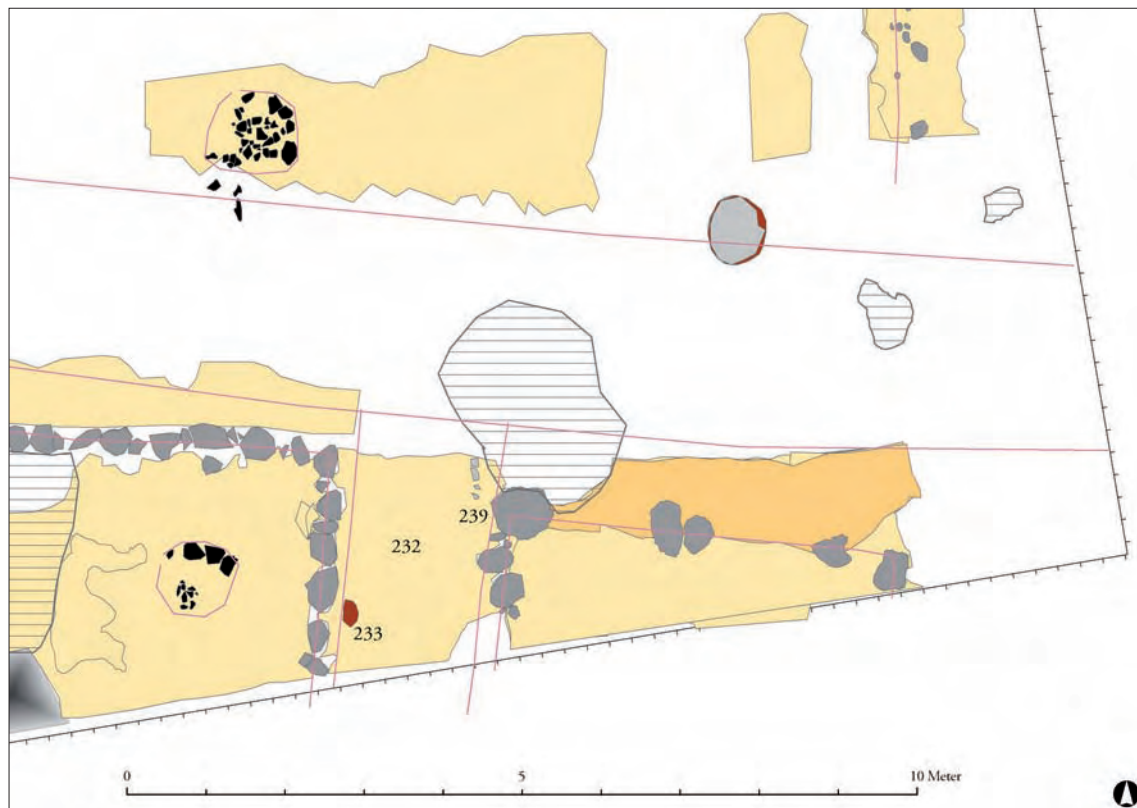
Eftersom lagret har blivit avgrävt av flera yngre nedgrävningar är risken för inblandning av yngre föremål stor. Likaså var de stratigrafiska relationerna något osäkra. Lagren grävdes med skärslöv och genomsöktes på hackbord efter fynd.

Grupp 7070

Passage

Mellan tomt 4 och 5
Fas: 2b

SL 232 Passagelager
SK 233 Vägg alternativt kavelbro
SK 239 Stenkonstruktion

Beskrivning

Grupp 7070 var belägen mellan tomt 4 och 5 och bestod i huvudsak av avsatt kulturjord (SL 232) bestående av byggnadsrester och matavfall i en passage. En stenrad (SK 239) i den östra delen av passagen bestod av fyra mindre stenar ställda på högkant orienterade i nord-sydlig riktning. Stenraden var avgrävd i norra delen av ett yngre dike (grupp 7054). På lagret påträffades mycket fragmentariska brända trärester (SK 233) som var orienterade i nord-sydlig riktning. Gruppen avgränsades i väster och öster av tomt 4 respektive tomt 5, i söder av schaktkanten och i norr av ett dike (grupp 7054) till processionvägen i huvudfas 3. Gruppen överlagrades av recenta lager (grupp 7067) som grävdes bort med maskin.

Tolkning

Den troligaste tolkningen är att grupp 7070 var rester efter en passage mellan tomt 4 och 5 som sannolikt har haft en kavelbro med ett underliggande stenfundament. Det brända träet var resterna efter stockarna i kavelbron. Det underliggande lagret innehöll ett flertal rombiska nitbrickor vilka möjligen kom från kavelbron. En alternativ tolkning till detta kan vara att träet representerar resterna efter östväggen till Hus J (grupp 7084) väster om passagen. Den senare tolkningen är en mindre trolig då den förutsätter att de utrasade väggdelarna inte har städats undan i passagen. Ett par exklusiva föremål påträffades i passagen, dels en del av en sepulkralsten (Fnr 1082) vars andra del påträffades i hus J (grupp 7084, Fnr 1036), dels en miniatyryxa i brons (Fnr 1539). Miniatyryxan påträffades mycket nära nedgrävningskanten till ett dike från huvudfas 3 (grupp 7054). Dikets nedgrävningskanter var diffusa och svåra att avgöra vilket innebär att miniatyryxan möjligen kan hänföras till fyllningen i diket istället för lagren i passagen. Delar av två sammansatta enkelkammar påträffades också i passagen (Fnr 1773 och 1751 som är samma kam och Fnr 5791). Fyndmaterialet bestod av hantverksspill i form av deglar, brasförpackningar och ässjefodring och små mängder hornspill. Sannolikt härrör dock inget av detta material från den angränsande tomten.

Samtidighet med

Passagen är samtida med hus J (grupp 7084) på tomt 4 och hus K (grupp 7099) på tomt 5.

Källkritik

Lagren grävdes med skärslev och genomsöktes på

hackbord efter fynd. Det närmast övre liggande lagret var SL 105 som täckte hela undersökningsytan och grävdes bort med grävmaskin. Det råder därför stor risk för inblandning av yngre föremål som tegel, kalkbruk, yngre rödgods, fönster- och buteljglas.

Grupp 7099

Hus K

Tomt 5
Fas: 2b

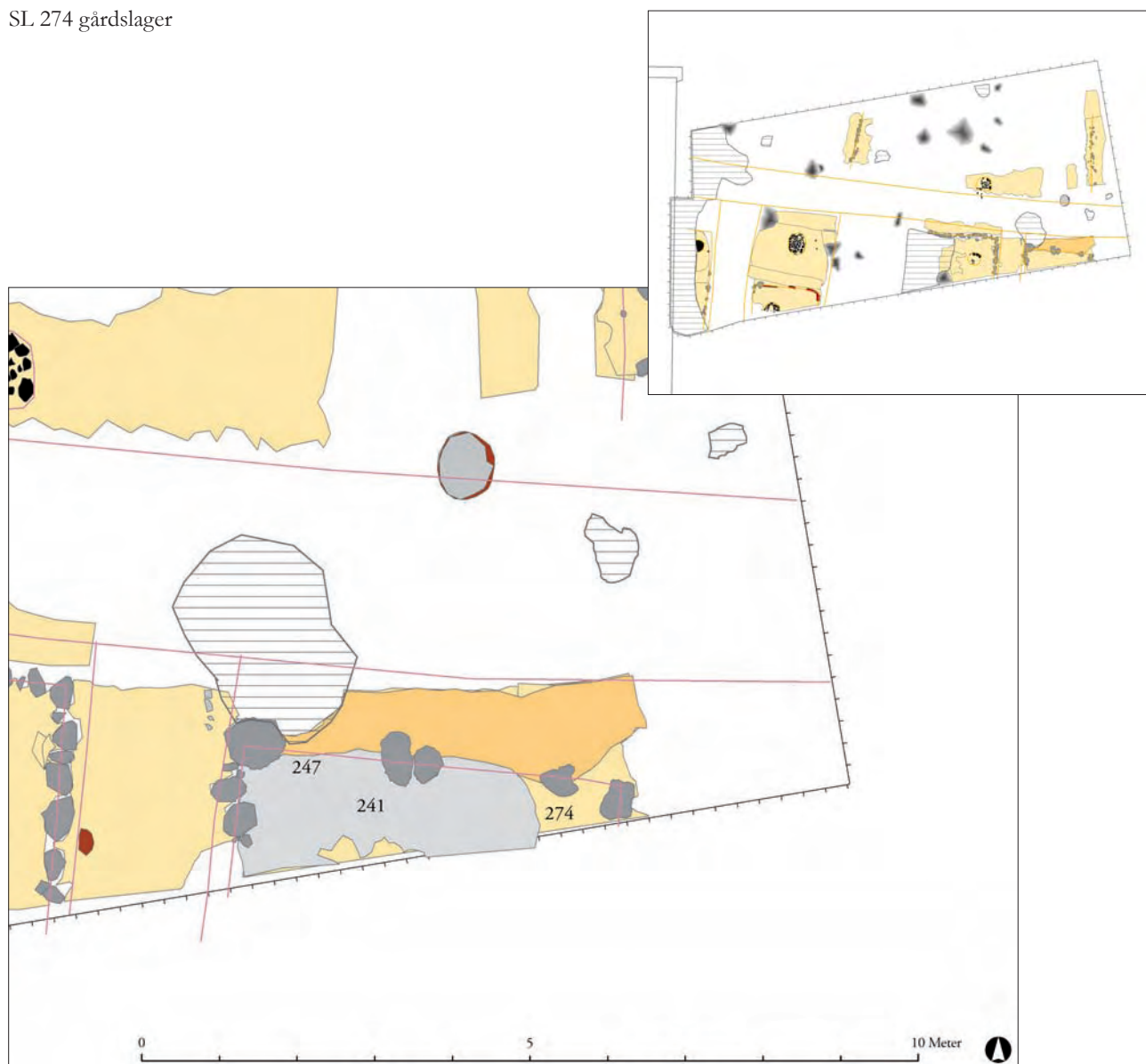
SL 241 Golvlager
SK 247 Syllsten

Grupp 7042

Gårdslager

Tomt 5
Fas: 2b

SL 274 gårdslager

Beskrivning

Grupp 7099 var beläget på tomt 5 i schaktets sydöstra del. Gruppen består av ett kulturlager (SL 241) blandat med fläckar av lera, aska och sot samt en gles syllstensrad (SK 247) som bestod av 6 stenar med en diameter på ca 0,40-0,80 meter. Stenarna påträffades vid kulturlagrets västra respektive norra kant. I den övre delen av kulturlagret påträffades aska och sot som möjligen var rester efter ett bränt tak. Golvlagret begränsades i väster och i norr av syllstenarna och i söder av schaktkanten. I öster anslöt husets nordöstra hörn direkt mot schaktväggen.

Tolkning

Grupp 7099 tolkades som ett hus, men endast den norra och delar av den västra väggen låg inom undersökningsområdet. Husets bredd har uppgått till cirka 5 meter och hade okänd längd. Kombinationen av stensyll och avsaknad av stolphål tyder på att vägghkonstruktionen var takbärande. Det eventuella brandlagret på golvet innehöll inte någon bränd torv vilket antyder att takmaterialet bestod av trä. Huset hade lergolv som innehöll djurben och enstaka fynd med en homogen sammansättning. I huvudsak påträffades keramik (A-gods), ett par brynen, ett par spikar och nitar samt andra odefinierade järnföremål. Delar av fyndmaterialet härrörde också från äldre hantverksmiljöer, som en degel med dubbelsidig glasyr, en glassmälta och ässjefodring, och säger därför inget om husets funktion. Ett par anmärkningsvärda fynd var dels en armborstpil (Fnr 1538) som satt snett ned i lergolvet och en skärva av amfora (Fnr 5463).

Samtidighet med

Hus K är samtida med hus J (grupp 7084) på tomt 4, en passage (grupp 7070) mellan tomt 4 och 5 och ett gårdslager (grupp 7083) åt norr.

Källkritik

I golvlagret (SL 241) finns det risk för kontamination. Tegel, buteljglas och fönsterglas med senare datering påträffades i lagret. Det grävdes med skärslev och genomsöktes efter fynd på hackbord. Det är osäkert om den allra östligaste syllstenen låg i läge eftersom golvlagret inte räckte fram till den.

Beskrivning och tolkning

Grupp 7042 bestod av ett kulturlager som täckte hela bredden av tomt 5. Lagret hade stora likheter med ett äldre lager i passagen (grupp 7071) väster om tomt 5. Skillnaden var dock att SL 274 innehöll en betydligt mindre mängd djurben. Lagret hade mot norr delvis grävts sönder av ett yngre dike (grupp 7128, fas 2b) och avgränsades av schaktväggen i söder. Lagret låg mellan hus L (grupp 7097, fas 2a) och hus K (grupp 7099, fas 2b).

Grupp 7042 tolkas som ett obebyggt gårdslager på tomt 5 som avsattes under en period efter att hus L (grupp 7097) rivits och att hus K (grupp 7099) byggdes. Lagret innehöll en mängd ässjebottnar, brasförpackning och ässjefodring samt en puns. Fyndmaterialet tyder på metallhantverk men härrör sannolikt inte från tomt 5 utan från det omfattande metallhantverket i det äldre hus X (grupp 7098). Möjligen kan det även komma från hantverk utanför schaktet.

Grupp 7083

Fyllning i dike

Norr om tomt 5
Fas: 2b

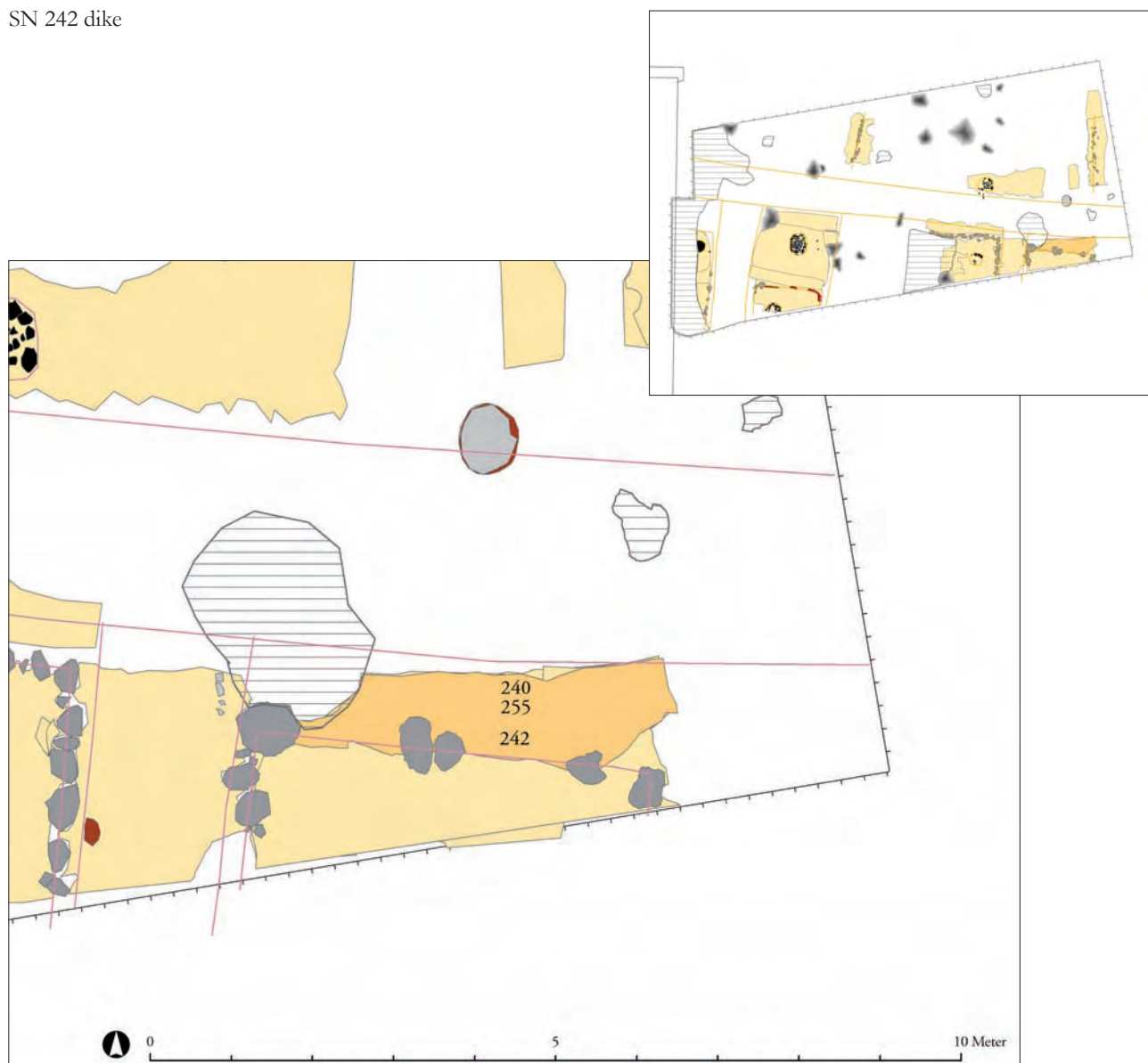
SL 240 Fyllning i dike
SL 255 Stenfyllning i dike

Grupp 7128

Dike

Norr om tomt 5
Fas: 2b

SN 242 dike

Beskrivning och tolkning

Grupp 7083 består av en stenfyllning som låg i södra kanten av en öst-västlig väg direkt norr om tomt 5. Stenfyllningen (SL 255) bestod av kantställda stenar som möjligen var rester efter raserade syllstenar från äldre hus. På och mellan dessa stenar låg ett lager (SL 240) tolkat som dikesfyllning. Dikesfyllningen avgränsades i söder av syllstenarna till hus K på tomt 5 och var mot norr söndergrävt av ett yngre dike (grupp 7054) samtida med processionsvägen.

Stenarna och lagren utgör sannolikt fyllningen i ett täckdike mellan hus K på tomt 5 och den öst-västliga vägen i norr. Fyndinnehållet i lagret bestod av nitbrickor, vävtyngder, ässjefodring, brasförpackningar, horn- och benspill från kamtillverkning, järntenar/ ämnesjärn, lerklining från väggtäckning samt hushållskeramik. Fyndmaterialet kom sannolikt från verksamheter på närliggande tomter, men eftersom lagret i huvudsak var avsett som fyllning i ett dike kan föremålen komma från olika platser och är därför inte representativt för verksamheten på tomt 5.

Källkritik

Ingen tydlig koppling fanns mot passagerna i väst eller öst. Lagret grävdes med skårslev och genom-söktes efter fynd på hackbord. Det är stor risk för kontamination i lagret. Delar av buteljer, tegel och liknande påträffades och kommer sannolikt från en modern nedgrävning (grupp 7065) i nära anslutning till lagret.

Beskrivning och tolkning

Nedgrävningen **grupp 7128** låg i södra kanten av en öst-västlig väg direkt norr om tomt 5. Diket utgjordes av en grund och flack nedgrävning (SN 242) med tydliga och raka kanter. Det överlagraades av syllsten till hus K (grupp 7099) på tomt 5 och underlagraades av ett gårdslager (grupp 7042) på tomt 5. Diket grävdes innan hus K byggdes men har sannolikt varit i bruk samtidigt med huset och har fungerat som dränering. Diket har dock inte legat öppet utan har fyllts igen med stenar och kulturlager (grupp 7083). Ingen tydlig koppling fanns mot passagerna i väst eller öst. Diket grävdes med skårslev.

Grupp 7016

Hus AE

Tomt A1
Fas: 2b

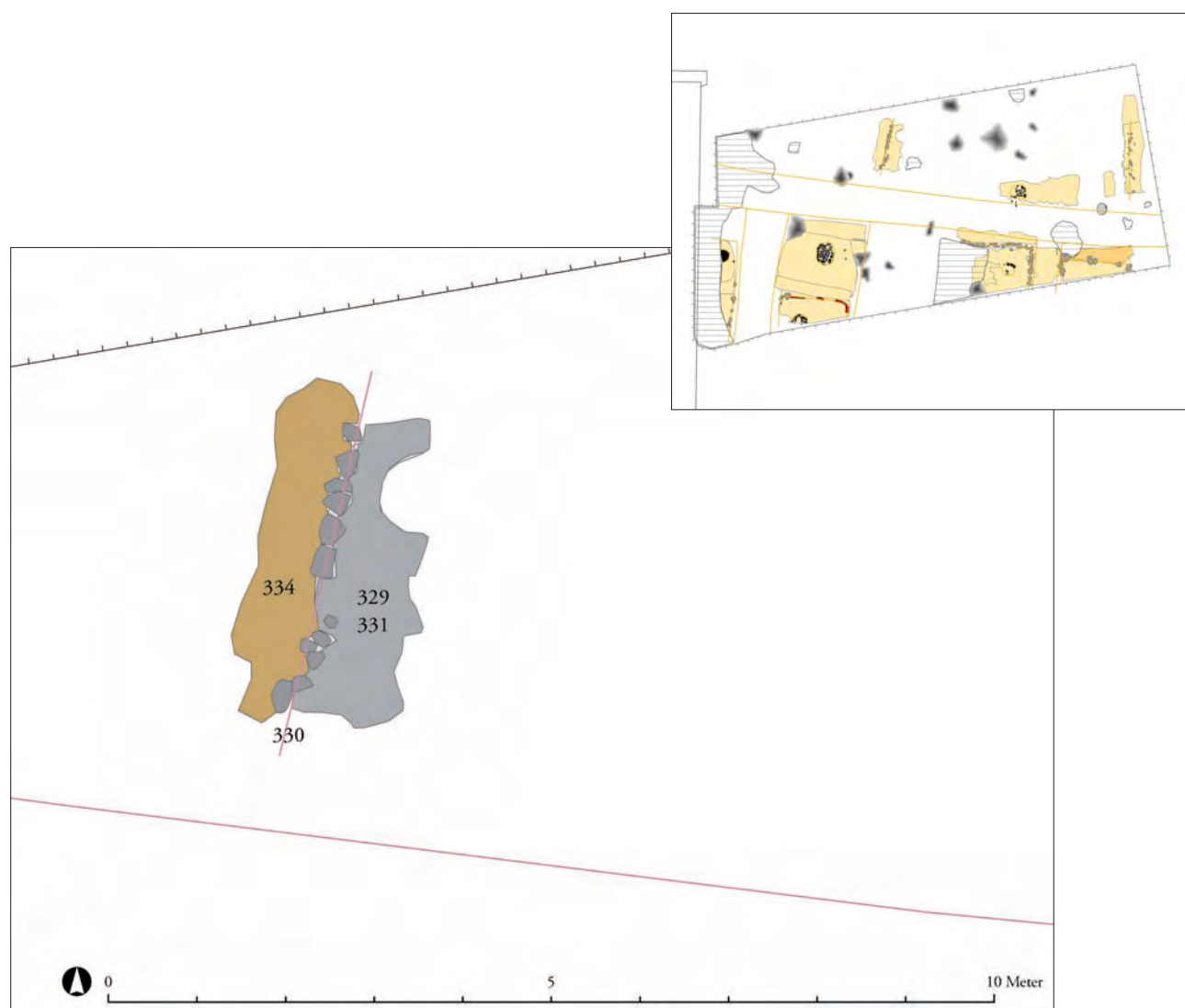
SL 329 Aktivitetslager
SK 330 Syllstenar
SL 331 Golvlager

Grupp 7017

Utomhusyta

Tomt A1
Fas: 2b

SL 334 Gårdslager

Beskrivning

På den östra delen av tomt A1 direkt under Hus AF (grupp 7015) påträffades fragmentariska rester efter en byggnad. Under Hus AE påträffades ytterligare en fragmentarisk byggnad, Hus AC (grupp 7018). Det enda som återstod av hus AE var ett aktivitetslager inomhus, ett golvlager samt ett 10-tal mindre syllstenar. Resterande delen av huset hade blivit söndergrävt av gravar, främst den östra och delvis den norra sidan. Husets enda vägglinje (den västra i NNO-SSV riktning) utgjordes av ett tiotal flata syllstenar i storleken 0,25 x 0,40 meter samt ett antal mindre stenar (SK 330). Alla stenar var lagda med den flata sidan uppåt. Stenarna i den södra delen av syllstensraden var något osäkra. Golvet utgjordes av ett lerlager med inblandning av kulturjord (SL 331). Eventuellt har leran lagts på ett stampat jordgolv. Golvlaget låg både över och under syllstenarna (SK 330) och golvet kan således kopplas till detta hus. Ovanpå golvet påträffades ett aktivitetslager (SL 329) som hade bildats inomhus i samband med aktiviteter i byggnaden. Lagret var otydligt och hade blivit stört i den södra delen. Lagret innehöll spridda kolfäckor (ca 0,1 m i diameter) och en större mängd djurben i den södra delen. Byggnadens utbredning är oklar, endast delar av den västra väggen fanns kvar. Väster om syllstensraden fanns ett gårdslager (Grupp 7071, SL 334) som avsatts utomhus, eventuellt i en passage.

Tolkning

Husets funktion var svår att avgöra, men fyndmaterialet från byggnaden och gårdslaget är likartade och visar att textilproduktion kan ha bedrivits. Spåren efter textilhantverk bestod främst av järn- och bennålar och rester efter vävtyngder. Den ringa mängden fynd efter hantverk tyder på hushållsproduktion. Även fynd från metallhantverk påträffades som slagg, blästermunstycke, järntenar, kopparbleck och brasförpackning (2 fragment). En del av eller alla dessa fynd härrör sannolikt från det omfattande metallhantverket i hus X (grupp 7098). Keramiken utgjordes av enklare former av A-gods, sannolikt inhemskt producerade (Fnr 7741, 7766 och 8460). Huset har sannolikt haft en begränsad och kortvarig livslängd.

Samtidighet med

Hus AE är sannolikt samtida med Hus V (Grupp 7093) på tomt A3. I övrigt saknades samtida bebyggelse eller lager från de norra tomterna, Tomt A och B.

Källkritik

Alla lager grävdes med skärvslev och jorden hackades på hackbord. Endast en fri grävenhet användes för fyndinsamlingen för varje lager. Eftersom lagren hade begränsade ytor med få fynd är tolkningen osäker. Samtidigheter är också osäkra eftersom fysiska relationer till angränsande lager saknades.

Beskrivning och tolkning

På den östra delen av tomt A1 direkt under Hus AF (grupp 7015) påträffades fragmentariska rester efter ett gårdslager. Större delen av lagret har blivit söndergrävt av gravar, främst i väster. Under lagret påträffades ytterligare en fragmentarisk byggnad, Hus AC (grupp 7018). Väster om syllstensraden till Hus AE påträffades gårdslaget som avsatts utomhus, eventuellt i en passage. Lagret var tunt och fragmentariskt i den södra delen, och hade en jämn fördelning av djurben. Dess funktion var svår att avgöra, men fyndmaterialet från byggnaden och gårdslaget var likartade. Ett par större mynningsbitar av keramik påträffades i gårdslaget samt en koprolit (Fnr 8462) vilket stöder tolkningen om utomhusyta, samt 8 spikar och nitar vilka kan vara rester efter en broläggning alternativt kavelbro från en passage.

Källkritik

Lagret grävdes med skärvslev och jorden hackades på hackbord. Endast en fri grävenhet användes för fyndinsamlingen. Eftersom lagret hade begränsad yta med få fynd är tolkningen osäker. Samtidigheter är osäkra eftersom fysiska relationer till angränsande lager saknas.

Grupp 7092

Husrest/lagerrest

Tomt A3
Fas: 2b

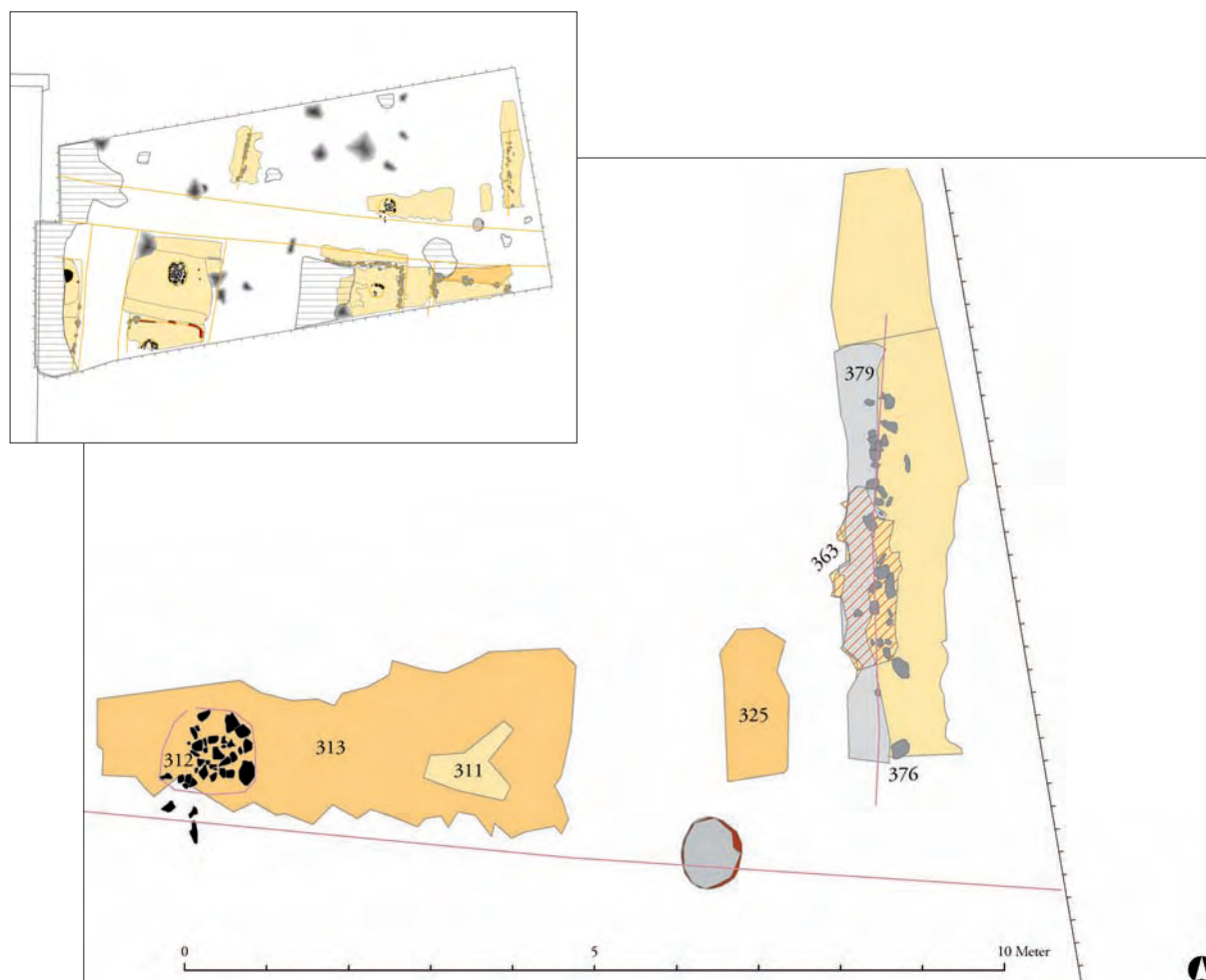
SL 311 Lagerrest
SK 312 Hård
SL 313 Utjämningslager
SL 325 Utjämningslager

Grupp 7093

Hus V

Tomt A3
Fas: 2b

SL 379 Golvlager
SK 376 Syllsten
SL 363 Brandlager

Beskrivning och tolkning

Grupp 7092 bestod överst ett kulturlager eller en lagerrest med ljus lera (SL 311). Det överlagrade ett utjämningslager (SL 313) som i sin tur som överlagrade hus T (grupp 7087). Samtida med detta utjämningslager påträffades åt väster en samling stenar som tolkades som en härd (SK 312). Åt öster låg ytterligare ett omrört utjämningslager (SL 325) som möjligen var samma som SL 313. Kontexterna i gruppen var kraftigt störda av nedgrävningar för gravar till kyrkogården. Begränsningen åt väst och öst sammanföll med tomtgränserna på tomt A3.

Stensamlingen representerar en eventuell härd i ett i övrigt helt raserat hus. Lagren tolkades som utjämningslager men kan även vara fragmenterade rester efter huset. De innehöll både medeltida svartgods, tegelliknande bränd lera och småsten. Rester efter horn- och metallhantverk samt glashantverk påträffades men i mycket ringa omfattning i form av brasförpackning, puns, ugnsvägg och kvartssand. Eftersom lagren var så fragmenterade av senare nedgrävningar för gravar var fyndinnehållet inte representativt för verksamheter på platsen. Sannolikt kom kontexterna i grupp 7092 från samma hus som hus V (grupp 7093).

Beskrivning och tolkning

Grupp 7093 representeras endast av rester efter ett bränt torvtak (SL 363), den östra stensyllen (SK 376) samt ett jordgolv (SL 379) blandat med lera. Stensyllenarna i kanten av passagen mellan tomt A3 och B bestod av ovanligt små stenar (0,10-0,16 meter i diameter) och var spridda. Rester efter bränd torv påträffades intill syllstensraden. Endast en halv meter av den östligaste delen av huset var bevarat och avslutades av vägglinjen. Grupp 7093 tolkades som ett hus och utgjorde det yngst bevarade huset på den nordöstra delen av schaktet, men eftersom det var så fragmentariskt är tolkningen osäker. Huset hade ett torvtak, ett jordgolv med lerinblandning samt en vägg vilande på stensyll. Möjligen tillhör de eventuella byggnadsresterna i grupp 7092 samma hus vilka i så fall kan representera husets fulla bredd i öst-västlig riktning. Hus V överlagrade hus T (grupp 7087) och en passage (grupp 7081).

Källkritik

Lagren grävdes med skärslev och genomsöktes

efter fynd på hackbord. Byggnadsresterna var mycket fragmentariska, endast 0,5 x 5 meter fanns bevarat. Övriga delar hade försvunnit i samband med anläggandet av kyrkogården i huvudfas 3 samt vid senare tiders trädgårdsodling. Eftersom mycket lite återstod av själva byggnaden var fyndmaterialet mycket magert och tolkningen av husets funktion var mycket oklar.

Grupp 7080

Passage

Tomt A-B
Fas: 2b

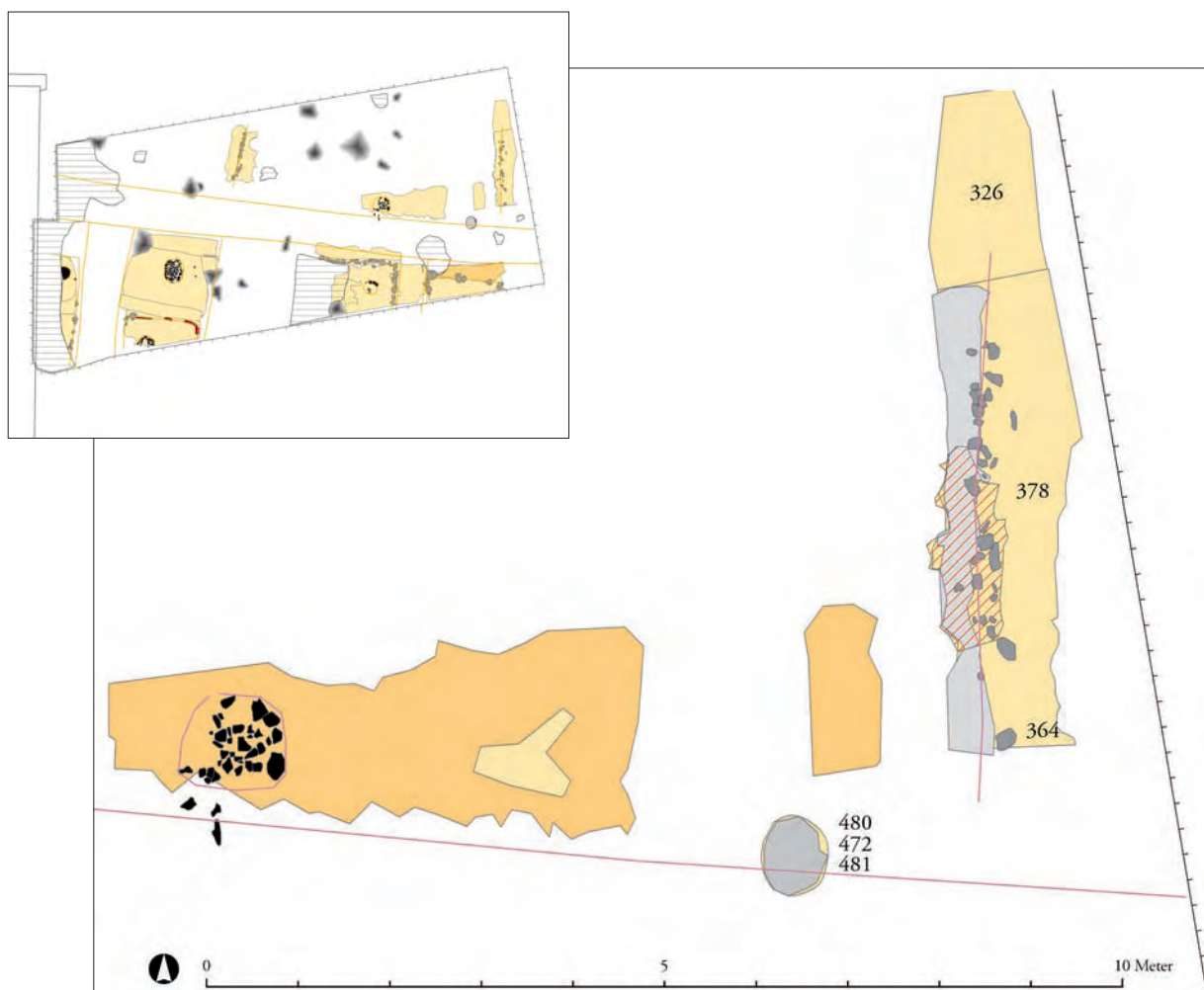
SL 364 Passagelager
SL 378 Passagelager
SL 326 Passagelager

Grupp 7094

Stolphål

Tomt A3
Fas: 2b

SK 472 Stenskoning
SL 480 Fyllning
SN 481 Stolphål

Beskrivning och tolkning

Grupp 7080 utgörs av tre kulturlager som låg mellan tomt A3 och tomt B som i söder var söndergrävda av ett yngre dike (grupp 7055). De tre lagren täckte tillsammans en yta av drygt 7 x 1 meter i nord-sydlig riktning. Gruppen överlagrades en passage (grupp 7081) och underlagrades delvis av kyrkogården och gatan i huvudfas 3. Lagren tolkades som en passage mellan tomt A och B. Fyndkategorierna som påträffades i dessa lager var i stort det samma som i andra passager, som stora mängder keramik (A-gods), djurben, järn (broddar spik, plåt, smidesavfall), brynen, vävtyngder, brasförpackningar och slagg. Sammansättningen och mängden var dock relativt liten vilket gör att fynden inte säkert kan indikera vilken typ av aktiviteter som föregått på intilliggande stadsgårdar och hus.

Samtidighet med och källkritik

Passagen var samtida med och äldre än hus V (grupp 7093) och eventuellt husrest (grupp 7092) på tomt A3. Uppgifter om lagren var ej ifyllda i fält. Lagren grävdes med skårslev och genomsöktes efter fynd på hackbord. SL 326 var delvis söndergrävt av gravar, därför finns risk för kontamination. Lager 326 och 378 mättes in och grävdes separat men är i praktiken samma lager.

Beskrivning och tolkning

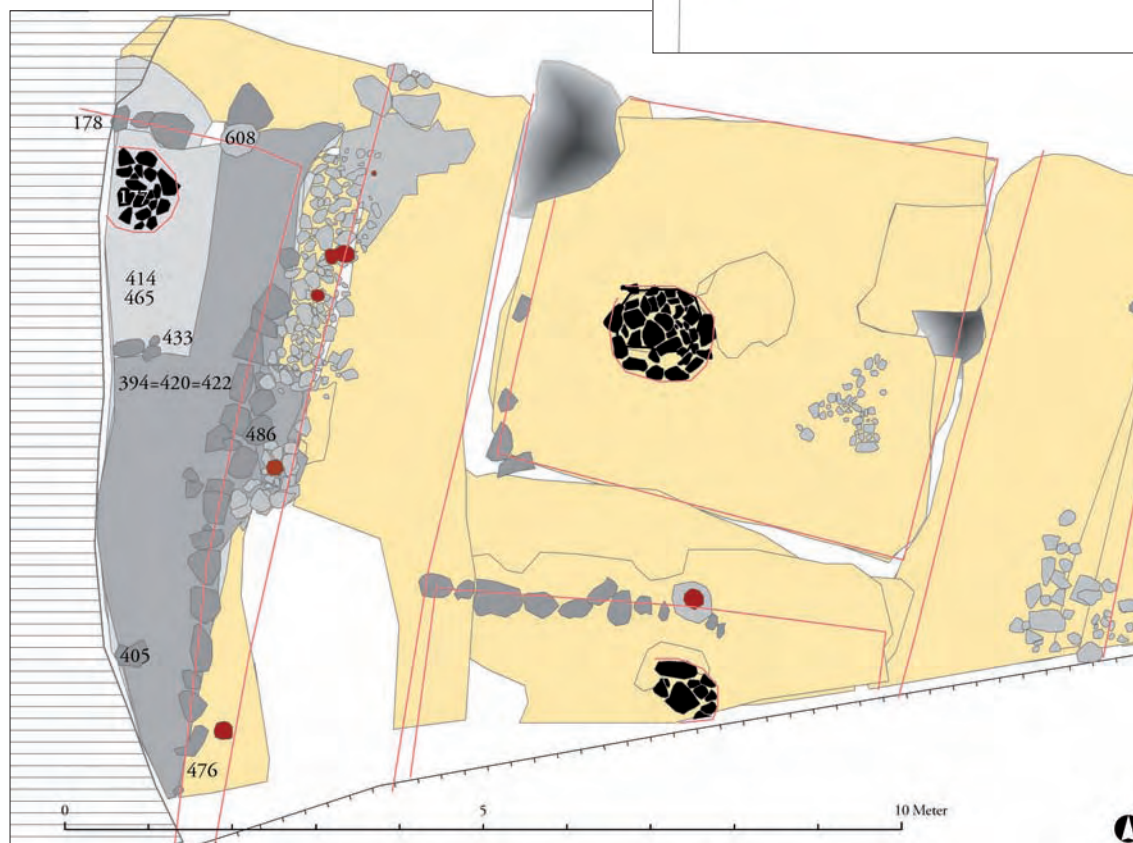
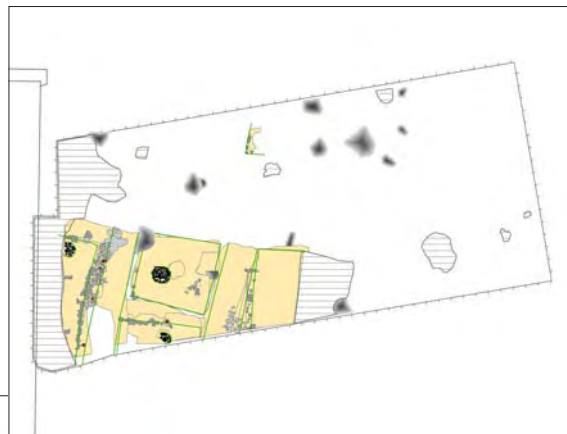
Grupp 7094 bestod av ett lager (SL 480), en nedgrävning (SN 481) och en stenskoning (SK 472) som bestod av två nivåer. Lager 1 bestod av ca 15 stenar som var 0,15-0,40 meter stora, rundade och skarpkantade. Lager 2 bestod av stenar placerade i cirkel utmed nedgrävningens kant. I botten av nedgrävningen låg fyra plana stenar. Nedgrävningen var rund i plan med skarpa kanter och ca 0,30 meter i diameter. Nedgrävningen var fylld av ett lager som innehöll ben, slagg, keramik och flinta. Gruppen tolkades som ett stolphål med oklar funktion. Stolphålet gick inte att knyta till det underlagrande hus T (grupp 7087) utan har ingått i en okänd konstruktion som kronologiskt låg mellan hus T (fas 2a) och kyrkogården (fas 3). Möjligen har stolphålet ett samband med husresterna i grupp 7092 och eller hus V (grupp 7093).

Grupp 7003

Hus Y

Tomt 1
Fas: 2c

SK 177 Hård
SK 178 Syll
SL 394 Aktivitetslager
SK 405 Syll/rumsavdelare
SL 414 Golvlager
SL 420 Aktivitetslager
SL 422 Aktivitetslager
SK 433 Syll/rumsavdelare
SL 465 Golvlager
SK 476 Syll
SK 486 Syll
SN 608 Stenlyft

Samtidighet med

Hus Y har anlagts samtidigt som en stenläggning (grupp 7124) som låg på den smala gårdsytan mellan byggnadens östsyll och passagen. Passagelagret (grupp 7030) låg både i passagen mellan tomt 1 och 2 och på gårdsytan norr om hus Y. Passagelagret bör således ha tillkommit medan hus Y varit i bruk. Samtidighet finns också med hus H (grupp 7009) på tomt 2.

Beskrivning

Hus Y låg över hela tomt 1 och fortsatte utanför undersökningsområdet i söder. I väster var det avgrävt av frischaket för Humlegårdsbyggnaden. Delar av nordsyllen (SK 178) var bevarad. Ett stenlyft (SN 608) indikerade den ursprungliga placeringen för en av stenarna i nordsyllen som rubbats ur läge. Husets östra vägglinje markerades av en kraftig stensyll (SK 476 och SK 486). Två golvnivåer kunde iakttas, dels ett heltäckande äldre lergolv (SL 465), dels ett yngre lergolv (SL 414). Den yngre golvnivån överlagrades av ett aktivitetslager (SL 394=420=422). I byggnadens norra del fanns en rund mitthärd. På gårdsytan ut mot passagen längs med byggnadens östsyll låg en stenläggning (grupp 7124). På en 0,6 meter stor yta invid syllen fanns ett uppehåll i stenpackningen. Denna markerade sannolikt ingången till huset. Norr om huset fanns en mindre öppen gårdsyta.

Hus Y hade anlagts direkt ovanpå en äldre byggnad (hus Z), men det låg något längre norrut och förskjutet en aning ut mot passagen jämfört med det äldre huset. Östsyllen i hus Y gick i NNO-SSV riktning och var byggd ovanpå och strax öster om det äldre husets syll (grupp 7004). Öster om syllen låg en rad med större stenar (SK 486) som troligen var delar av samma konstruktion. Antingen utgör SK 486 ultrasade stenar från östsyllen eller så har syllen lagts i dubbla rader, möjligen som en förstärkning. Husets nordsyll var sämre bevarad och en av stenarna hade rubbats ut läge. Det äldre golvet bestod av en kompakt, lerblandad kulturjord som låg över hela ytan innanför syllarna. Ovanpå det äldre golvet, i norra delen av huset fanns en härd som var uppbyggd av flata stenar (SK 177). Härden har sannolikt använts även efter det att den nya golvnivån lagts ut. Det yngre golvet bestod av ett grått lerlager uppblandat med kulturjord. Detta lager låg ut över östsyllen. Två grupper med sten som låg med jämnt avstånd från varandra på golvlagret tolkades som rester efter två rumsavdelare. Om tolkningen är riktig har hus Y i ett yngre skede haft tre avskilda rum. Ett avsatt aktivitetslager (SL 394=420=422, lagret grävdes som tre kontexter vilka bedöms vara samtida) överlagrade den yngre golvnivån. Inget av husets destruktion fanns bevarat.

Tolkning

Hus Y har varit en större byggnad, men dess exakta storlek kunde inte med säkerhet avgöras. Husets längd var minst åtta meter och, baserat på härdens placering,

bredden bör ha varit runt fem meter. Med tanke på den kraftiga stensyllen och att golv lagts ut i två nivåer har hus Y troligen varit i bruk under en längre period. Att den överliggande gruppen gårdslager (grupp 7025) i fas 2d troligen också speglar en kort tidsrymd kan hus Y mycket väl ha brukats även i fas 2d.

Fyndmaterialet i hus Y kom från aktivitetslagret och de två golvlagren. Sammansättningen av olika fyndkategorier var likartad i alla lagren vilket kan ses som ett tecken på att huset haft samma användning under hela dess brukningstid. Inget tyder på att huset använts för hantverksproduktion. Endast mycket små mängder hantverksspill från hornhantverk samt avfall från metallhantverk påträffades. Lagren innehöll även en begränsad mängd slagg och bottenskällor. Fyndmaterialet utgjordes främst av keramik, utslutande A-gods, och olika typer av vardagsföremål och redskap. Förutom oidentifierade järnföremål, nitar och spikar, framkom tre knivfragment (Fnr 9428, 9249 och 10198) och en brodd alternativt krampa (Fnr 10247). Tre skifferbrynen (Fnr 9415, 9423 och 10266), en bennål (Fnr 9402), ett horskaft (9401) och en bencylinder (Fnr 9150) hittades också i hus Y. Dessutom framkom en del av en fint ornerad sammansatt enkelkam i aktivitetslagret (Fnr 3537 i SL 422). Skenan var indelad i längsgående fält, som i sin tur var uppdelade i avsnitt med ristade diagonala linjer som varvats med tomma ytor.

Hus Y bör ha fungerat som ett bostadshus vilket både fyndmaterialet och dess utformning och storlek tyder på. Den kraftiga stensyllen visar att väggarna varit takbärande, men utifrån de bevarade lämningarna var det svårt att uttala sig om hur väggar och tak varit utformade. Ingången låg i husets östra långvägg och vände sig således ut mot passagen i öster. De undersökta husen längst bak på tomterna i kvarteret Trädgårdsmästaren 9 och 10 var vanligen större hallbyggnader med mitthärd vilka använts som bostadshus med speciella sociala funktioner. De undersökta delarna av hus Y tillhör sannolikt en sådan hallbyggnad.

Källkritik

Hus Y undersöktes i november och regn och snö försvårade arbetet. Lagren grävdes som fria grävnheter och fynden handplockades direkt. Väderleken och grävmetoden måste beaktas om man ser till fyndmaterialet i hus Y. Risken är att mindre föremål inte har hittats.

Grupp 7106

Staket

Tomt 1
Fas: 2c (-d)

SN 618 Stolphål
SN 620 Pinnhål
SN 623 Stolphål

SN 624 Stolphål
SN 633 Pinnhål

Grupp 7029

Stenläggning i passage

Mellan tomt 1 och 2
Fas: 2c

SK 377 Stenläggning

SK 409 Stenläggning

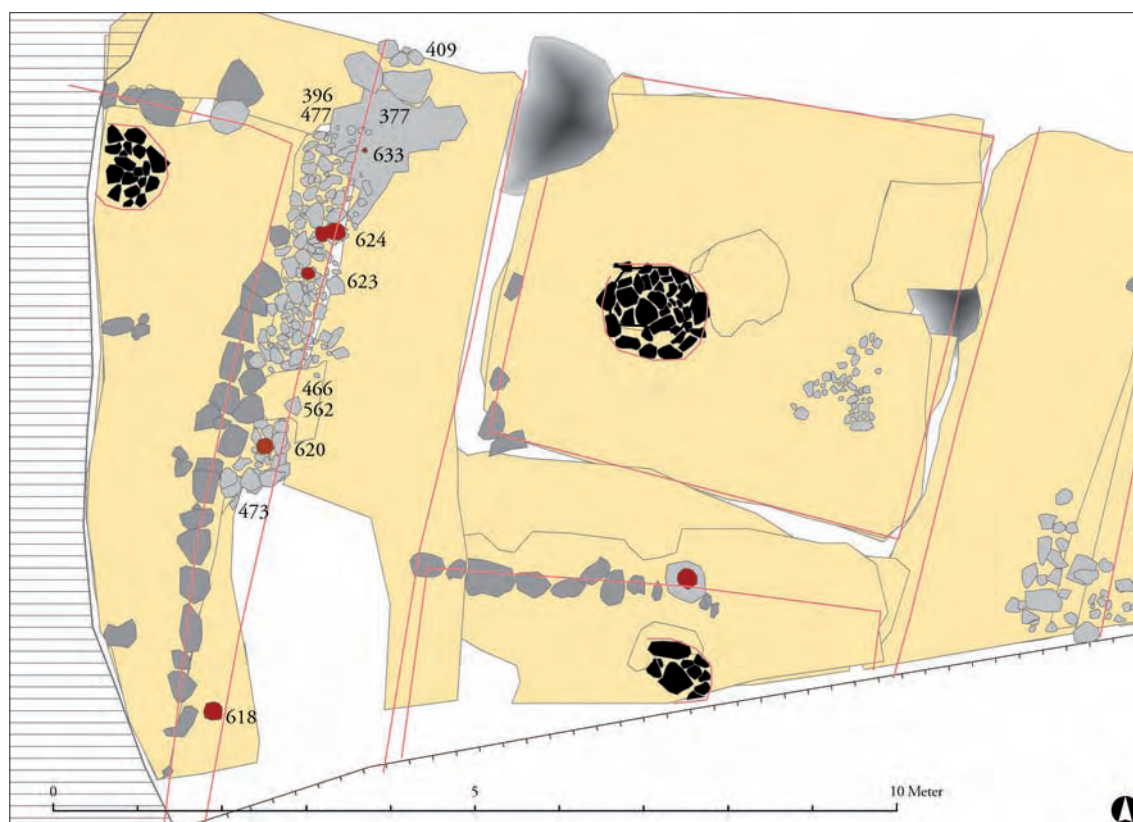
Grupp 7124

Stenläggning

Tomt 1
Fas: 2c

SL 396 Konstruktionslager
SL 466 Gårdslager
SL 562 Gårdslager

SK 473 Stenpackning
SK 477 Stenpackning

Beskrivning och tolkning

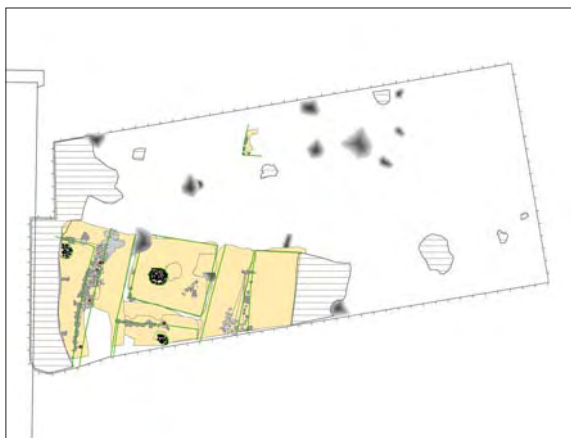
Grupp 7106 bestod av en rad med tre stolphål och två pinnhål som gick i NNO-SSV riktning mellan hus Y (grupp 7003) på tomt 1 och passagen mellan tomt 1 och 2 (grupp 7030). Stolphålen var cirka 0,25 meter i diameter och pinnhålen drygt 0,1 meter i diameter och djupet varierade mellan 0,10-0,15 meter. Pinnhålen var spetsiga i botten och stolphålen hade skålformad botten. Pinn- och stolphålen tolkades som ett flätverksstaket som avgränsat hus Y på tomt 1 från passagen. Mellan staketet och huset fanns en stenlagd yta och gårdslager (grupp 7124) som sammanföll med staketets sträckning.

Källkritik

Pinn- och stolphål påträffades när ytan banades av i slutet av fältarbetet. Inga stratigrafiska relationer kunde därför fastställas, vilket gör samtidigheter osäkra. Staketets sträckning sammanföll dock med husets placering och sträckningen av passagen mellan tomt 1 och 2 vilket innebär att de sannolikt var samtida.

Beskrivning och tolkning

I den nordvästra delen av passagen mellan tomt 1 och 2 fanns en stenläggning bestående av mindre stenar (SK 377). Norr om denna låg en handfull grupp med större stenar (SK 409). Dessa bör ses

som delar av en och samma stenpackning. I norr hade stenläggningen troligen grävts av i samband med bygget av den stenlagda gatan (grupp 7056) i huvudfas 3. Stenläggningen var oregelbunden och gav ett slarvigt intryck. Eventuellt har den fungerat som fundament till en kavelbro i passagen mellan tomt 1 och 2. Trärester i lagren i passagen (grupp 7030) visar att den varit träbelagd.

Samtidighet med

Stenläggningen överlagrade passagelagret SL 393 (grupp 7030) vilket har avsatts medan hus Y på tomt 1 varit i bruk. Ovanpå stenläggningen låg ett annat passagelager (grupp 7027) vilket bedöms vara samtida med hus G på tomt 2 i fas 2d. Precisa stratigrafiska förhållanden var dock svåra att avgöra då passagelagren var likartade till sin sammansättning och stenarna sannolikt sjunkigt ner i lagren med tiden. Möjligen har stenläggningen i den norra delen av passagen lagts ut under den senare delen av fas 2c och fortlevt en bit in i fas 2d. Samtidighet finns således både med hus Y (grupp 7003) på tomt 1 och hus H och G (grupp 7008 och 7009) på tomt 2.

Beskrivning och tolkning

Grupp 7124 utgörs av en stenpackning (SL 473 och 477), ett konstruktionslager (SL 396) samt två mindre gårdslager (SL 466 och 562) på den östra delen av tomt 1. Stenläggningen låg på gårdsytan ut mot passagen, längs med östsyllan i hus Y (grupp 7003) och bestod av stenar av varierande storlek. Ovanpå stenläggningen låg ett utlagt sandlager som inte innehöll några fynd (SL 396). På en 0,6 meter stor yta invid syllan fanns ett uppehåll i stenpackningen. Detta markerar sannolikt ingången till hus Y. Byggnaden vänder sig således ut mot passagen i öster. På det stenfria området låg två kompakta, trampade gårdslager (SL 466 och SL 552) som hade liknande utseende och utbredning. Troligen har stenkonstruktionen och det ovanliggande sandlagret haft till syfte att leda bort vatten från husväggen samt att skapa en torr gårdsyta utanför själva byggnaden.

Samtidighet med

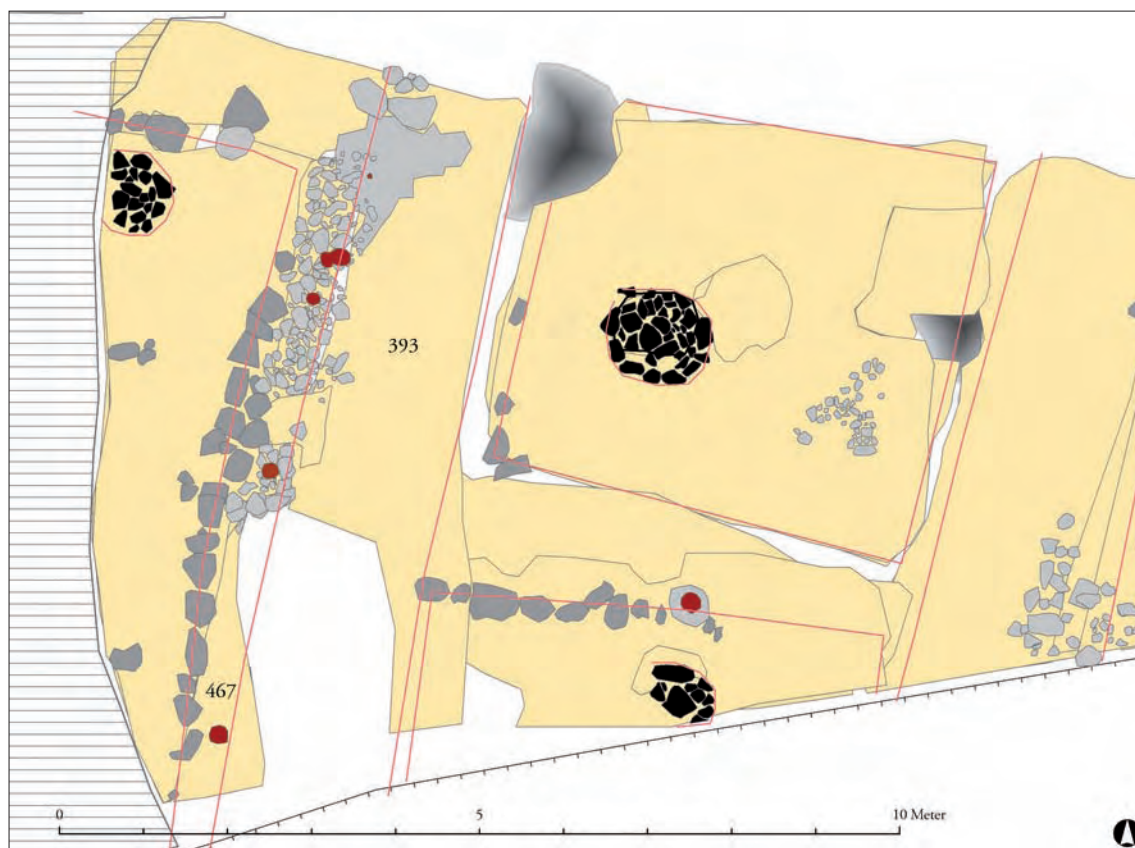
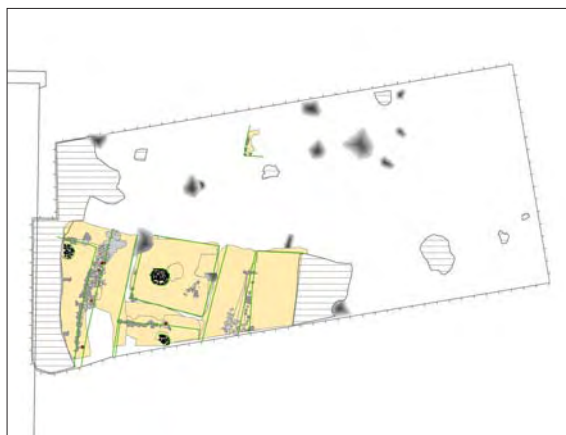
Stenarna i stenläggningen låg direkt upp mot östsyllan i hus Y (grupp 7001) vilket visar att den anlagts samtidigt med detta. Samtidighet finns även med passagelagret SL 393 (grupp 7030) som har avsatts medan hus Y och stenläggningen varit i bruk.

Grupp 7030

Passage

Mellan tomt 1 och 2
Fas: 2c

SL 393 Passagelager
SL 467 Passagelager

Beskrivning och tolkning

Gruppen består av två lager belägna i passagen mellan tomt 1 och 2. Det större av passagelagren (SL 393) låg över hela ytan och även på den norra delen av tomt 1, på gårdsytan norr om hus Y (grupp 7003). Det mindre lagret (SL 476) låg som en smal remsa öster om hus Y. Troligen utgjorde dessa två lager ursprungligen delar av samma passagelager som skadats och grävts sönder av en yngre nedgrävning i passagens södra del (grupp 7046). Båda lagren bestod av svartbrun kulturjord där beståndsdelarna låg i olika riktningar. Det heltäckande passagelagret innehöll stora mängder djurben, men även sten och trärester påträffades. Det insamlade fyndmaterialet kom nästan uteslutande från SL 393. Endast en mindre mängd keramik tillvaratogs från SL 467. Det större passagelagret innehöll små mängder hantverksavfall från hornhantverk och metallhantverk, såsom slagg och härdväggsfragment. I övrigt framkom oidentifierade järnföremål, någon nit och spik, ett skifferbryne (Fnr 10149) och ett hänge i form av en genomborrade hornspets (Fnr 3506). Keramiken bestod av A-gods.

Passagelagren bestod av flera olika beståndsdelar. Träresterna kom sannolikt från en kavelbro. Fynd av nit och nitbricka tyder på att den bestått av upphuggna båtboard. Lagren innehöll en blandning av avfall, vilket den stora mängden djurben tyder på, och beståndsdelar som avsatts och trampats runt när människor och djur rört sig över ytan.

Samtidighet med

Passagelagrens utbredning stämde överens med hus Y (grupp 7003) och de bör ha tillkommit medan hus Y varit i bruk. Samtidighet torde också finnas med hus H (grupp 7009) på tomt 2.

Källkritiska aspekter

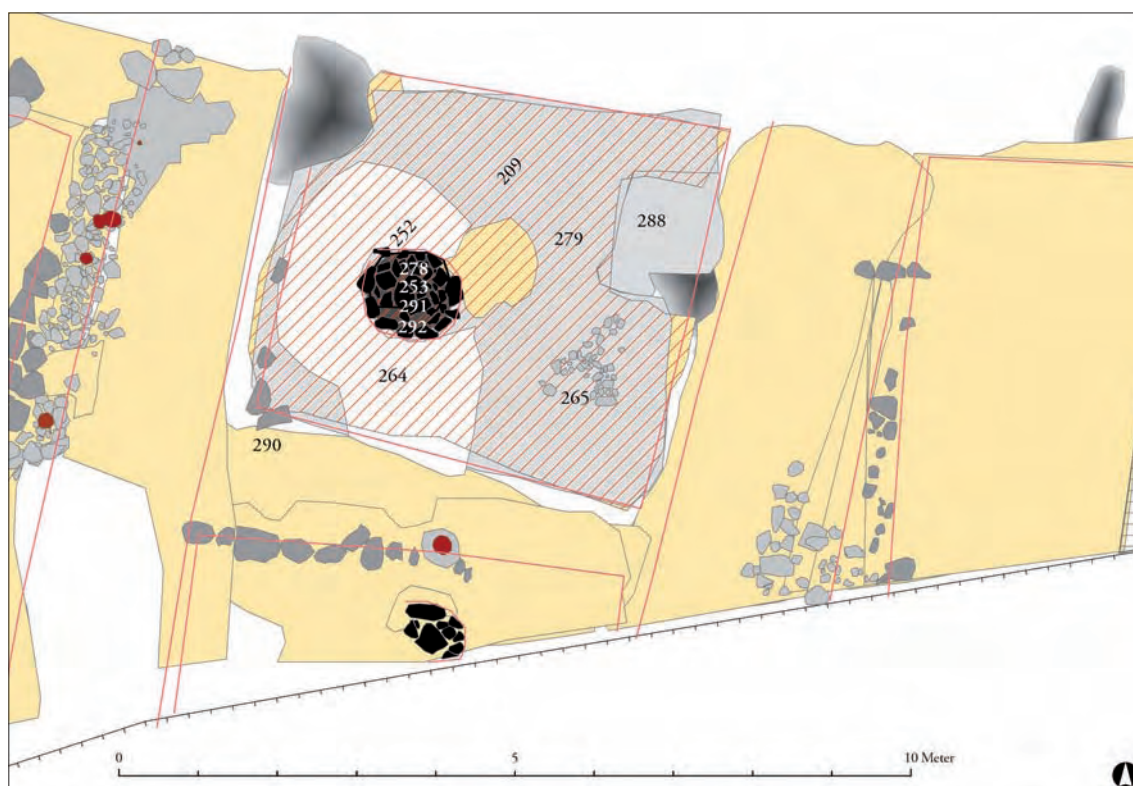
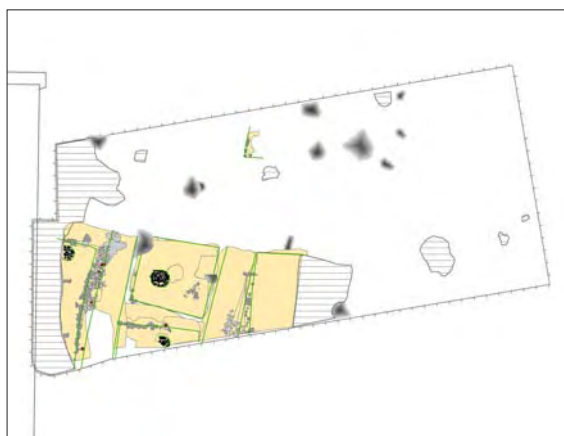
Det större passagelagret (SL 393) undersöktes på grund av tidsbrist endast delvis. Ett snitt lades i östvästlig riktning genom passagen och den södra delen av lagret grävdes med hacka. Fynden samlades in direkt vid grävstillfallet och relaterades till en fri grävenhet. Det andra passagelagret (SL 467) grävdes summariskt under stor tidspress och fynden handplockades. Med tanke på grävmetoden ger de insamlade fynden från lagren inte en representativ bild av dess innehåll.

Grupp 7009

Hus H

Tomt 2
Fas: 2c

- SL 209 Brandlager
- SL 252 Brandlager
- SK 253 Hård
- SL 264 Utrakningslager
- SK 265 Stenläggning
- SL 278 Hårdlager
- SL 279 Golvlager
- SL 288 Golvlager?
- SK 290 Syll
- SL 291 Sättsand
- SN 292 Hårdgrop

Beskrivning

Hus H var beläget på den norra delen av tomt 2. Fyra större stenar som låg i NNO-SSV riktning i husets östra del tolkades som resterna efter den östra vägglinjen. Inga fler syllstensrader fanns bevarade. Byggnadens storlek kunde dock avgöras utifrån lagrens utbredning och huset bör ha varit ungefär 5 x 4 meter stort. Kortsidorna vette ut mot passagerna medan långsidorna låg mot gårdsytorna inne på tomten. En osäkerhetsfaktor var att lagersluten åt norr var diffusa vilket berodde på att bygget av den stenlagda gatan hade stört strukturerna på den norra delen av tomt 2. Hus G som byggdes ovanpå hus H hade ungefär samma utbredning som den äldre byggnaden. Hus H bestod av ett golvlager (SL 279 och SL 278) vilket överlagrares av ett utrakningslager (SL 264) från härden (SK 253). Ytterligare ett lager kunde kopplas till härden, SL 278, som låg mellan stenarna i eldstaden. I husets sydöstra del, ovanpå golvlagret, låg en mindre stenpackning som eventuellt var resterna efter en stenlagd yta (SK 265). Huset täcktes av ett större brandlager (SL 209 och SL 252).

Såväl konstruktionsfas, brukningstid och destruktionsfas fanns representerade i de bevarade lämningsgarna efter hus H. Den norra delen av tomt 2 nyttjades i de föregående faserna som hantverksområde och hus H hade anlagts direkt ovanpå detta. En hel del fynd som härrörde från glas- och metallhantverk påträffades i lagren som tillhörde byggnaden och dessa bör härstamma från de underliggande hantverksaktiviteterna. I och med att hus H byggdes skedde en omstrukturering och den norra delen av tomten fick en ny funktion.

Huset har haft ett trampat jordgolv (SL 279) som bestod av en kompakt silt med inslag av lera. Andelen lera var störst i ett nordsydligt stråk i byggnadens östra del vilket troligen markerar den östra vägglinjen. Fynden föreföll ha en ojämn spridning i lagret och fyndfrekvensen var större i golvlagrets utkanter, det vill säga längs med väggarna. Golvlagret låg upp mot stenarna i härdens ytterkant. I husets nordöstra hörn låg ett heterogent lerlager (SL 288) som föreföll ligga på samma nivå som det trampade jordgolvet men skilde sig från detta i sin sammansättning. Lerlagret har tolkats ingå i golvet i hus H, men utifrån fyndsammansättningen har troligen en sammanblandning skett mellan golvlager och underliggande hantverksområde. Möjligen har lerlagret (SL 288) ingått i någon konstruktion som

tillhört verksamhet i underliggande fas. Fynd av två sländtrissor i glas (Fnr 2011 och 2012) och glassmälta (Fnr 2010) tyder på ett samband med glashantverket som finns i den underliggande fasen.

I husets sydöstra del låg resterna efter en cirka 1 x 1 meter stor stenlagd yta (SK 265) med oklar funktion. Stenarna i västsyllen låg i linje med golvlagret i NNO-SSV riktning och var det enda som bevarats av byggnadens vägglinjer. Härden hade en rundad form, var cirka 1,2 meter i diameter och låg centralt placerad i huset men förskjuten något åt öster. Den var anlagd i en grund, skålformad grop (SN 292), där stenarna placerats i ett sättsandslager (SL 291). De flata stenarna i härdens mitt var lagda i sandlagret medan stenarna i kantkedjan låg utanför nedgrävningen och var placerade direkt i det underliggande brandlagret (grupp 7021). Härden överlagrares av ett kraftigt asklager med sot, träkol och skörbränd sten (SL 278) och väster och öster om eldstaden låg ett utrakningslager (SL 264). Lagret bestod av aska blandad med silt och kol liksom en ansenlig mängd keramik. Asklagret var som tjockast kring härden och tunnade successivt ut. Andelen keramik var som störst i härdens närhet.

Hela den norra delen av tomt 2 täcktes av ett kraftigt brandlager (SL 209) som främst bestod av sot och kol. Lagerslutet var bitvis mycket diffust och lagret har därav grävts samman med det underliggande aktivitetslagret vilket inte minst visar sig genom den stora mängd fynd som fanns i brandlagret. Ovanpå härden låg ett mindre brandlager (SL 252) som grävdes separat eftersom det skilde sig något från det heltäckande brandlagret (SL 209), men dessa bör egentligen betraktas som ett och samma lager.

Tolkning

Utifrån de bevarade lämningarna efter hus H är det svårt att säga hur byggnaden varit utformad. Brandlagret bestod av sot och kol vilket tyder på att huset haft trätak. Den enda bevarade vägglinjen utgjordes av östsyllen. Eftersom inga stolphål kunde knytas till lagren är det rimligt att tänka sig att huset varit byggt på syllar men att dessa rivits i och med yngre aktiviteter på tomten. Huruvida väggarna bestått av flätverk, skiftesverk eller timmer kan inte avgöras. Till skillnad från de större hallbyggnaderna vars långsidor vetter ut mot passagerna var hus H byggt så att långsidorna låg in mot stadsgården och kortsidorna ut mot passagerna. Hus H har sannolikt

varit en mindre byggnad med mitthärd och inte en hallbyggnad.

Som redan nämnts bedöms inte de talrika fynden av avfall från metall- och glashantverk i lagren ha att göra med aktiviteter i hus H utan de bör istället komma från det underliggande hantverksområdet. Både metall- och glashantverk var välrepresenterat genom olika typer av brasförpackningar, deglar, hårdväggsfragment, slagg, samt sekundäranvänt A-gods med spår av glassmassa. Dessutom framkom två fragment av blästermunstycken (Fnr 4004 och 3895).

Många föremål framkom i brandlagret vilket beror på att det grävts samman med aktivitetslagret eftersom lagerövergångarna var mycket diffusa. Från hus H finns ett omfattande keramikmaterial som till största delen består av äldre svartgods. En skärva yngre svartgods påträffades dock i husets sydöstra del (Fnr 7630 i SL 279). Möjligen kommer dessa från yngre kontexter eftersom de ger en yngre datering än övrigt fyndmaterial i huset. I golvlaget (SL 279) framkom en skärva av ett hängkärl (Fnr 3843) och i brandlagret en keramikbit med bottenmärke (Fnr 5006). I utrakningslagret (SL 264) var koncentrationen av keramik som störst väster om härden. Fördelningen av keramik i golvlaget var ojämn och det gick inte att skönja något mönster i deponeringen.

Flera olika typer av föremål och redskap påträffades inne i huset liksom avfall från hornhantverk i form av huggspån, hantverksspill och halvfabrikat till kammar. Mängden avfall från hornhantverk och kamproduktion var inte speciellt omfattande men hantverket fanns representerat över hela ytan och genom samtliga lager. Det är därför troligt att hornhantverk bedrivits i huset. Tillverkningen bör snarast ha varit för hushållsbruk. En mer omfattande produktion för avsalu borde ha genererat större mängder hornavfall.

I såväl brandlagret som utrakningslagret och golvlaget framkom en hel del vävtyngdsfragment. Dessutom låg det en hel vävtyngd i husets södra vägglinje (Fnr 5387). Detta tyder på att man även använt huset som vävstuga. Ytterligare några föremål som har samband med textilhantverk är två bennålar (Fnr 1780 och 2018), två järnålar (Fnr 6276 och 6950) och en hel och ett fragment av en sländtrissa i glas (Fnr 2011 och 2012). Sländtrissorna i glas påträffades dock i lerlagret i husets nordvästra hörn (SL 288) och det är osäkert om de kommer från golvnivån i huset eller från den

underliggande hantverksytan med ugn (grupp 7021). En glassmälta som hittades i samma lager skulle mycket väl också kunna komma från hantverksytan (Fnr 2010). Fragment av en fingerring i gult glas (Fnr 1656) framkom i brandlagret och i golvlaget hittades en glaspärla (Fnr 2005).

Ett större antal järnföremål framkom i huset, här tas bara ett urval upp till diskussion. I husets norra del påträffades en lövkniv (Fnr 1537), vidare framkom två knivar (Fnr 1536 och 3902), två fiskekrokar (Fnr 1781 och 2021), en syl (Fnr 3847) och en puns (Fnr 3902). Ett större antal skifferbrynen hittades också i lagren (Fnr 5010, 5023, 6279, 5218, 4037, 3977, 4165) samt ett sandstensbryne (Fnr 6268). Ytterligare föremål som bör nämnas är en vinare (Fnr 2004), en pincett i brons (Fnr 1540) och en mellanskiva till en sammansatt enkelkam (Fnr 1770).

Om man ser till fynden bör hus H ha haft flera funktioner och olika typer av aktiviteter har föregått i byggnaden. Fyndmaterialet pekar mot att huset använts som vävstuga och att hornhantverk, främst kamproduktion, i mindre omfattning har bedrivits. Antalet redskap som påträffades tyder på att huset även använts för andra sysslor. Mängden keramik i lagren, samt koncentrationen i anknytning till härden, kan troligen förklaras med att byggnaden även fungerat som kokhus.

Samtidighet med

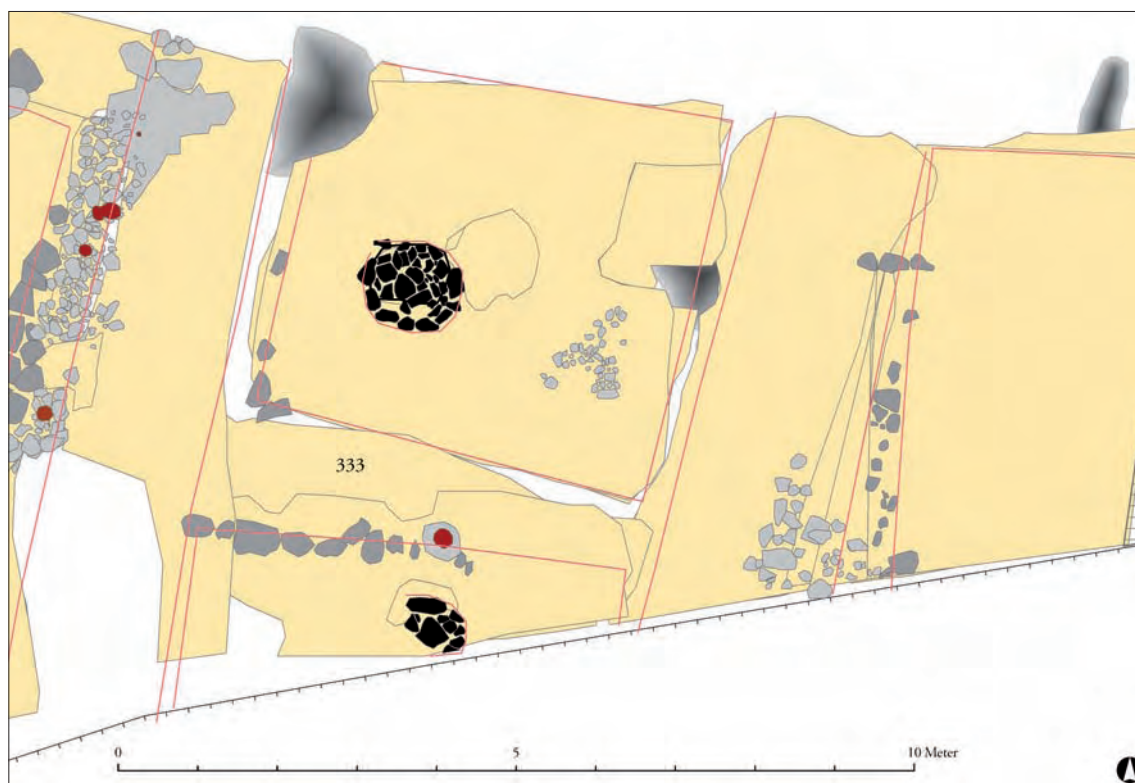
Samtidighet finns mellan hus H och hus O på den södra delen av tomt 2. Mellan dessa byggnader fanns en mindre öppen gårdsyta och genom lagren på denna (grupp 7036) ges en stratigrafisk koppling mellan husen på tomten. Hus H bör även ha varit i bruk samtidigt som hus Y på tomt 1 (grupp 7003) och hus N på tomt 3 (grupp 7086).

Källkritiska aspekter

Hus H rutgrävdes i sin helhet och jorden gicks igenom på hackbord vilket har gett en god bild av fyndsammansättningen (över 400 fyndposter är registrerade) och av fyndfördelningen i lagren. Några bitar tegelkross påträffades i lagren tillhörande hus H vilket visar att det förekommer infiltration av yngre material. Även skärvan yngre svartgods bör vara yngre än huset och härstammar således från yngre kontexter.

SL 333 Gårdslager

Beskrivning och tolkning

Gruppen bestod av ett gårdslager som låg på den cirka 1, 2 meter stora, öppna ytan mellan det norra och det södra huset på tomt 2. Lagret var heterogent till sin karaktär och innehöll mycket djurben och gödsel. De olika komponenterna i lagret var ojämnt fördelade och djurbenen låg utan bestämd riktning. Intressant är att fyndmaterialet från gårdsytan till sin sammansättning liknade det i hus H med den skillnaden att andelen stora djurben var mer omfattande i utomhuslagret. Detta tyder på att lagret innehöll utkastat avfall från aktiviteter i huset. Fynd av koproliter och inblandningen av gödsel visar att djur har rört sig över gårdsytan. Djuren, möjligen grisar, har troligen bökat runt bland avfallet vilket förklarar lagrets heterogena sammansättning. Fynden i gårdslagret utgjordes av äldre svartgods, spill från hornhantverk och biprodukter från metallhantverk som slagg, smältkolor och fragment av härdvägg samt fragment av vävtyngder. Vidare framkom en benflöjt (Fnr 3033), en sländtrissa i bränd lera (Fnr 7724), två skifferbrynen (Fnr 7736 och 7884) samt ett fragment av en tandplatta till en sammansatt enkelkam (Fnr 7729).

Samtidighet med

Gårdslagret har troligen avsatts medan hus H (grupp 7009) och hus O (grupp 7011) varit i bruk. Det överlagrar delvis kontexter som tillhör hus Q (grupp 7012) vilket visar att det är yngre än fas 2b.

Källkritik

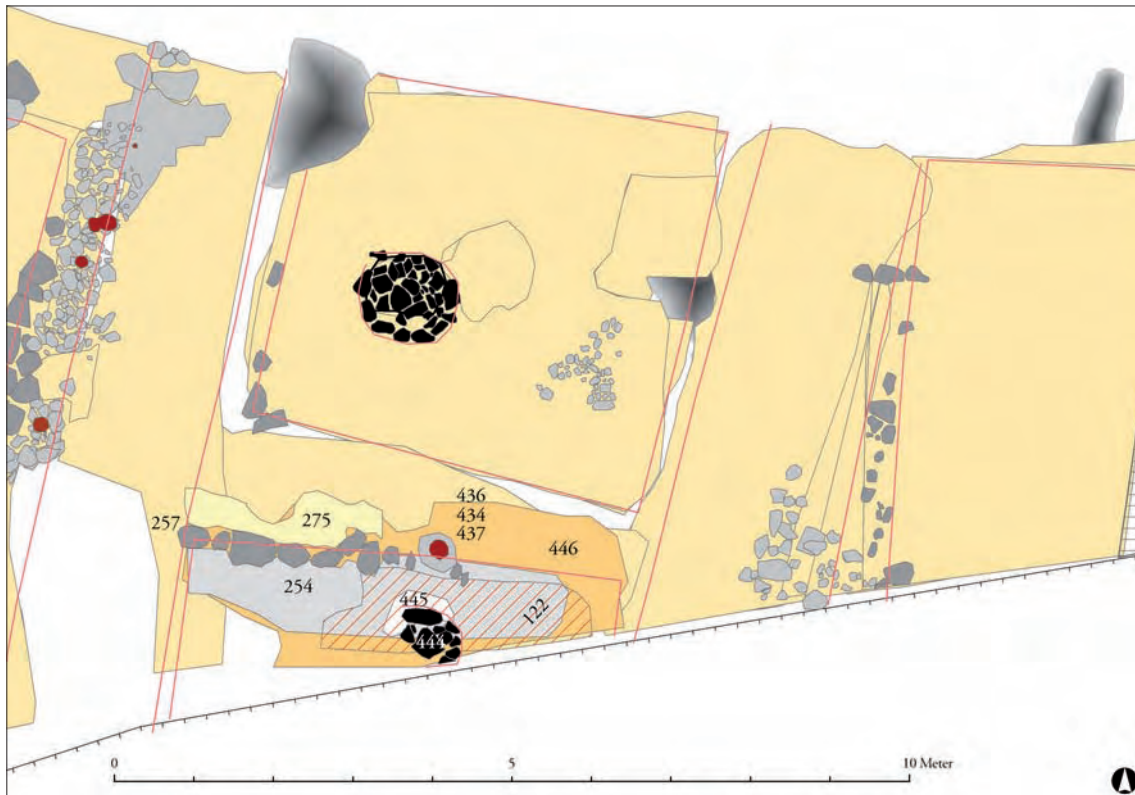
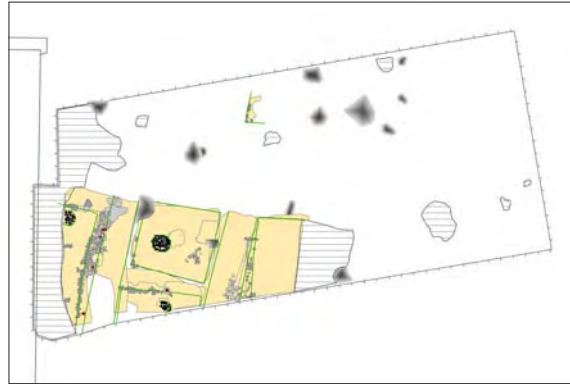
Gårdslagret delades upp i två grävenheter, en östlig och en västlig, och jorden gick igenom på hackbord. Djurben tillvaratogs endast i den västra grävenheten. Lagren på gårdsytan var snarlika och kontaktytan mellan SL 333 och underliggande gårdslager var mycket diffus.

Grupp 7011

Hus O

Tomt 2
Fas: 2c

- SL 122 Brandlager
- SL 254 Golvlager
- SK 257 Syll
- SL 275 Stabiliseringslager
- SK 434 Stenskoning
- SL 436 Fyllnadslager
- SN 437 Stolphål
- SK 444 Hård
- SL 445 Utrakningslager
- SL 446 Utjämningslager

Samtidighet med

Genom lagret på gårdsytan (grupp 7036) ges en stratigrafisk koppling mellan hus O och hus H och dessa byggnader bör ha varit i bruk under samma period. Husen ligger i samma riktning, vinkelrätt mot varandra vilket också talar för att de är samtida.

Beskrivning

Endast den nordligaste delen av hus O undersöktes, resterande del av byggnaden låg utanför schaktet. Hus O var beläget på den södra delen av tomt 2, cirka 1,2 meter söder om hus H. Lämningarna inom gruppen bestod av ett utjämningslager vari härden och syllen anlagts. Endast den nordvästra delen av syllen var bevarad. Den naturliga topografin i området sluttade kraftigt åt sydväst och lagren hade satt sig i den västra delen av tomten och bevarandeförhållandena var därav bättre i väster än i öster. Detta förhållande kunde iakttas rakt igenom stratigrafin på den södra delen av tomt 2 och det förklarar troligen varför den västra delen av husets nordsyll bevarats men inte den östra. Alldeles norr om syllen låg även ett stenkött stolphål (SN 437, SK 434, SL 436). Det är dock oklart vilken funktion stolphålet har haft, möjligen har det ingått i huskonstruktionen. Ovanpå utjämningslagret låg ett trampat jordgolv (SL 254) och ett mindre uttraktionslager från härden. Huset hade förstörts av en eldsvåda vilket brandlagret (SL 122) vittnar om.

Hus O låg längre söderut på tomten än det föregående hus Q (grupp 7012) som det överlagrade. Att husets placering förskjutits söderut beror troligen på att man velat ge plats för ytterligare en byggnad på tomten, hus H. I den föregående fasen låg den nordligaste delen av tomten öppen och nyttjades som hantverksområde (grupp 7021).

Utgjämningslagret var upp till 0,2 meter tjockt och låg över hela den södra delen av tomten där det överlagrade en ojämn yta. Lagret var kraftigare i väster och har lagts ut för att jämna till ytan inför husbygget. Syllarna i den norra väggen var lagda i utjämningslagret. Inne i huset gick golvlagret delvis upp över syllarna och på gårdsytan norr om huset var ett lerlager lagt upp mot stenarna (SL 275). Möjligen har man velat stabilisera konstruktionen, alternativt kan lerlaget ha lagts ut för att isolera och hindra vatten och smuts från att leta sig in i huset. Även härden var anlagd i utjämningslagret. Denna hade en rundad form och var uppbyggd av större och mindre stenar som delvis var skörbrända. Endast halva härden undersöktes då resterande del låg utanför undersökningsområdet. Norr om härden fanns ett mindre asklager vilket rakats ut från eldstaden. Golvlagret i hus O utgjordes av en kompakt silt med inslag av lera med horisontellt liggande, fragmenterade djurben vilket visar att huset haft ett trampat jordgolv. Brandlagret bestod av sot, kol och bränd torv och var endast bevarad i den östra delen av huset, under syllarna till ovanliggande hus M (grupp 7010).

Tolkning

Eftersom endast en begränsad del av hus O undersöktes var det vanskligt att tolka hur det varit konstruerat och vad dess funktion varit, men några iakttagelser kan ändå göras. Brandlagret, vilket innehöll bränd torv, visar att byggnaden haft torvtak. Härden var anlagd mitt i byggnaden, nära den norra väggen. Samma placering av härden i den norra delen av byggnaden finns även i den samtida hallen, hus Y (grupp 7003) på tomt 1. Hus O har således varit byggt på en stensyll och har haft en nordligt utlagd mitthärd, byggnaden har haft torvtak. Tydliga likheter finns med hus Y. Eventuellt har även hus O varit en större hallbyggnad.

Eftersom fyndmaterialet endast kommer från den norra delen av byggnaden går det inte att avgöra huruvida det är representativt och om fyndsammansättningen speglar aktiviteter som ägt rum i huset. I golvlagret framkom små mängder huggspån och hantverksspill från hornhantverk samt fragment av vävtynder. Dessutom påträffades ett flertal järnföremål, däribland två vikter (Fnr 3226 och 9905), en nyckel (Fnr 9906) och en kniv (Fnr 9907). Ett fragment av en trolig armbygel i brons (Fnr 3542) och en bit av en tandplatta till en sammansatt enkelkam (Fnr 3528) hittades också i golvlagret. Keramikens utgjordes av äldre svartgods. Utifrån fyndmaterialet och de bevarade bebyggelselämningarna är det rimligt att tolka hus O som ett bostadshus.

Fynden i utjämningslagret (SL 446) och lerlaget (SL 275) som ligger upp mot syllstenarna utanför själva huset kommer från påförda massor vilka således inte ger information om husets användning. Utjämningslagret innehöll hantverksavfall från hornhantverk och metallhantverk, äldre svartgods, spik och oidentifierade järnföremål, en sländtrissa i kalksten (Fnr 3532) samt fragment av ett skifferbryne (Fnr 10394).

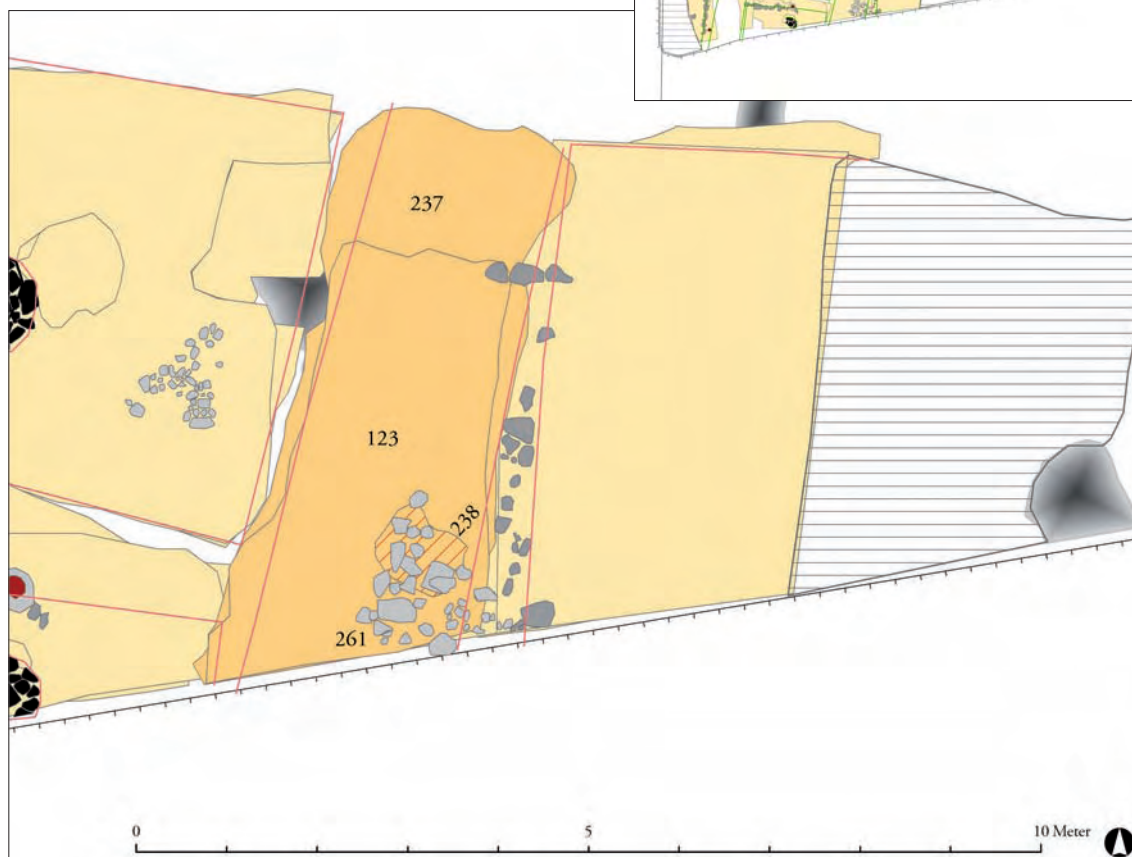
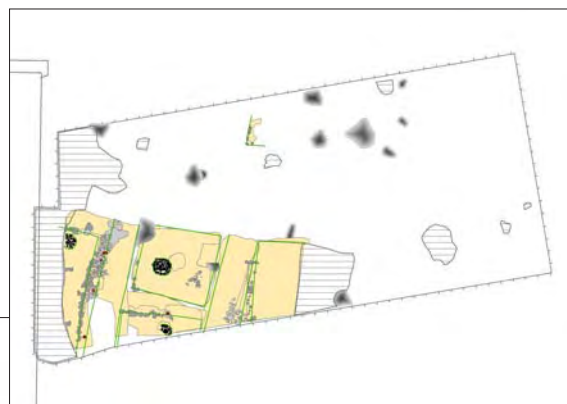
Källkritik

Lagren i gruppen grävdes som fria grävenheter där huset delades upp i en östlig och en västlig del. Fynden handplockades förutom i golvlagret (SL 254) vilket gick igenom på hackbord. I brandlagret (SL 122) påträffades en skärva yngre rödgods vilket får betraktas som en störning, sannolikt nedfallen från schaktkanten.

Grupp 7041 Passage

Mellan tomt 2 och 3
Fas: 2c-d

SL 123 Passagelager
SL 237 Passagelager
SL 238 Brandlager
SK 261 Stenläggning

Samtidighet med

Lagren i passagen har troligen bildats under en längre period. Samtidighet finns därför sannolikt med flera byggnader på närliggande tomter. Genom att ett av lagren i gruppen (SL 123) störs av nedgrävningen för stenläggningen (grupp 7040) som finns i passagens norra del under fas 3 finns en övre läsning i tid. Passagen bör vara samtida med hus G och M (grupp 7008 och 7010) respektive hus H och O (grupp 7009 och 7011) på tomt 2. Samtidighet finns även med hus N (grupp 7086) på tomt 3.

Beskrivning

Gruppen bestod av två heltäckande lager i passagen mellan tomt 2 och 3 (SL 123 och SL 237), ett mindre brandlager (SL 238) samt resterna efter en stenläggning på gränsen mellan passagen och tomt 2. Det yngre av passagelagren (SL 123) var avgrävt av nedgrävningen för den norra stenlagda delen av passagen (grupp 7040, fas 3). Lagren i gruppen bör således vara äldre än den stenlagda gatan i fas 3.

De två heltäckande passagelagren hade en liknande sammansättning och innehöll stora mängder större djurben och avfall. Förekomsten av träkol i det underliggande passagelagret (SL 238) skilde det från det yngre, överliggande passagelagret (SL 123). I östra delen av passagen, mellan de stora passagelagren, låg ett mindre lager med bränd torv och sot (SL 238) som troligen kom från en brunnen konstruktion på tomt 3. Stenläggningen på gränsen mellan passagen och tomt 3 utgjordes av en oregelbunden packning bestående av mindre stenar. Stenpackningen är troligtvis samtida med hus N (grupp 7086) på tomt 3 och har legat alldeles väster om detta. Möjligen utgör konstruktionen resterna efter en liknande stenläggning som funnits utanför hus Y (grupp 7124), alternativt kan den ha fungerat som ett fundament till en kavelbro.

Tolkning

Passagelagren representerar likartade upprepade handlingar vilket gjorde dem svåra att särskilja. De består både av påförda massor i form av avfall och avsatta lager som har bildats genom att man rört sig över ytan. Fyndsammansättningen i de heltäckande passagelagren var likartad. Ben och hornhantverk fanns representerat genom huggspån och hantverksspill. Troligen har men bedrivit hornhantverk i hus H på tomt 2 och hus N på tomt 3 och möjligheten finns att hantverksavfallet åtminstone delvis kommer från dessa byggnader. Avfall från glas och metallhantverk förekom i relativt stor omfattning. Intressant är att andelen glashantverk var större än i samtida lager i passagen mellan tomt 1 och 2. Troligen kommer fynd kopplade till glashantverk till stor del från glasugnen (grupp 7021) som funnits på tomt 2 under fas 2b som föregår passagelagren i grupp 7041.

Fynd som har samband med glas- eller metallhantverk bestod av bronssmältor, brasförpackningar av olika slag, deglar, färdväggsfragment, slagglag och sekundäranvända keramikskärivor med glasmassa.

Ett stort antal föremål av olika slag påträffades, här nämns endast verktyg, redskap och mer speciella fynd. Två dubbelhelkammrar (Fnr 1748 och 1749) och fragment från två sammansatta enkelkammrar dels en tandplatta (Fnr 7117), dels en skena (Fnr 1747) framkom i passagelagren. Flera glasföremål påträffades vilka i likhet med hantverksavfallet kan kopplas till hantverksytan som funnits på tomt 2 under fas 2b. Ett fragment av en sländtrissa i glas (Fnr 1776) av liknande typ som också hittades i hus H (Fnr 2011 och 2012) framkom i det yngre passagelagret (SL 123). I samma lager hittades även en grovt retuscherad, rund glasbit som möjligen kan ha varit en infattningssten (Fnr 7217). I det underliggande passagelagret (SL 237) framkom en blekt turkosblå glasskärva (Fnr 6218). Dessutom påträffades tre pärlor av skilda slag, en guldfoliepärla (Fnr 1775), en halv sfärisk, facetterad karneolpärla (Fnr 1779) och en gul ögonpärla (Fnr 1763).

Fynd av spikar, nitar och nitbrickor kan komma från uttjänta båtbord som lagts ut i passagen för att skapa en torr gångyta. Keramiken bestod uteslutande av äldre svartgods. Ett flertal delar av eller hela brynen påträffades, främst tillverkade i skiffer (Fnr 4326, 4355, 4368, 6192 och 7194) men även ett sandstensbryne (Fnr 5707). Vidare framkom en vinare (Fnr 1754), en bennål (Fnr 6184) och en islägg (Fnr 6922). Lagren innehöll ett stort antal järnföremål. Ofta var de i så dålig kondition att dess funktion inte gick att avgöra. Några verktyg kunde dock identifieras: en puns (Fnr 6182), en mejsel (Fnr 6216), en syl (Fnr 7060) samt två nålar (Fnr 6290 och 9453). I det yngre passagelagret hittades även en pincett i brons. Apart från det övriga fyndmaterialet var en borrhärna i bergart som troligen kommer från en neolitisk yxa (Fnr 4327).

Källkritik

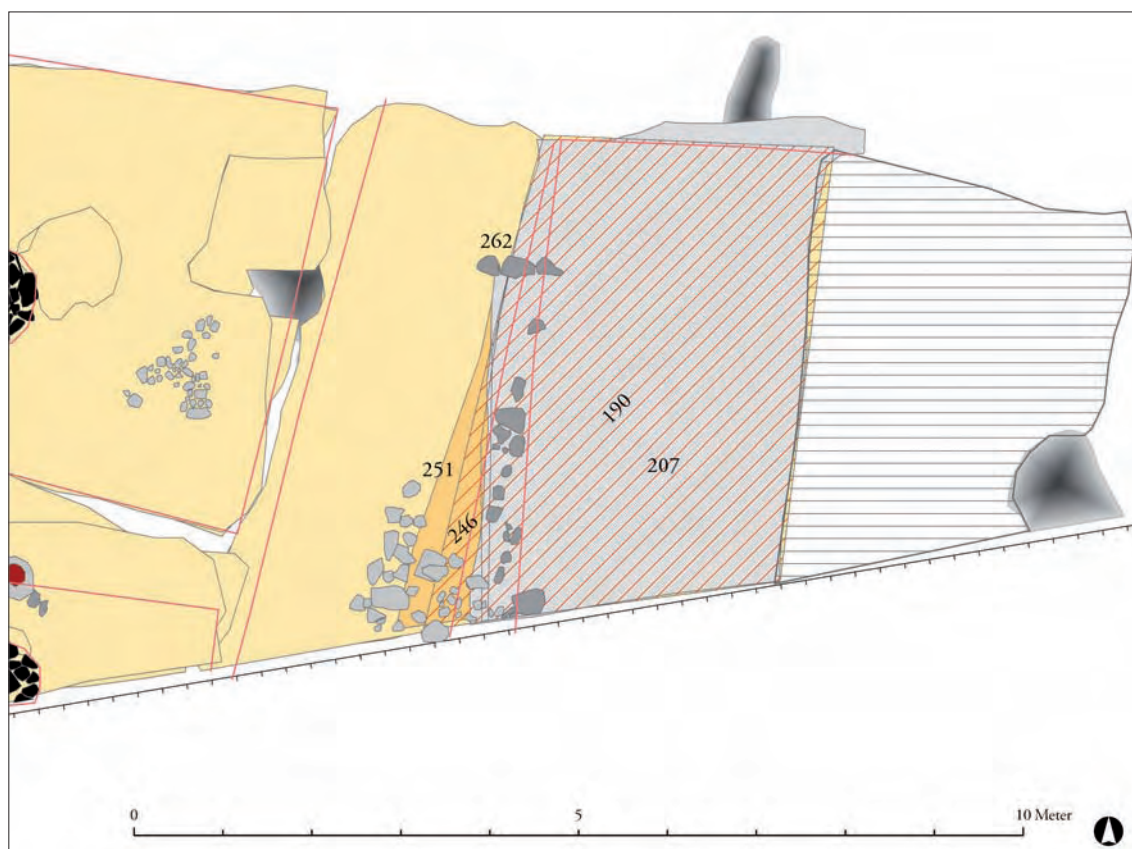
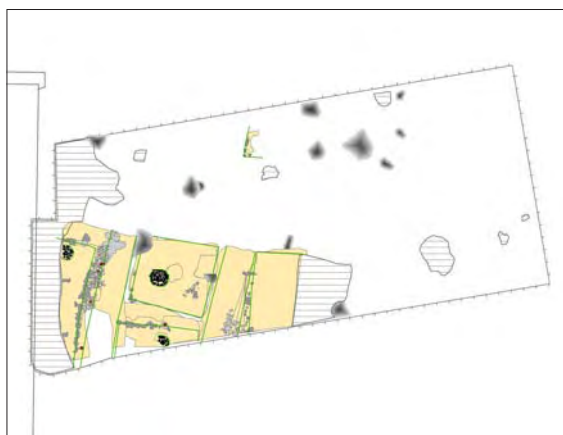
Lagren i gruppen rutgrävdes och jorden gick igenom på hackbord vilket har genererat ett stort fyndmaterial. Fynd av tegel och murbruk visar dock att lagren är omrörda och tydligt har störts av yngre aktiviteter. I söder kan även en sammanblandning med lagret (SL 105), som täckte hela undersökningsytan, ha skett eftersom det direkt överlagrade passage. Lagren innehöll fynd med stor tidsmässig spännvidd.

Grupp 7086

Hus N

Tomt 3-4
Fas: 2c (-d)

- SL 190 Brandlager
- SL 207 Golvlager
- SK 262 Syllsten
- SL 246 Brandlager
- SL 251 Omrört lager

Beskrivning

Hus N var den yngsta bevarade orörda lämningen på tomt 3-4. Det yngsta lagret i gruppen utgjordes av ett tunt lager (SL 190) med orangefärgad sand, aska, sot och kol. Under detta påträffades ett homogent kulturlager med fläckar av lera och kolbitar som tolkades vara ett golvlagert (SL 207). Lagret var kompakt i mitten och mjukare åt kanterna. I norr begränsades det av en del mindre stenar och i väster, vid passagen mellan tomt 2 och 3, av syllstenar (SK 262). Dessa hade en storlek på 0,10-0,30 meter i diameter. På östra sidan hade golvresterna samt den östra stensyllen grävts bort av ett förundersökningsschakt från 1927 (grupp 7101). Väster om syllstensraden påträffades ytterligare ett lager med bränd torv (SL 246) och under detta ett omrört lager (SL 251). Lagren i gruppen var i norr avgrävda av ett yngre dike (grupp 7054, fas 3) och i nordväst av en yngre nedgrävning för en stenläggning i passagen (grupp 7040, fas 3) mellan tomt 2 och 3. Hus N överlagrades av fyllnadsmassor vilka togs bort med maskin. Huset har troligtvis varit i bruk under två faser (fas 2c och 2d).

Tolkning

Huset har sannolikt haft torvtak vilket den brända torven antyder. Huset har sannolikt varit byggt på stensyll vilket stenkonstruktionen på tomtens västra sida visar. Av brukningstid och konstruktionsfasen fanns endast ett omrört och svårtolkat lager bevarat, SL 207. Troligen var detta resterna efter såväl aktivitetslager som golvlagert. Det var svårt att uttala sig om väggkonstruktionen eftersom inga trärester påträffades. Fyndfrekvensen i lagren ökade mot norr och väster. Överlag fanns en något större mängd huggspån och hantverksspill från hornhantverk än i övriga kontexter. Dessutom påträffades ett par kilformade städ (Fnr 5892 och 5996), en pincett (Fnr 1573), tre brynen, bronssmältor och delar av minst tre sammansatta enkelkammar vilket kan indikera att kamtillverkning hade bedrivits i huset. I övrigt påträffades en större mängd järnföremål, vävtyngder och keramik (A-gods). Även ett bronshänge (Fnr 1542) och en guldfoliepärå (Fnr 1012) påträffades.

Samtidighet med

Hus N är samtida med hus H (grupp 7009) och hus O (grupp 7011) på tomt 2 och med en passage (grupp 7041) mellan tomt 2 och 3. Möjligen är hus N också samtida med hus G (grupp 7008, fas 2d).

Källkritik

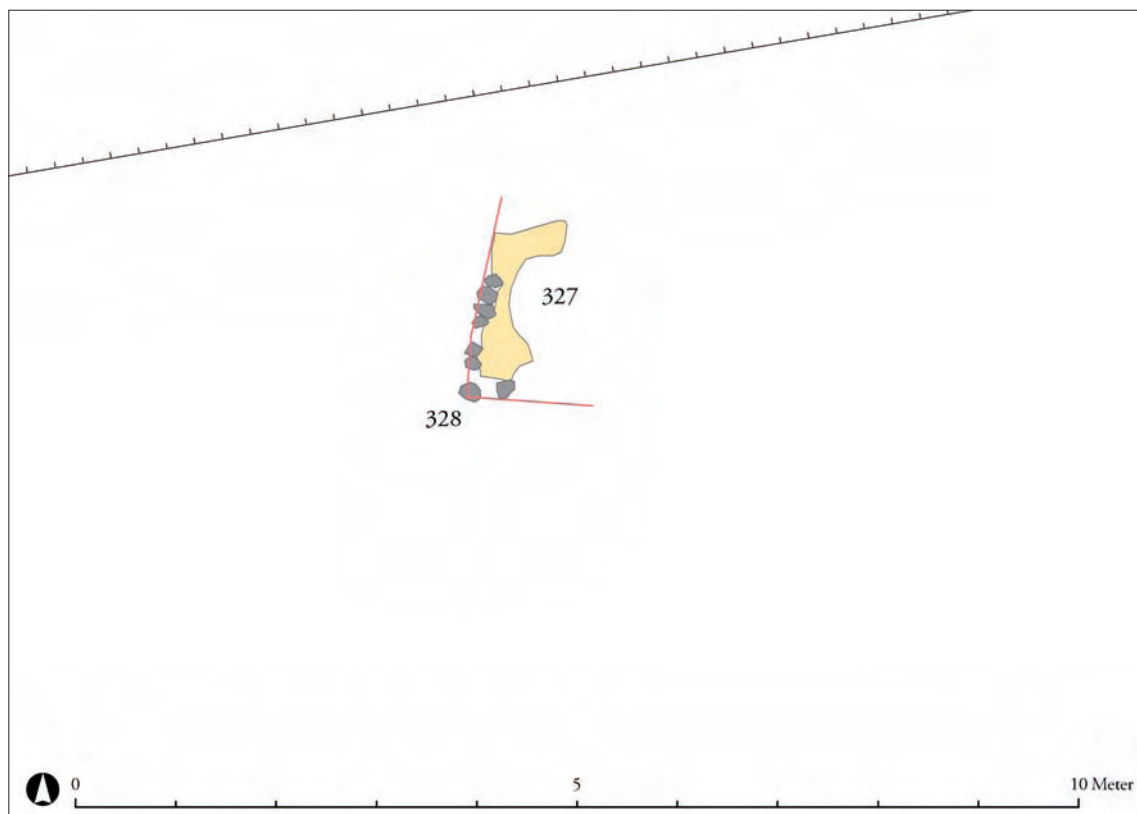
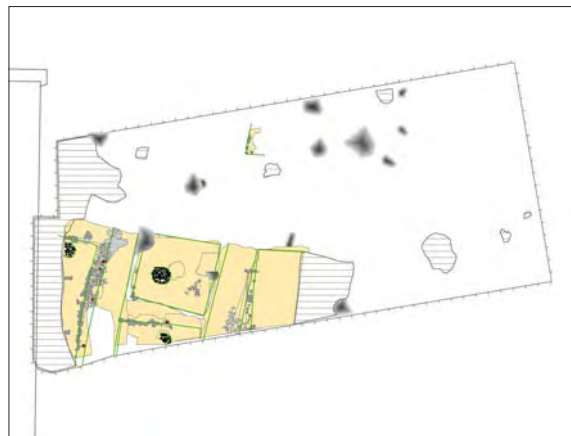
Kontexterna i gruppen innehåller en del yngre fynd vilket beror dels på att det var de första lager som grävdes, dels på att hela den östra delen av huset var avgrävt av en äldre arkeologisk undersökning från 1920-talet (grupp 7101). Kontaktytorna var därför svåra att se vilket innebär att det är risk för kontaminering av yngre material. Lagren grävdes med skärlev och undersöktes på hackbord efter fynd.

Grupp 7015

Hus AF

Tomt A1
Fas: 2c

SL 327 Golvlager
SK 328 Syllstenar

Beskrivning och tolkning

På den östra delen av tomt A1 direkt under utjämningslagret för den stenlagda gångvägen (grupp 7057) upp till stenkyrkan påträffades mycket fragmentariska rester efter en mindre byggnad. Det enda som återstod var ett golvlager samt 8 mindre syllstenar. Resterande delen av huset hade blivit söndergrävt av gravar. Under Hus AF påträffades ytterligare en mycket fragmentariskt byggnad, Hus AE (grupp 7016).

Golvlaget (SL 327) utgjordes av både ett avsatt inomhuslager och ett lergolv. I den södra delen av lagret grävdes även ett fläckvis förekommande brandlager. Endast en ca 1 kvm stor yta av huset fanns bevarad. Lagerresterna av brand, samt bruknings- och konstruktionsfas grävdes samman som en kontext. Lagret låg upp mot och delvis under syllstensraden (SK 328). Lagrets avgränsning i norr och öster var oklar. Syllstensraden utgjordes endast av 8 mindre stenar, varav en återfanns i vinkel mot sydöst. Utbredningen var oklar, men möjligen fanns det sydvästra hörnet av huset kvar. Huset har sannolikt haft en mycket begränsad och kortvarig livslängd. Det fragmentariska brandlagret tyder på att huset har brunnit. Husets funktion gick inte att avgöra. Fyndmaterialet bestod i huvudsak av keramik (A-gods, Fnr 7824), ett par järnföremål (varav en nitbricka), ett flintavslag samt lerklining. Syllstenarna var endast ca 0,1 x 0,2 m stora vilket innebär att huset bör ha varit av enklare konstruktion.

Samtidighet med

Längs de norra tomterna A och B saknades samtida bebyggelse med Hus AF. Söder om vägen på tomt 1 och 2 finns sannolikt samtida hus; Hus Y (grupp 7003), Hus H (grupp 7009) och Hus O (grupp 7011). Eftersom Hus AF framkom direkt under gångvägen till kyrkan var detta hus det yngsta huset från de norra tomterna.

Källkritik

Golvlaget (SL 327) grävdes med skärvslev och jorden hackades på hackbord. Endast en fri grävenhet användes för fyndinsamlingen. Eftersom lagret hade en mycket begränsad yta med mycket få fynd är tolkningen osäker. Samtidigheter är osäkra framförallt mot den södra delen, Tomt 1-5.

Grupp 7025

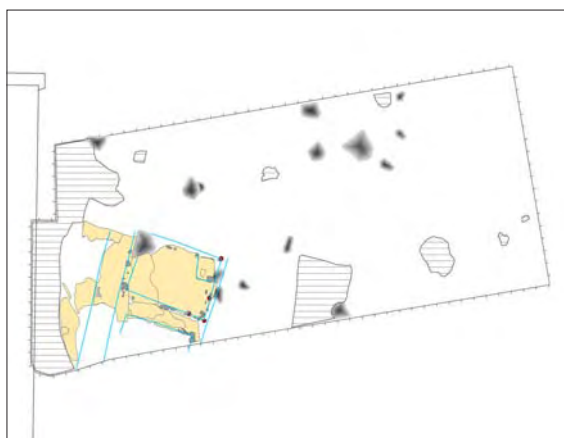
Gårdsyta

Tomt 1
Fas: 2d

SK 210 Stenkonstruktion?
SL 211 Gårdslager
SL 399 Gårdslager
SL 406 Gårdslager
SL 411 Gårdslager
SL 421 Golvlager?
SL 427 Gårdslager

Samtidighet med:

Grupp 7025 var samtida med Hus G (grupp 7008) på tomt 2 men under en kortare tidsperiod än byggnaden. Båda dessa grupper tillhör de yngsta lämningarna i huvudfas 2 och de knyts samman genom det ovanliggande utjämningslagret SL 155=159 som markerar övergången mot fas 3.

Beskrivning

Gruppen bestod av fem gårdslager, ett möjligt golv-lager samt rester efter en stenkonstruktion på tomt 1. Lagren hade en begränsad utbredning och täckte inte hela tomtytan. Grupp 7025 överlagrades av ett stort utjämningslager (grupp 7002, huvudfas 3) som täckte hela tomt 1 och passagen mellan tomt 1 och tomt 2. Under grupp 7025 låg hus Y. Gårdslagren visar att norra delen av tomt 1 under en period låg öppen. Detta sammanföll troligen med att den stenlagda gatan lades ut, eller perioden strax före detta.

När undersökningsytan utvidgades åt väster slogs flera lager samman i SL 399 på grund av otydliga kontaktytor. Lagret låg troligen både på samma nivå som utjämningslagret (grupp 7002) och gårdslagren i grupp 7025. SL 399 utgjordes av en halvfet, lucker kulturjord där beståndsdelarna var fördelade utan bestämd riktning. Under SL 399 framkom ett litet lerlager (SL 421) som möjligen skulle kunna vara resterna efter ett golv, men troligare är att det utgjorde en komponent i SL 399 som grävdes separat på grund av skiftande karaktär.

Ett av gårdslagren i gruppen (SL 211) var beläget mitt på tomten, ut mot passagen, och bestod av en heterogen kulturjord med en hel del horisontellt liggande djurben samt rester efter förmultnat trä. Väster om detta lager fanns en lins med orangegul grusig sand (SL 427). Längst i norr på tomt 1 låg två mindre gårdslager (SL 406 och 411) som var avgrävda av ett dike (grupp 7054) vid den stenlagda gatan. Lagren var lika till sin karaktär och utgjordes av en lucker kulturjord med horisontellt liggande djurben. Fynd av koproliter i två av gårdslagren (SL 211 och 406) stärker tolkningen att det rör sig om en utomhusmiljö. Tre större kantställda stenar (SK 210) som låg längs den östra kanten av tomt 1 kan eventuellt vara resterna efter ett fundament till en kavelbro.

Tolkning

Gårdslagren i grupp 7025 speglar en kortare tidsperiod då den norra delen av tomten stått obebyggd. Detta skedde troligen alldeles innan de omstruktureringar som markerade övergången mellan huvudfas 2 och 3 ägde rum. De nordligast belägna utomhuslagren på tomten (SL 406 och 411) var avgrävda av diket invid gatan vilket visar att den öppna gårdsytan föregick vägbygget. I gårdslagret SL 211, liksom i andra lager i fas 2d och fas 3, påträffades kalkstensfragment vilka skulle kunna komma från stenkyrkobyggande.

Den största delen av fynden kom från gårdslagret SL 211. Andelen fynd i SL 399 var liten med tanke på lagrets tjocklek, delvis berodde detta på olika grävmetoder. Bland fynden fanns hantverksavfall från metallhantverk, vävtyngdsfragment, något enstaka föremål och Östersjökeramik. Fynden från gårdslagret, SL 211, innehöll hantverksavfall i huvudsak från metallhantverk, såsom järnslag, bottenskållor, smältkullor, förslaggad lera och hårdvägg, men och ben- och hornhantverk fanns representerat genom huggspån och hornspill. Bland de föremål som kunde identifieras fanns kopparbleck och järnbeslag samt en vikt i järn (Fnr 9672) och en ring som möjligen tillhört en ringbrynja (Fnr 9481). Vidare framkom fragment från vävtyngder samt en bennål (Fnr 1035) och ett sandstensbryne (Fnr 5877). Fyndmaterialet var relativt blandat och har sannolikt både avsatts på gårdsytan och hamnat där som utkastat avfall.

Fyndsammanställningen i de två gårdslagren (SL 406 och 411) längst i norr var i stort den samma som i det fyndrikare SL 211. I det yngre av dessa lager (SL 406) framkom ett skifferbryne (Fnr 10108) och en del av ett ornerat skaft till en hornsked (Fnr 3505). Skedskftet hade passning med ett annat skaftfragment (Fnr 1292) som påträffades i utjämningslagret (SL 159) i den ovanliggande gruppen (grupp 7002, hus C). Lagerskillnaderna var mycket diffusa och troligen har en viss sammanblandning skett mellan utjämningslagret och underliggande kontexter.

Källkritiska aspekter

Tomt 1 låg utanför det ursprungliga undersökningsområdets begränsning och ytan bortprioriterades under en period. Detta skedde efter att hus C (grupp 7002) och ett av gårdslagren (SL 211) i grupp 7025 undersöktes. I slutet av grävningen utvidgades schaktet åt väster och efter flera månaders uppehåll återupptogs grävandet på tomt 1. Dels var det svårt att knyta an till de tidigare undersökta kontexterna, dels undersöktes ytan av olika personal och med olika metod. SL 211 rutgrävdes och jorden gick igenom på hackbord. Det 0,4 meter tjocka SL 399 grävdes som en fri grävenhet med hacka och skärslev och jorden hackades inte. Detta förklarar åtminstone delvis att SL 211 innehöll fler fynd än SL 399. Sammantaget gör detta att det varit svårt att tolka lagren inom grupp 7025 och vilka aktiviteter de var resultatet av.

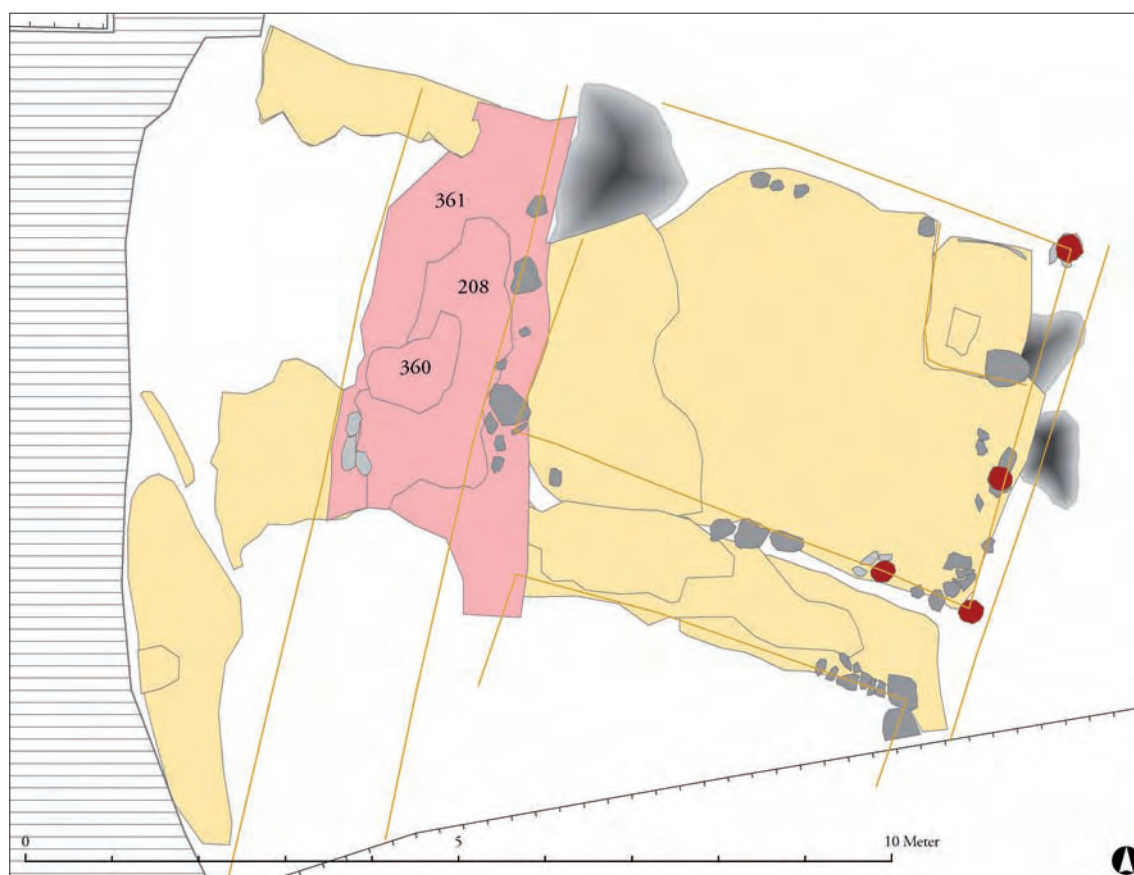
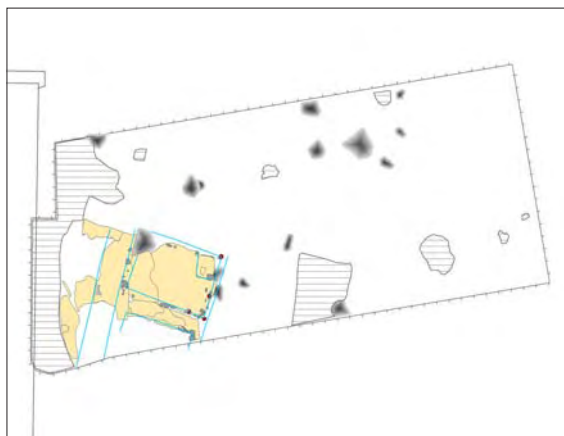
Grupp 7027

Passage

Mellan tomt 1 och 2

Fas: 2d

SL 208 Raseringslager
SL 360 Raseringslager
SK 361 Passagelager

Beskrivning

Gruppen bestod av tre lager belägna i passagen mellan tomt 1 och 2. De två raseringslagren hade en begränsad utbredning medan det underliggande passagelagret låg över hela ytan mellan tomt 1 och 2. I söder var passagelagret avgrävt av en yngre nedgrävning (grupp 7046).

Passagelagret (SL 361) var som tjockast i mitten och tunnade ut åt kanterna upp mot tomterna i väster och öster. Lagret innehöll stora djurben och trärester, troligen spår efter plank som lagts ut i gångytan i passagen. Ovanpå passagelagret låg två påförda raseringslager. Det större raseringslagret (SL 208) innehöll stora djurben, grus, större och mindre stenar samt en hel del bränd lera. Lagret var svårtolkat och det är oklart vad det är raserings efter. Med tanke på förekomsten av stora djurben har raseringsmassorna troligen blandats upp med hushållsavfall. Det mindre raseringslagret (SL 360) bestod av kolbitar, trärester, bränd och obränd lera blandad med kulturjord och tolkas vara spillrorna efter en brunnen flätverksvägg. Det är dock oklart från vilken byggnad eller tomt den härstammar.

Tolkning

Fyndmaterialet i lagren var blandat, dels framkom hantverksavfall från metall- och hornhantverk, dels föremål och verktyg av olika slag. Fyndsamansättningen var likartad i lagren i gruppen. I det större raseringslagret (SL 208) påträffades två skifferbrynen (Fnr 4523 och 4540), en kniv (Fnr 4532), en mejsel (Fnr 4533) och en islägg (Fnr 4536) medan passagelagret (SL 361) innehöll en nyckel (Fnr 9259) och fragment av en skena till en sammansatt enkelkam (Fnr 3511). I raseringslagret påträffades ett ristat ben (Fnr 1020). Keramiken i lagren i gruppen utgjordes uteslutande av A-gods. Liksom i gårdslagren på tomt 1 (grupp 7025) och tomt 2 (grupp 7035) förekom det kalksten i raseringslagret (SL 208) vilket dels tyder på samtidighet med dessa lager, dels på att lagren i passagen bör ha tillkommit vid en tidpunkt då stenkyrkor byggdes.

Samtidighet med

Lagren i gruppen var belägna under ett stort utjämningslager (grupp 7002) som lagts ut i samband med att gatan anlades och bebyggelsen omstrukturerades. I väster låg passagelagret (SL 361) upp mot, och delvis över stenläggningen (SK 477) öster om hus Y (grupp 7003). Således har lagren i grupp 7027 tillkommit efter att hus Y byggts men innan ytan

omstruktureras och gatan lades ut. Samtidighet finns således med gårdslagren (grupp 7025) på tomt 1 och med hus G (grupp 7008) på tomt 2.

Källkritik

Fynd av tegelilagren i passagen kommer från störningar och visar att det finns risk för kontaminationer. Tomt 1 och passagen väster om denna låg utanför det ursprungliga undersökningsområdets begränsning och ytan bortprioriterades under en period. I slutet av grävningen utvidgades schaktet åt väster och efter ett längre uppehåll återupptogs undersökningen av på denna yta. Detta innebär vissa källkritiska problem. Det ena raseringslagret (SL 208) grävdes före uppehållet medan de andra lagren (SL 360 och 361) undersöktes flera månader senare. SL 208 rutgrävdes och lagret hackades medan SL 361 delades in i två fria grävnheter, jorden gick igenom på hackbord men djurben tillvaratogs endast i den ena av dessa.

Grupp 7008

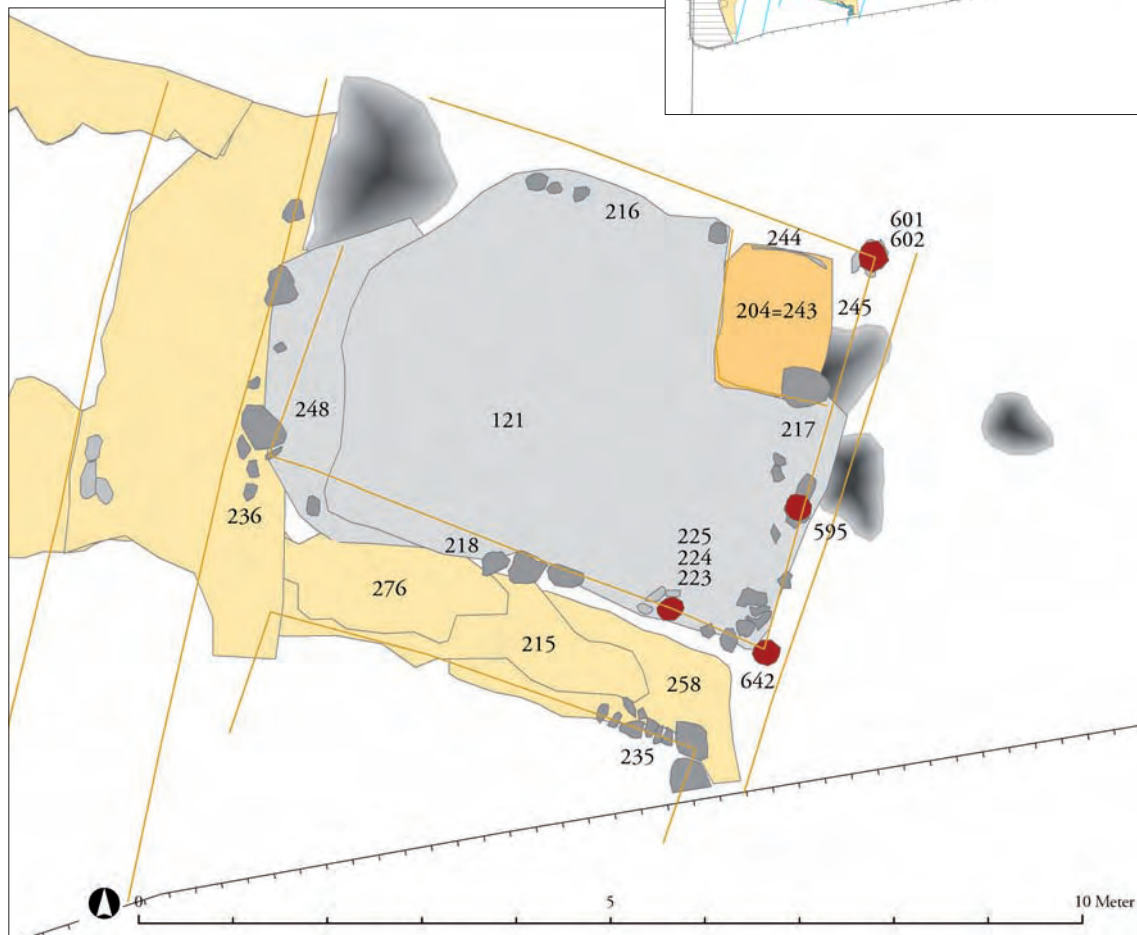
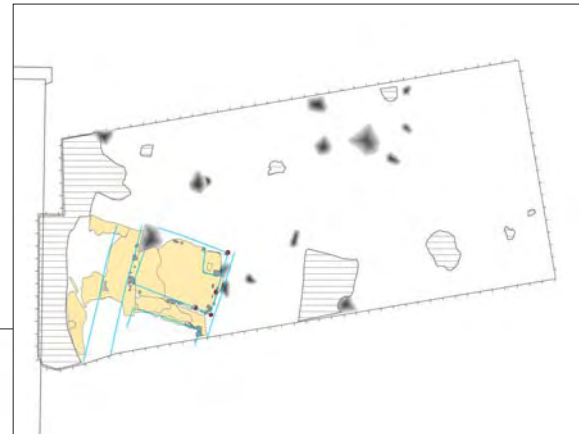
Hus G

Tomt 2

Fas: 2d

SL 121 Golvlager
SL 204 Fyllnadslager
SK 216 Syllsten
SK 217 Syllsten
SK 218 Syllsten
SK 236 Syllsten
SN 223 Stolphål
SK 224 Stenskonig
SL 225 Fyllnadslager
SL 243 Fyllnadslager
SK 244 Flätverksskonig
SN 245 Grop
SL 248 Golvlager

SN 595 Stolphål
SN 642 Stolphål
SN 602 Stolphål
SK 601 Stenskonig

Beskrivning

På norra delen av tomt 2 påträffades lämningarna efter en mindre byggnad. Husets utsträckning åt väster var osäker vilket gör det svårt att uppskatta dess storlek. Huset bör ha varit cirka 6 x 4 meter stort och byggnadens kortsidor vetter ut mot passagerna. På gränsen mellan passagen och tomt 2 låg ett antal stenar (SK 236). Stenradens riktning sammanföll inte med vägglinjerna i huset men de tillhörde samma stratigrafiska nivå. Stenarna tolkas därför vara raserade syllar vilka puttats ut mot passagen när huset gått ur bruk. Rester av eventuella stensyllar fanns även i nord-, öst- och västväggen (SK 216-218). Dessa överensstämde med lergolvets utbredning (SL 121) men i linje med den södra syllen, det sydöstra hörnet samt längs östväggen fanns fyra stolphål (SN223, SL 225, SK 224, SN 595, SK 601, SN 602 och SN 642). Husets takbärande element kan därför ha bestått av antingen syllstenar eller stolphål, alternativt både och (ett liknande exempel var hus X, grupp 7098, i fas 1b). I byggnadens västra del saknades lergolvet men däremot påträffades ett äldre jordgolv (SL 248) som delvis överlagrades av lergolvet. I husets nordöstra del låg en större, flätverksskodd, kvadratisk nedgrävning (SN 245). Denna var fylld med lera (SL 204 och SL 243) till samma nivå som jordgolvet. Det är oklart vilken funktion gropen haft. Under husets användningstid har den emellertid gått ur bruk och fyllts igen.

Huset nordöstra hörn var avgrävt av en nedgrävning (grupp 7040), en grop som grävts inför konstruktionen av en stenlagd del av passagen. Stenläggningen anslöt till den stenlagda gatan i norr och bedöms vara samtida med denna. Husets norra del var störd av ett dike (grupp 7054) som löpt söder om gatan. Hus G tillhörde således skedet innan den stenlagda gatan lades ut och bebyggelsen omstrukturerades. Söder om huset låg en mindre gårdsyta (grupp 7035). Hus G hade uppförts direkt ovanpå hus H och hade samma utbredning som det äldre huset. Det äldre jordgolvet (SL 248) i hus G bestod av en homogen, kompakt silt med horisontellt liggande beståndsdelar. Även lergolvet (SL 121) innehöll en del packad silt men huvudbeståndsdelarna utgjordes av lera. Lergolvet överlagrade delvis syllstenarna i husets östra och västra vägglinje (SK 217-218). Inga spår efter husets destruktion fanns bevarade. Eventuellt revs det i samband med att den stenlagda gatan byggdes. Huset har sannolikt inte varit i bruk någon längre tid då det rör sig om en enklare byggnad.

Tolkning

Det fanns inte mycket som avslöjar hur huset varit byggt och vad dess funktion varit. Byggnadsdetaljer i form av bränd lera med avtryck av kvistar och vidjor (Fnr 7196) och märken efter plankor (Fnr 6910) framkom i gårdslagren söder om huset (grupp 7035). Möjligen skulle dessa kunna komma från hus G vilket indikerar att väggarna utgjorts av flätverk. Stensyllarna och/eller stolphålen tyder på att väggarna varit takbärande. Att byggnaden saknar härd, spår efter en eldstad har åtminstone inte bevarats, skulle kunna indikera att den använts som förråd eller för hantverksproduktion. Det bör i alla fall inte ha varit ett bostadshus. Byggnadens ringa storlek tyder också på att det rör sig om en ekonomibyggnad av något slag. Den rektangulära nedgrävningen i husets nordöstra hörn skulle kunna tolkas som en förvaringsgrop.

Den största delen av fyndmaterialet från hus G kommer från de båda golvlagren. Fyllnadslagret (SL 204) i nedgrävningen i husets nordöstra hörn var fyndfattigt, men samma typer av fynd som fanns i huset övrigt fanns representerade. Fyndsammanställningen i det trampade jordgolvet och i lergolvet var likartad. Avfall från metallhantverk förekom i form av slagg, förslaggad lera, brasförpackningar, smältkulor samt hårdväggsfragment, som dock sannolikt kom från smedjan i hus X (grupp 7098). Även glashantverk fanns representerat genom deglar. Huggspån och hornspill förekom också. Mängden hantverksavfall var relativt liten och tyder inte på någon framställning på platsen. En hel del fragment av vävtyngder framkom i golvlagren vilket är av större intresse för funktionsbestämning av huset. Även ett flertal järnålar påträffades i golvlagren samt en sländtrissa i kalksten (Fnr 966). Fyndmaterialet indikerar att huset skulle kunna vara en vävstuga som använts för textilhantverk. Keramiken utgjordes av A-gods och en skärva amfora (Fnr 5058). Några skärvor yngre rödgods liksom ett fåtal bitar tegelkross får räknas som störningar. Keramiken var relativt jämt fördelat i huset, andelen var dock något mindre i byggnadens södra del. En hel del järnföremål framkom i golvlagren, till största delen obestämbara objekt, spikar och nitar men några specifika fynd bör nämnas. I lergolvet (SL 121) påträffades en pilspets (Fnr 1547) ett cylindriskt bultlås (Fnr 5901) och en fiskekrok (Fnr 1564). I samma lager framkom även ett kopparbleck med dekor (Fnr 6126), silverfragment efter obestämt föremål (Fnr 1572) och en lekare i horn (Fnr 993) som använts för att fjättra djur. Ett fragment av en

tandplatta till en sammansatt enkelkam (Fnr 175) liksom en sölja i koppar/kopparlegering hittades i det trampade jordgolvet (SL 248).

Samtidighet med

Söder om hus G på samma tomt låg hus M (grupp 7010). Gårdslagren (grupp 7035) på ytan mellan husen visar att de är samtida. Medan hus G användes stod den norra delen av tomt 1 under en tid obebyggd vilket några gårdslager visar (grupp 7025). Gårdslagren bör dock spegla en kortare tidsrymd än husets brukningstid. Troligen var hus Y på tomt 1 fortfarande i bruk när hus G uppfördes. Gårdslagren på tomt 1 (grupp 7025) överlagrades av ett större utjämningslager (grupp 7002) som lagts ut i och med omstruktureringen av tomterna i samband med att den stenlagda gatan (grupp 7056) byggs. Hus G norra del har skadats i och med vägbygget. Således föregår både hus G och utomhuslagren på tomt 1 den stenlagda vägen. Samtidighet finns mellan hus G och lager i passagen mellan tomt 2 och 3 (grupp 7041). Möjligen har hus N (grupp 7086) på tomt 3 fortfarande varit i bruk när hus G byggdes.

Källkritik

Hus G rutgrävdes i sin helhet och jorden gicks igenom på hackbord. Området undersöktes under torra vilket försvårade arbetet och gjorde att lagerbryt var svåra att urskilja.

Grupp 7010

Hus M

Tomt 2
Fas: 2d

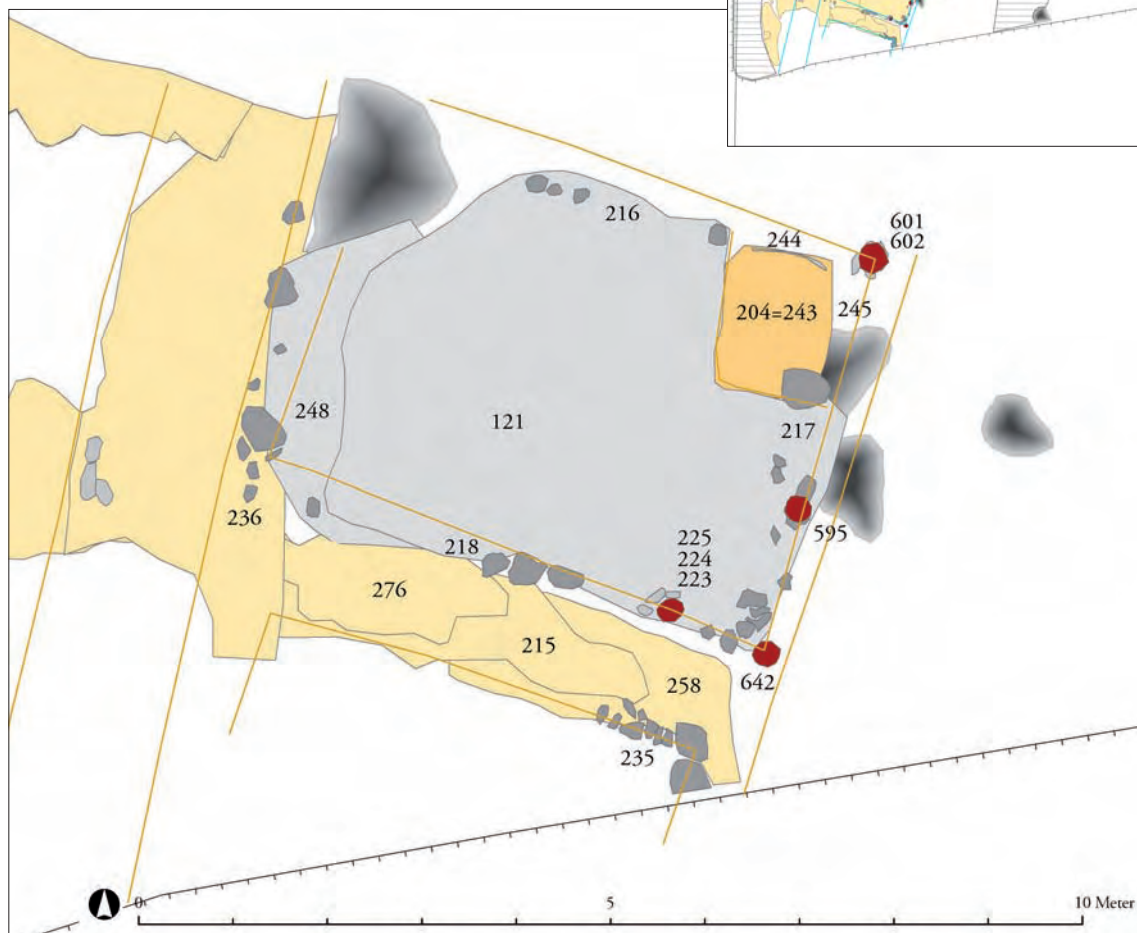
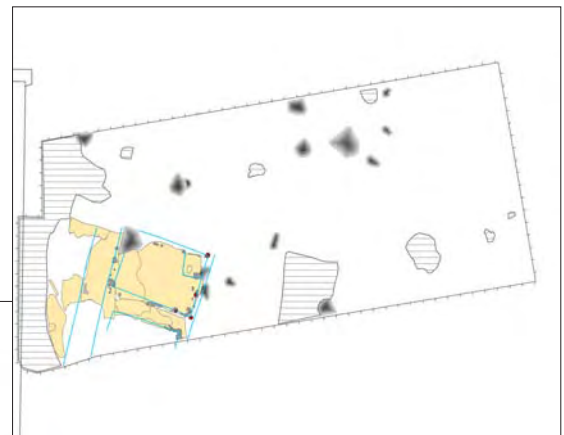
SK 235 Syllsten

Grupp 7035

Gårdsyta

Tomt 2
Fas: 2d

SL 215 Gårdslager
SL 258 Gårdslager
SL 276 Gårdslager

Beskrivning och tolkning

Det enda som återstod av **hus M** var resterna efter en stensyll som utgjort byggnadens nordöstra hörn. Huset var beläget på den södra delen av tomt 2 och låg till största delen utanför undersökningsområdet. Syllen bestod av stenar av varierande storlek. Två större flata stenar var lagda i själva hörnan där den norra väggen mötte den östra. Syllstenarna var lagda direkt på brandlagret (SL 122) från det underliggande hus O (grupp 7011). Syllens fortsättning åt väster saknades och inga lager som bedömdes tillhöra huset fanns bevarade. Lager som tillhört husets östra del hade förstörts av en yngre nedgrävning (grupp 7049). Norr om syllen låg en smal, öppen gårdsyta. Det gick utifrån de fragmentariska bebyggelseämningarna inte att uttala sig om husets utseende och funktion.

Beskrivning

Grupp 7035 bestod av tre gårdslagret som låg på den cirka en meter breda öppna ytan mellan det norra och det södra huset på tomt 2. Lagren var svåra att skilja åt och kontaktytorna var diffusa. Detta berodde troligen på att gårdslagren var spåren efter likartade upprepade händelser på tomten. Det yngre lagret (SL 215) var beläget på den västra delen av gårdsytan och överlagrade de två övriga lagren (SL 258 och SL 276). Dessa låg på samma stratigrafiska nivå, SL 276 på den västra delen av området, och SL 258 på den östra.

SL 215 utgjordes av en lucker, heterogen kulturjord där beståndsdelarna låg huller om buller, lagret innehöll en hel del djurben. Dess utbredning åt öster var otydligt, i väster fortsatte det ut mot passagen mellan tomt 1 och 2 och i norr låg det upp mot syllstenarna (SK 218) i hus G (grupp 7008). Detta tyder på att gårdslagret (SL 215) tillkommit medan hus G var i bruk. De underliggande gårdslagren (SL 258 och SL 276) grävdes separat eftersom de hade något olika karaktär men bör vara samtida. SL 258 på den östra delen av gårdsytan bestod av en silt med inslag av träkol. Lagret var som tjockast i norr och söder mot husen och tunnade ut åt mitten. SL 276 som låg på den västra delen av tomten innehöll en del lera och var mer homogent i sin sammansättning. Lagret föreföll vara vattenavsatt och det är troligt att den smala tomtremsan mellan husen varit ett blött område då regnvatten från taken kan ha samlats.

Tolkning

Fyndsammansättningen i de tre gårdslagren var i stort den samma vilket, i likhet med de diffusa lagerövergångarna och förekomsten av mikrostratigrafi, tyder på att lagren har tillkommit genom likartade och upprepade händelser. Troligen innehåller de en blandning av avsatta lager på gårdsytan och utkastat hushållsavfall, vilket den relativt stora förekomsten av djurben tyder på.

Spår efter hornhantverk och metallhantverk förekom i gårdslagren, dock i begränsad omfattning. I SL 215 påträffades en del järnslag och bottenkällor. Denna fyndkategori var däremot sparsamt representerad i de två underliggande gårdslagren (SL 258 och 276). Tre fragment av sammansatta enkelkammar påträffades i gårdslagren, (Fnr 1760, 1789 och 1761). Olika typer av järnföremål och verktyg framkom också. Bland de föremål som kan identifieras finns en kniv (Fnr 1545), fragment av ett lås (Fnr 7203), en mejsel (Fnr 5247) och en pansarbrytande pilspets med triangulärt tvärsnitt (Fnr 1755). I det yngre gårdslagret (SL 215) påträffades dessutom en sländtrissa i bärnsten (Fnr 1753).

Liksom i lagren i passagen mellan tomt 1 och 2 (grupp 7027) och gårdslagren på tomt 1 (grupp 7025) fanns kalkstensfragment i ett av gårdslagren på tomt 2 (SL 215). Förekomsten av kalksten tyder på att dessa miljöer var samtida och att lagren tillkommit vid en tidpunkt då stenkyrkor byggdes. Byggnadsdetaljer i form av bränd lera med avtryck av kvistar och vidjor (Fnr 7196) och märken efter plankor (Fnr 6910) framkom i SL 215 respektive SL 258. Dessa bör komma från något av husen på tomt 2, möjligen hus G, men det är oklart.

Samtidighet med (båda grupperna)

Utifrån de stratigrafiska förhållanden bör syllen (SK 235) i hus M ha ingått i en byggnad som varit i bruk samtidigt med hus G på den norra delen av tomt 2. Mellan husen fanns en öppen yta och genom gårdslagren (grupp 7035) på denna kan hus G och hus M knytas samman. Det yngre gårdslagret (SL 215, grupp 7035) låg upp mot den södra syllen i hus G (grupp 7008) och bör ha avsatts under husets brukningstid. De stratigrafiska förhållandena för de äldre två gårdslagren i gruppen får anses vara relativt osäkra.